

Finlex®

Finlex › Lainsäädäntö › Ajantasainen lainsäädäntö › Vuosi 2004 › 30.4.2004/301

Seurattu SDK 1027/2016 saakka.

30.4.2004/301

Ulkomaalaislaki

Katso tekijänoikeudellinen huomautus [käyttöehdoissa](#).

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa ja oikeusturvaa ulkomaalaisasioissa. Lain tarkoituksena on lisäksi edistää hallittua maahanmuuttoa ja kansainvälisen suojelun antamista ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia kunnioittaen sekä ottaen huomioon Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset.

2 §

Soveltamisala

Ulkomaalaisen maahantuloon, maastalähtöön sekä oleskeluun ja työntekoon Suomessa sovelletaan tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *ulkomaalaisella* henkilöä, joka ei ole Suomen kansalainen;
- 2) *unionin kansalaisella ja häneen rinnastettavalla* Euroopan unionin (EU) jäsenvaltion sekä Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaista;
  - 2 a) *kolmannen maan kansalaisella* muun maan kansalaista kuin unionin kansalaista ja häneen rinnastettavaa; ([23.3.2007/358](#))
- 3) *liikenteenharjoittajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ammattimaisesti henkilöiden kuljetusta ilma-, maa-, rauta- tai vesiteitse;
- 4) *viisumilla* lupaa, jonka perusteella ulkomaalaisen maahantulo ja lyhytaikainen oleskelu sallitaan muiden maahantulon edellytysten täytyessä;
- 5) *oleskeluvalla* ulkomaalaiselle muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnettävää lupaa toistuvasti saapua maahan ja oleskella maassa;
  - 5 a) *pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluvalla* Euroopan unionin jäsenvaltion kolmannen maan kansalaiselle myöntämää pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annetussa neuvoston direktiivissä 2003/109/EY, siten kuin se on muutettuna direktiivillä 2011/51/EU, määriteltyä asemaa ja oleskelulupaa; ([13.9.2013/668](#))
- 6) *työntekijän oleskeluvalla* ulkomaalaiselle ansiotyötä varten myönnettävää oleskelulupaa, joka myönnetään kaksivaiheisessa menettelyssä siten, että työ- ja elinkeinotoimisto tekee asiassa osapäätöksen

ennen Maahanmuuttoviraston päätöstä; (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 6 kohta tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

6) *työntekijän oleskeluluvalla* ulkomaalaiselle ansiotyötä varten myönnettävää oleskelulupaa, joka myönnetään kaksivaiheisessa menettelyssä siten, että työ- ja elinkeinotoimisto tekee asiassa osapäätöksen ennen Maahanmuuttoviraston tai poliisilaitoksen päätöstä; (30.12.2013/1218)

6 a) *muulla oleskeluluvalla ansiotyötä varten* ulkomaalaiselle ansiotyötä varten myönnettävää oleskelulupaa, joka myönnetään ilman edeltävää työ- ja elinkeinotoimiston osapäätöstä; (30.12.2013/1218)

6 b) *työnteke-oikeudella* ulkomaalaisen tämän lain mukaista oikeutta tehdä Suomessa tai suomalaisessa aluksessa ansiotyötä oleskeluluvan, 10 luvun mukaisen oleskeluoikeuden, viisumin tai viisumivapauden nojalla taikka muulla tässä laissa säädetyllä perusteella; (30.12.2013/1218)

7) *elinkeinonharjoittajan oleskeluluvalla* ulkomaalaiselle, jonka tarkoituksena on elinkeinon harjoittaminen, myönnettävää oleskelulupaa, joka myönnetään kaksivaiheisessa menettelyssä siten, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee asiassa osapäätöksen ennen Maahanmuuttoviraston päätöstä; (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 7 kohta tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

7) *elinkeinonharjoittajan oleskeluluvalla* ulkomaalaiselle, jonka tarkoituksena on elinkeinon harjoittaminen, myönnettävää oleskelulupaa, joka myönnetään kaksivaiheisessa menettelyssä siten, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee asiassa osapäätöksen ennen Maahanmuuttoviraston tai poliisilaitoksen päätöstä; (30.12.2013/1218)

8) *ansiotyöllä* työskentelyä työ-, virka- tai muussa palvelussuhteessa, jossa työtä tehdään vastikkeellisesti;

9) *elinkeinonharjoittajalla* henkilöä, joka harjoittaa elinkeinoa tai ammattia omissa nimissään (ammattinharjoittaja) tai on yritysvastuun kannalta tällaiseen henkilöön rinnastettava;

10) *pakolaissopimuksella* pakolaisten oikeusasemaa koskevaa yleissopimusta (SopS 77/1968);

11) *pakolaisella* ulkomaalaista, joka täyttää pakolaissopimuksen 1 artiklan vaatimukset;

12) *pakolaisasemalla* asemaa, joka myönnetään pakolaiseksi tunnustetulle ulkomaalaiselle;

12 a) *toissijaisella suojeluasemalla* asemaa, joka myönnetään ulkomaalaiselle, joka voi saada toissijaista suojelua; (8.5.2009/323)

13) *kansainvälisellä suojelulla* pakolaisasemaa tai toissijaista suojeluasemaa; (29.4.2016/332)

14) *turvapaikalla* pakolaiselle turvapaikkamenettelyssä myönnettävää oleskelulupaa;

15) *perheenkokoajalla* Suomessa oleskelevaa henkilöä, jonka Suomessa oleskelun perusteella ulkomailta olevalle perheenjäsenelle haetaan oleskelulupaa perhesiteen perusteella;

16) *vastuuvaltion määrittämisestä annetulla asetuksella* kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 604/2013; (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 16 kohta tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

16) *vastuuvaltion määrittämisestä annetulla neuvoston asetuksella* neuvoston asetusta (EY) N:o 343/2003, annettu 18 päivänä helmikuuta 2003, niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio;

- 17) *Schengenin yleissopimuksella* tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta Schengenissä 19 päivänä kesäkuuta 1990 tehtyä yleissopimusta;
- 18) *Schengenin säännöstöllä* Amsterdamin sopimuksella 1 päivänä toukokuuta 1999 osaksi Euroopan unionin säännöstöä otettua kokonaisuutta, joka koostuu vuoden 1985 Schengenin sopimuksesta, vuoden 1990 Schengenin yleissopimuksesta, jäsenvaltioiden liittymissopimuksista sekä Schengenin toimeenpanevan komitean päätöksistä ja julistuksista, sekä tähän säännöstöön perustuvia myöhemmin annettuja säädöksiä;
- 19) *Schengen-valtiolla* Schengenin säännöstöä soveltavaa valtiota;
- 20) *Schengen-alueella* Schengen-valtioiden aluetta;
- 21) *rajatarkastusviranomaisella* rajavartiolaitosta ja muuta viranomaista, jolla on oikeus henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta yhteisön säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 562/2006, jäljempänä *Schengenin rajasäännöstö*, tarkoitettun rajatarkastuksen tekemiseen; (30.12.2013/1214)
- 22) *ihmiskaupalla* rikoslain (39/1889) 25 luvun 3 ja 3 a §:ssä tarkoitettua ihmiskauppaa ja törkeää ihmiskauppaa; (21.7.2006/619)
- 23) *ihmiskaupan uhrilla* ulkomaalaista, jonka voidaan perustellusti epäillä joutuneen ihmiskaupan uhriksi; (10.6.2011/631)
- 24) *biometrisellä tunnistella* henkilön sähköistä tunnistetta, joka on kasvokuva tai sormenjälkikuva; (10.6.2011/631)
- 25) *teknisellä osalla* oleskeluluvan osoitukseksi annettavan oleskelulupakortin tai unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortin sirua, johon tallennetaan biometriset tunnistet ja muut henkilötiedot; (16.12.2011/1338)
- 26) *Euroopan unionin sinisellä kortilla* Euroopan unionin jäsenvaltion kolmannen maan kansalaiselle myöntämää kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä varten annetussa neuvoston direktiivissä 2009/50/EY (*erityisosaajadirektiivi*) tarkoitettua oleskelulupaa, joka oikeuttaa oleskeluun ja työntekoon jäsenvaltion alueella; (16.12.2011/1338)
- 27) *korkeaa pätevyyttä vaativalla työllä* erityisosaajadirektiivissä tarkoitettua työtä, joka edellyttää erityistä ammattipätevyyttä, joka osoitetaan korkea-asteen tutkinnolla. (16.12.2011/1338)

4 §

Suhde muihin lakeihin

Tässä laissa tarkoitettujen asioiden käsittelyssä noudatetaan hallintolakia (434/2003), jollei laissa erikseen toisin säädetä. Tässä laissa tarkoitettujen muutoksenhakuasioiden osalta noudatetaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei laissa erikseen toisin säädetä.

Poliisin suorittamaan ulkomaalaisen maahantulon, maassa oleskelun ja maasta poistamisen edellytysten selvittämiseen sovelletaan poliisilain (872/2011) poliisitutkintaa koskevia säännöksiä. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Poliisin suorittamaan turvapaikkapuhutteluun, jossa selvitetään turvapaikkahakemuksen perusteet, sovelletaan hallintolakia. Poliisin suorittamaan ulkomaalaisen maahantulon, maassa oleskelun ja maasta poistamisen edellytysten selvittämiseen sekä turvapaikanhakijan henkilöllisyyden, maahantulon ja matkareitin selvittämiseen sovelletaan poliisilain (872/2011) poliisitutkintaa koskevia säännöksiä. (22.7.2011/886)

Rajavartiolaitoksen tämän lain nojalla suorittamaan tutkintaan sovelletaan rajavartiolain 27 §:ää. (15.7.2005/581)

Vieraan valtion sotilaan maahantulosta on lisäksi voimassa, mitä aluevalvontalaissa (755/2000) säädetään.

Sähköiseen asiointiin sovelletaan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003). (29.4.2016/332)

5 §

Ulkomaalaisen oikeuksien kunnioittaminen

Lakia sovellettaessa ei ulkomaalaisen oikeuksia saa rajoittaa enempää kuin on välttämätöntä.

6 §

Lain soveltaminen alaikäisiin

Tämän lain nojalla tapahtuvassa päätöksenteossa, joka koskee kahdeksaatoista vuotta nuorempaa lasta, on erityistä huomiota kiinnitettävä lapsen etuun sekä hänen kehitykseensä ja terveyteensä liittyviin seikkoihin.

Ennen kaksitoista vuotta täyttänyttä lasta koskevan päätöksen tekemistä on lasta kuultava, jollei kuuleminen ole ilmeisen tarpeetonta. Lapsen mielipiteet tulee ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Myös nuorempaa lasta voidaan kuulla, jos hän on niin kehittynyt, että hänen näkemyksiinsä voidaan kiinnittää huomiota.

Alaikäistä lasta koskevat asiat on käsiteltävä kiireellisesti.

6 a § (11.6.2010/549)

Oikeuslääketieteellinen tutkimus iän selvittämiseksi

Oleskelulupaa hakevan ulkomaalaisen tai perheenkokoajan iän selvittämiseksi voidaan tehdä oikeuslääketieteellinen tutkimus, jos on olemassa ilmeisiä perusteita epäillä hänen iästään antamiensa tietojen luotettavuutta.

Tutkimuksen tekeminen edellyttää, että tutkittava on antanut tietoon ja vapaaseen tahtoon perustuvan kirjallisen suostumuksensa siihen. Lisäksi edellytetään hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa kirjallista suostumusta.

Tutkimuksesta kieltäytymisestä seuraa, että asianomaista kohdellaan täysi-ikäisenä, jollei kieltäytymiselle ole hyväksyttävää syytä. Tutkimuksesta kieltäytyminen ei yksinään voi olla peruste sille, että kansainvälistä suojelua koskeva hakemus hylätään.

Ennen suostumuksen pyytämistä hakijalle tai perheenkokoajalle sekä hakijan tai perheenkokoajan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tiedot iän selvittämisen merkityksestä, siinä käytettävistä oikeuslääketieteellisistä tutkimusmenetelmistä, näiden mahdollisista terveysvaikutuksista, tutkimuksen seurauksista sekä tutkimuksesta kieltäytymisen seurauksista. Tiedot on annettava hakijan tai perheenkokoajan sekä hakijan tai perheenkokoajan huoltajan tai muun laillisen edustajan äidinkielellä tai kielellä, jota hänen perustellusti voidaan olettaa ymmärtävän.

6 b § (11.6.2010/549)

Oikeuslääketieteellisen tutkimuksen tekeminen

Oikeuslääketieteellisen tutkimuksen oleskelulupaa Suomessa hakevan ulkomaalaisen tai perheenkokoajan iän selvittämiseksi tekee Maahanmuuttoviraston pyynnöstä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tutkimuksesta on laadittava kahden asiantuntijan yhteinen lausunto. Asiantuntijoista ainakin toisen on oltava Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen palveluksessa. Asiantuntijoina voivat toimia laillistettu lääkäri tai hammaslääkäri, joilla on tutkimuksen edellyttämä pätevyys. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Oikeuslääketieteellisen tutkimuksen oleskelulupaa Suomessa hakevan ulkomaalaisen tai perheenkokoajan iän selvittämiseksi tekee poliisin, rajavartiolaitoksen tai Maahanmuuttoviraston pyynnöstä Helsingin yliopiston Hjelt-instituutin oikeuslääketieteen osasto. Tutkimuksesta on laadittava kahden asiantuntijan yhteinen lausunto. Asiantuntijoista ainakin toisen on oltava Helsingin yliopiston Hjelt-instituutin

oikeuslääketieteen osaston palveluksessa. Asiantuntijoina voivat toimia laillistettu lääkäri tai hammaslääkäri, joilla on tutkimuksen edellyttämä pätevyys.

Tutkimusta varten tarvittavat toimenpiteet voi tehdä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen pyynnöstä myös keskussairaala, kunnallinen terveyskeskus tai yksityisen terveydenhuollon toimintayksikkö. Tutkimusta varten tarvittavia toimenpiteitä tekevän on oltava terveydenhuollon ammattihenkilö. Maahanmuuttoviraston virkamies varmistaa toimenpiteen tekemisen yhteydessä tutkittavan henkilöllisyyden. Tutkittavan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla on oikeus olla läsnä tutkimusta suoritettaessa. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Tutkimusta varten tarvittavat toimenpiteet voi tehdä Helsingin yliopiston Hjelt-instituutin oikeuslääketieteen osaston pyynnöstä myös keskussairaala, kunnallinen terveyskeskus tai yksityisen terveydenhuollon toimintayksikkö. Tutkimusta varten tarvittavia toimenpiteitä tekevän on oltava terveydenhuollon ammattihenkilö. Poliisin, rajavartiolaitoksen tai Maahanmuuttoviraston virkamies varmistaa toimenpiteen tekemisen yhteydessä tutkittavan henkilöllisyyden. Tutkittavan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla on oikeus olla läsnä tutkimusta suoritettaessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tutkimuksen tekemisestä.

7 §

Yleiset menettelytavat hallintomenettelyssä

Asian ratkaisevan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle arvio asian ratkaisemiseen kuluva ajasta.

Viranomaisen on huolehdittava asian selvittämisestä. Asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista ja muutoinkin myötävaikutettava oman asiansa selvittämiseen. Viranomaisen on osoitettava asianosaiselle, mitä lisäselvitystä asiassa tulee esittää. Selvityspyynnön tulee olla yksilöity sekä oikeassa suhteessa niihin selvitysketjuihin, jotka asianosaisella on hänen olosuhteensa huomioon ottaen käytettävissään.

Jos asiassa tehtävä päätös saattaa merkittävästi vaikuttaa muun samanaikaisesti vireillä olevan asian ratkaisemiseen, asiat on valmistettava yhdessä ja ratkaistava mahdollisuuksien mukaan samalla kertaa, jollei yhdessä käsittelemisestä aiheudu haitallista viivytystä.

8 §

Henkilökohtainen läsnäolo sekä asiamiehen ja avustajan käyttö

Tämän lain mukainen hallintoasia on pantava vireille henkilökohtaisesti, jollei jäljempänä toisin säädetä. Suomessa oleva henkilö voidaan asian selvittämiseksi lisäksi velvoittaa saapumaan viranomaisen kuultavaksi. Henkilö, joka jättää noudattamatta saapumisvelvoitteen, voidaan määrätä noudettavaksi. Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilaissa.

Hallintoasian vireillepanossa ja käsittelyssä asianosainen saa käyttää avustajaa. Hallintoasian vireillepanossa ja käsittelyssä saa käyttää myös asiamiestä, jos ulkomaalaisen henkilökohtainen kuuleminen tai paikalle saapuminen ei ole tarpeen asian selvittämiseksi tai hänen henkilöllisyytensä varmistamiseksi.

Tämän lain mukaisen muutoksenhakuasian vireillepanossa tai käsittelyssä asianosainen saa käyttää avustajaa tai asiamiestä. Ulkomaalainen voidaan velvoittaa saapumaan henkilökohtaisesti tuomioistuimeen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Avustajan ja asiamiehen kelpoisuudesta sekä salassapitovelvollisuudesta säädetään erikseen.

9 §

Oikeusapu

Ulkomaalaisen oikeudesta saada oikeusapua säädetään oikeusapulaisissa (257/2002).

Oikeusapuun ei kuulu avustajan läsnäolo 97 a §:ssä tarkoitettussa turvapaikkapuhuttelussa, ellei avustajan läsnäolo ole erityisen painavista syistä tarpeen. Jos hakija on ilman huoltajaa maassa oleva alle 18-vuotias,

oikeusapuun kuitenkin kuuluu avustajan läsnäolo turvapaikkapuhuttelussa. (12.8.2016/646)

Käsitellessään tässä laissa tarkoitettua asiaa tuomioistuimien voi myöntää ulkomaalaiselle oikeusapua edellyttämättä selvitystä oikeusavun hakijan taloudellisesta asemasta. Avustajan palkkio suoritetaan valtion varoista siten kuin oikeusapulaissa säädetään.

10 §

Tulkin ja kääntäjän käyttö

Tämän lain mukaisen hallinto- ja muutoksenhakuasian käsittelyssä on oikeus käyttää tulkkia. Viranomaisen on huolehdittava tulkitsemisesta 203 §:n mukaisesti. Ulkomaalainen voi hallintoasiassa tai muutoksenhakuasiassa käyttää tulkkia tai kääntäjää tämän lisäksi omalla kustannuksellaan.

Viranomaisen hankkimana tulkkina tai kääntäjänä ei saa käyttää henkilöä, joka on sellaisessa suhteessa asianosaiseen tai asiaan, että hänen luotettavuutensa voi tästä syystä vaarantua tai että asianosaisen turvallisuus saattaa vaarantua.

Tulkin salassapitovelvollisuudesta säädetään erikseen.

10 a § (29.4.2016/332)

Hakemusten käsittelystä perittävän maksun suorittaminen

Oleskelulupahakemuksen tai muun tämän lain nojalla tehdyn hakemuksen käsittelyn jatkaminen sen vireille tulon jälkeen edellyttää, että käsittelystä perittävä maksu on suoritettu.

Hakemus raukeaa, jos maksua ei suoriteta kohtuullisessa ajassa.

2 luku

Maahantulo

11 § (30.12.2013/1214)

Maahantulon edellytykset

Ulkomaalaisen maahantulo edellyttää, että:

- 1) hänellä on voimassa oleva vaadittava rajanylitykseen oikeuttava matkustusasiakirja;
- 2) hänellä on voimassa oleva vaadittava viisumi, oleskelulupa taikka työntekijän tai elinkeinonharjoittajan oleskelulupa, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä tai Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu;
- 3) hän pystyy tarvittaessa esittämään asiakirjoja, joilla osoitetaan suunnitellun oleskelun tarkoitus ja edellytykset ja hän pystyy osoittamaan, että hänellä on toimeentuloon tarvittavat varat, kun otetaan huomioon sekä suunnitellun oleskelun kesto että lähtömaahan paluu tai kauttakulkumatka sellaiseen kolmanteen maahan, jonne hänen pääsynsä on varmistettu, tai että hän pystyy laillisesti hankkimaan nämä varat;
- 4) häntä ei ole määrätty maahantulokieltoon; ja
- 5) hänen ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita.

Kolmannen maan kansalaisen maahantuloedellytyksistä jäsenvaltioiden alueella oleskeluun, jonka on tarkoitus kestää enintään 90 päivää minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana, säädetään Schengenin rajasäännöstössä.

Tämän lain 10 luvussa säädetään unionin kansalaisen ja häneen rinnastettavan sekä näiden perheenjäsenten maahantulon edellytyksistä, kun maahantulo perustuu Euroopan unionin säännöksiin vapaasta liikkuvuudesta.

12 § (22.5.2015/630)

Rajan ylittämistä koskevat säännökset

Rajan ylittämistä Euroopan unionin ulkorajoilla säädetään Schengenin rajasäännöstössä.

Valtakunnan rajan ylittämistä ja sen valvonnasta, rajanylityspaikoista ja niiden aukioloajoista, rajatarkastustehtävien jakamisesta rajavartiolaitoksen, poliisin ja Tullin kesken eri rajanylityspaikoilla sekä Schengenin rajasäännöstön edellyttämistä kansallisista tehtävistä ja toimivaltuuksista säädetään rajavartiolaissa (578/2005).

13 § (30.12.2013/1214)

Ulkorajan ylittämiseen oikeuttavien matkustusasiakirjojen luettelo

Ulkorajojen ylittämiseen oikeuttavia matkustusasiakirjoja, joihin voidaan liittää viisumi, koskevasta luettelosta ja tämän luettelon vahvistamista varten luotavasta järjestelmästä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksessä N:o 1105/2011/EU säädetään Euroopan unionin ulkorajan ylittämiseen oikeuttavien matkustusasiakirjojen luettelosta ja sen laatimiseen käytettävästä järjestelmästä.

Ulkoasiainministeriö tekee 1 momentissa tarkoitetun päätöksen edellyttämät ilmoitukset Euroopan unionin komissiolle.

L:lla 1214/2013 muutettu 13 § tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Aiempi sanamuoto kuuluu:

13 §

Passi

Ulkomaalaisella on maahan saapuessaan ja maassa oleskellessaan oltava koti- tai oleskelumaansa viranomaisen antama voimassa oleva passi, joka hänen on vaadittaessa esitettävä rajatarkastusviranomaiselle tai poliisille.

Ulkomaalaisen passissa on oltava hänen nimensä, syntymäaikansa, sukupuolensa ja kansalaisuutensa sekä maininta passin voimassaoloajasta, antajasta ja antopaikasta. Passissa on lisäksi oltava valokuva, josta passinhaltija voidaan vaikeudetta tunnistaa.

Ulkomaalaisen aviopuoliso ja hänen kuuttatoista vuotta nuoremmat yhdessä passinhaltijan kanssa matkustavat lapsensa voivat käyttää ulkomaalaisen passia, jos siinä on heidän nimensä ja syntymävuotensa sekä lisäksi aviopuolison ja seitsemän vuotta täyttäneen lapsen valokuva.

Jollei passissa ole mainintaa sen kelpoisuusalueesta, katsotaan Suomen kuuluvan siihen.

14 § (30.12.2013/1214)

Matkustusasiakirja

Ulkomaalaisella on maahan saapuessaan ja maassa oleskellessaan oltava 13 §:ssä tarkoitetun matkustusasiakirjaluettelon I, II tai III osassa tarkoitettu sellainen matkustusasiakirja, jonka Suomi tunnustaa.

Ulkomaalaisen on vaadittaessa esitettävä 1 momentissa tarkoitettu matkustusasiakirja rajatarkastusviranomaiselle tai poliisille.

Ulkomaalaisen matkustusasiakirjassa on oltava hänen nimensä, syntymäaikansa, sukupuolensa ja kansalaisuutensa sekä maininta matkustusasiakirjan voimassaoloajasta, antajasta ja antopaikasta. Matkustusasiakirjassa on lisäksi oltava valokuva, josta matkustusasiakirjan haltija voidaan vaikeudetta tunnistaa.

Ulkomaalaisen aviopuoliso ja hänen kuuttatoista vuotta nuoremmat yhdessä matkustusasiakirjan haltijan kanssa matkustavat lapsensa voivat käyttää ulkomaalaisen matkustusasiakirjaa, jos siinä on heidän nimensä ja syntymävuotensa sekä lisäksi aviopuolison ja seitsemän vuotta täyttäneen lapsen valokuva.

Jollei matkustusasiakirjassa ole mainintaa sen kelpoisuusalueesta, katsotaan Suomen kuuluvan siihen.

L:lla 1214/2013 muutettu 14 § tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Aiempi sanamuoto kuuluu:

14 §

Passin hyväksyminen

Ulkoasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maahantuloon ja maassa oleskeluun hyväksyttävistä passeista. Ulkoasiainministeriön asetuksella voidaan säätää 13 §:n 2 ja 3 momentissa mainituista passin sisältövaatimuksista poikkeuksia, jotka ovat välttämättömiä maahantulon valvomiseksi ja maassa oleskelun turvaamiseksi. Ennen asetuksen antamista ulkoasiainministeriön tulee kuulla sisäasiainministeriötä.

15 § (30.12.2013/1214)

Matkustusasiakirjan korvaava asiakirja

Rajatarkastusviranomaisen voi yksittäistapauksessa erityisistä syistä hyväksyä tilapäisenä matkustusasiakirjana myös henkilötodistuksen tai muun vastaavan asiakirjan, joka ei täytä matkustusasiakirjalle 14 §:ssä säädettyjä vaatimuksia.

L:lla 1214/2013 muutettu 15 § tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Aiempi sanamuoto kuuluu:

15 §

Passin korvaava asiakirja

Passin asemesta maahantuloon ja maassa oleskeluun oikeuttavaksi asiakirjaksi voidaan hyväksyä muu asiakirja, jonka on täytettävä 13 §:n 2 ja 3 momentin mukaiset vaatimukset. Tarkempia säännöksiä näistä asiakirjoista voidaan antaa ulkoasiainministeriön asetuksella. Asetusta valmisteltaessa on kuultava sisäasiainministeriötä.

Rajatarkastusviranomaisen voi yksittäistapauksessa erityisistä syistä hyväksyä tilapäisenä passina myös henkilötodistuksen tai muun vastaavan asiakirjan, joka ei täytä passille tässä laissa asetettuja vaatimuksia.

16 § (30.12.2013/1214)

16 § on kumottu L:lla 30.12.2013/1214.

3 luku

Viisumit

17 § (25.3.2011/266)

Viisumiasioiden käsittelyssä sovellettavat säännökset

Yhteisön viisumisäännösten laatimisesta (viisumisäännöstö) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 810/2009, jäljempänä *viisumisäännöstö*, sovelletaan hallintolain sijasta:

- 1) viisumihakemuksen jättämiseen;
- 2) edustuston toimivallan tutkimiseen;
- 3) hakemuksen tutkittavaksi ottamiseen; 4) hakemuksen käsittelyyn;
- 5) hakemuksen käsittelyn keskeyttämiseen;
- 6) hakemuksen siirtämiseen edustetun Schengen-valtion viranomaisille;
- 7) viisumin myöntämiseen;
- 8) viisumin epäämiseen;
- 9) viisumin jatkamiseen;

- 10) viisumin mitätöintiin;
- 11) viisumin kumoamiseen;
- 12) päätöksentekomenettelyyn;
- 13) päätöksen perusteluun;
- 14) päätöksen sisältöön;
- 15) päätöksestä ilmoittamiseen.

18 §

Viisumivapaus ja viisumivelvollisuus

Unionin kansalainen ja häneen rinnastettava voi saapua Suomeen ja oleskella Suomessa viisumitta, jos hänellä on Suomessa hyväksytty matkustusasiakirja.

Neuvoston asetuksella säädetään valtioista, joiden kansalaiset ovat viisumivelvollisia, ja valtioista, joiden kansalaiset eivät tarvitse viisumia Schengen-alueelle saapumista ja Schengen-alueella tapahtuvaa lyhytaikaista oleskelua varten.

Viisumisäännösten 3 artiklassa säädetään niistä kolmansien maiden kansalaisista, joilta vaaditaan lentokentän kauttakulkuviisumi. ([25.3.2011/266](#))

Pakolaisen matkustusasiakirjan haltijan viisumivapaudesta määrätään pakolaisten viisumivelvollisuuden poistamisesta tehdyssä eurooppalaisessa sopimuksessa (SopS 36/1990).

19 §

Viisumivelvollisuus viisumivapaan oleskeluajan päätyttyä

Ulkomaalainen, jonka viisumivapaa oleskeluaika Schengen-alueella on kulunut loppuun, on viisumi- tai oleskelulupavelvollinen.

20–26 §

20–26 § on kumottu L:lla [25.3.2011/266](#).

27 § ([25.3.2011/266](#))

Kunniakonsulin käyttö

Viisumisäännösten 42 artiklassa tarkoitetun kunniakonsulin valtuutuksen suorittaa yksi tai useampi viisumisäännösten 43 artiklan 6 kohdassa tarkoitettu tehtävä antaa ulkoasiainministeriö, jos se on tarpeellista palvelujen saatavuuden, toiminnan tehokkuuden tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi.

Viisumisäännösten 42 artiklassa säädetään kunniakonsulille asetetuista vaatimuksista tämän hoitaessa 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

28 § ([25.3.2011/266](#))

Ulkoisen palveluntarjoaja

Ulkoasiainministeriö voi päättää viisumisäännösten 40 artiklan 3 kohdassa säädetyissä tilanteissa yhden tai useamman viisumisäännösten 43 artiklan 6 kohdassa luetellun viisumiasioihin liittyvän tehtävän antamisesta ulkoisen palveluntarjoajan suoritettavaksi. Ulkoasiainministeriön päätös voi koskea yhtä tai useampaa edustustoa.

Ulkoisen palveluntarjoajan kanssa tehtävään sopimukseen otetaan viisumisäännösten 43 artiklan mukaiset ehdot sekä määräykset sopimuksen voimassaolosta ja purkamisesta.

29 § ([25.3.2011/266](#))

Ulkoisen palveluntarjoajan toiminta

Viisumisäännösten 17 artiklassa säädetään ulkoisen palveluntarjoajan oikeudesta periä viisuminhakijalta palvelumaksu.

Ulkoisen palveluntarjoajan toiminnassa noudatetaan hyvän hallinnon perusteita sekä suojataan henkilötiedot vahingossa tapahtuvalta ja laittomalta tuhoamiselta sekä vahingossa tapahtuvalta hävittämiseltä, muuttamiselta, luvattomalta luovuttamiselta ja käytöltä.

Ulkoisen palveluntarjoajan toimintaa valvovat viisumisäännösten 43 artiklan mukaisesti ulkoasiainministeriö ja asianomainen Suomen diplomaatti- tai konsuliedustusto, jäljempänä *Suomen edustusto*.

30 § (25.3.2011/266)

Toimivalta käsitellä viisumihakemus ja tehdä sitä koskeva päätös sekä jatkaa viisumia

Viisumisäännösten 4 artiklan 1–4 kohdassa säädetään niistä Schengen-valtioiden viranomaisista, jotka käsittelevät viisumihakemukset ja tekevät niistä päätökset.

Viisumin jatkamisesta viisumisäännösten 33 artiklan mukaisesti päättää poliisilaitos.

31 § (25.3.2011/266)

Toimivalta mitätöidä ja kumota viisumi

Viisumin mitätöi tai kumoo viisumisäännösten 34 artiklan mukaisesti Suomen edustusto, jos ulkomaalainen oleskelee ulkomailla.

Rajatarkastuksen yhteydessä viisumin mitätöi tai kumoo rajatarkastusviranomainen.

Maahanmuuttovirasto, poliisilaitos tai rajatarkastusviranomainen mitätöi tai kumoo viisumin, jos ulkomaalainen oleskelee Suomen alueella.

32 § (25.3.2011/266)

32 § on kumottu L:lla 25.3.2011/266.

4 luku

Oleskelu

Yleisiä säännöksiä

33 § (13.9.2013/668)

Oleskelulupalajit

Oleskelulupa on joko määräaikainen tai pysyvä.

Määräaikainen oleskelulupa myönnetään tilapäisluonteista (*tilapäinen oleskelulupa*) tai jatkuvaluonteista (*jatkuva oleskelulupa*) maassa oleskelua varten. Lupaviranomainen ratkaisee maassa oleskelun tarkoituksen ottaen huomioon ulkomaalaisen antamat tiedot maahantulonsa tarkoituksesta.

Pysyvä oleskelulupa on voimassa toistaiseksi. Pysyvään oleskelulupaan rinnastetaan voimassaoloajaltaan myös pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa.

33 a § (10.6.2011/631)

Oleskelulupakortti

Oleskeluluvan osoitukseksi annetaan oleskelulupakortti. Oleskelulupakortin muodosta ja ominaisuuksista, turvatekijöistä, tekniseen osaan tallennettavista biometrisistä tunnistuksista sekä niiden ottamisesta, rajoituksista ja käyttötarkoituksesta sekä haltijan oikeudesta tarkistaa tekniseen osaan hänestä tallennetut tiedot säädetään kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhtenäisestä kaavasta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1030/2002 (*EU:n oleskelulupa-asetus*) ja kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhtenäisestä kaavasta annetun asetuksen (EY) N:o 1030/2002 muuttamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 380/2008 (*muutosasetus*).

Oleskelulupakortti annetaan oleskeluluvan voimassaoloajaksi. Oleskelulupakortti voidaan erityisestä syystä antaa tätä lyhyemmäksi ajaksi. Oleskelulupakortti on voimassa kuitenkin enintään viisi vuotta.

Jos oleskelulupakortti annetaan hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä hallintopäätöstä eikä valitusosoitusta.

Ulkoasiainministeriön 69 §:n 3 momentin nojalla myöntämän oleskeluluvan osoitukseksi annetaan erityinen henkilökortti.

33 b § (10.6.2011/631)

Oleskelulupakortin teknisen osan tietojen tietoturva

Maahanmuuttovirasto vastaa siitä, että oleskelulupakortin tekniseen osaan tallennetut tiedot suojataan tunkeutumista, luvaton lukemista, muuttamista, käyttöä ja muuta luvaton käsittelyä vastaan siten kuin EU:n oleskelulupa-asetuksessa ja sen soveltamisesta annetuissa säännöksissä säädetään.

Oleskelulupakortin tekniseen osaan tallennettujen tietojen aitouden ja eheyden varmistamiseen sekä sormenjälkien lukemiseen liittyvän varmenteen luo Maahanmuuttoviraston määräämä viranomainen tai laitos.

34 § (13.9.2013/668)

Oleskelulupakorttiin tehtävät merkinnät

Oleskelun luonteen osoitukseksi oleskelulupakorttiin merkitään kirjaintunnus. Jatkuvan oleskeluluvan kirjaintunnus on A, tilapäisen oleskeluluvan B, pysyvän oleskeluluvan P ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan P-EU.

Oleskelulupakorttiin tehdään lisäksi merkintä direktiivistä, jonka perusteella oleskelulupa on myönnetty.

34 a § (13.9.2013/668)

Pakolaiselle tai toissijaista suojelua saavalle myönnettyyn pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaun tehtävät merkinnät

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaun, joka myönnetään pakolaiselle tai toissijaista suojelua saavalle, merkitään kansainvälistä suojelua myöntäneen Euroopan unionin jäsenvaltion nimi ja päivämäärä, jona kansainvälistä suojelua on myönnetty. Jos pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman on myöntänyt muu Euroopan unionin jäsenvaltio kuin Suomi, sitä on ennen merkinnän tekemistä pyydettävä vahvistamaan, että pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema on edelleen voimassa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu merkintä tehdään toisen Euroopan unionin jäsenvaltion pyynnöstä, jos se myöntää kolmannen maan kansalaiselle pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman sen jälkeen, kun Suomi on myöntänyt hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan. Merkintää muutetaan oma-aloitteisesti tai toisen Euroopan unionin jäsenvaltion pyynnöstä, jos vastuu pakolaisaseman myöntämisestä siirretään jäsenvaltiolta toiselle pakolaisia koskevan vastuun siirtämisestä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen (SopS 46/1990) perusteella sen jälkeen, kun Suomi on myöntänyt pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

Kun pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa on sen myöntämisen jälkeen muutettu 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, lupa on annettava viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun vastuu pakolaisaseman myöntämisestä on siirtynyt Suomelle tai merkintää koskeva, toisen Euroopan unionin jäsenvaltion pyyntö on otettu vastaan.

34 b § (13.9.2013/668)

Oleskelulupamerkintää koskeva toiselle Euroopan unionin jäsenvaltiolle osoitettu pyyntö

Suomen on pyydettävä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntänyttä Euroopan unionin jäsenvaltiota tekemään oleskelulupaun 34 a §:n 1 momentissa tarkoitettu merkintä, jos Suomi myöntää oleskeluluvan haltijalle pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman, ennen kuin Suomi on myöntänyt hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

Suomen on pyydettävä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntänyttä Euroopan unionin jäsenvaltiota muuttamaan oleskeluluvassa olevaa 34 a §:n 1 momentissa tarkoitettua merkintää, jos vastuu pakolaisaseman myöntämisestä oleskeluluvan haltijalle siirretään Suomelle pakolaisia

koskevan vastuun siirtämisestä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen perusteella, ennen kuin Suomi on myöntänyt hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

34 c § (13.9.2013/668)

Oleskelulupamerkintään liittyvään vahvistuspyyntöön vastaaminen

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvassa olevaan merkintään liittyvään, pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman voimassaolon vahvistamista koskevaan Euroopan unionin jäsenvaltion pyyntöön on vastattava viimeistään kuukauden kuluttua pyynnön vastaanottamisesta.

35 § (29.4.2016/332)

Vaatusmatkustusasiakirjan voimassaolosta

Oleskeluluvan myöntäminen edellyttää, että ulkomaalaisen matkustusasiakirja on voimassa. Oleskelulupa voidaan kuitenkin myöntää voimassa olevan matkustusasiakirjan puuttumisesta huolimatta, jos se myönnetään 51, 52, 52 a, 52 d, 52 e, 87, 88, 89 tai 110 §:n perusteella.

36 § (13.9.2013/668)

Yleiset edellytykset oleskeluluvan myöntämiselle

Oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos ulkomaalaisen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita taikka jos henkilön maahantulo ja kauttakulku tulee Suomea sitovan kansainvälisoikeudellisen velvoitteen tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen nojalla annetun neuvoston päätöksen mukaisesti estää. Kansanterveyden vaarantaminen ei kuitenkaan estä jatkoluvan myöntämistä, jos luvan myöntämisen edellytykset ovat muutoin olemassa. Kansainvälisten suhteiden vaarantaminen ei kuitenkaan estä oleskeluluvan myöntämistä perhesiteen perusteella taikka oleskeluluvan myöntämistä ulkomaalaiselle, jos hänelle on unionin jäsenvaltiossa myönnetty pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa. (29.5.2015/689)

Oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos on perusteltua aihetta epäillä ulkomaalaisen tarkoituksena olevan maahantuloa tai maassa oleskelua koskevien säännösten kiertäminen.

Oleskelulupa perhesiteen perusteella voidaan jättää myöntämättä, jos on perusteltua aihetta epäillä perheenkokoajan saaneen oleskelulupansa maahantuloa tai maassa oleskelua koskevia säännöksiä kiertämällä antamalla väärää tietoa henkilöllisyydestään tai perhesuhteistaan.

37 §

Perheenjäsen

Tätä lakia sovellettaessa perheenjäseneksi katsotaan Suomessa asuvan henkilön aviopuoliso sekä alle 18-vuotias naimaton lapsi, jonka huoltaja on Suomessa asuva henkilö tai tämän aviopuoliso. Jos Suomessa asuva henkilö on alaikäinen lapsi, perheenjäsen on hänen huoltajansa. Perheenjäseneksi katsotaan myös samaa sukupuolta oleva henkilö, jos parisuhde on kansallisesti rekisteröity. (19.5.2006/380)

Aviopuolisoihin rinnastetaan jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa elävät henkilöt sukupuolestaan riippumatta. Tällaisen rinnastuksen edellytyksenä on, että he ovat asuneet vähintään kaksi vuotta yhdessä. Asumisaikaa ei edellytetä, jos henkilöillä on yhteisessä huollossa oleva lapsi tai jos on muu painava syy.

Edellä 1 momentissa määriteltyyn lapseen rinnastetaan alle 18-vuotias naimaton lapsi, joka on huoltajansa tosiasiallisessa huollossa ja tosiasiallisen huollon tarpeessa oleskelulupahakemuksen ratkaisupäivänä, mutta jonka huoltosuhteesta ei ole saatavissa virallista selvitystä (*kasvattilapsi*). Rinnastaminen edellyttää lisäksi luotettavaa selvitystä siitä, että lapsen aikaisemmat huoltajat ovat todistettavasti kuolleet tai kadoksissa ja että lapsella on ollut tosiasiallinen huoltosuhte perheenkokoajaan tai tämän aviopuolisoon ennen perheenkokoajan Suomeen saapumista. Jos perheenkokoaja on Suomessa oleva kasvattilapsi, rinnastaminen edellyttää luotettavaa selvitystä siitä, että tosiasiallinen huoltosuhte on ollut olemassa ennen perheenkokoajan Suomeen saapumista. (11.6.2010/549)

38 § (11.6.2010/549)

Edellytys lapsen alaikäisyydestä

Oleskeluluvan myöntäminen perhesiteen perusteella alaikäiselle naimattomalle lapselle edellyttää, että lapsi on alaikäinen sinä päivänä, jolloin lapsen oleskelulupahakemus ratkaistaan. Oleskeluluvan myöntäminen alaikäisen perheenkokoajan perheenjäsenelle edellyttää, että perheenkokoaja on alaikäinen sinä päivänä, jolloin perheenjäsenen oleskelulupahakemus ratkaistaan. Oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että perheenkokoajalla on oleskelulupa jo asian vireilletulopäivänä.

Oleskelulupaa ei voida 1 momentin perusteella kuitenkaan evätä, jos hakemuksen käsittely on merkittävästi viivästynyt hakijasta tai perheenkokoajasta riippumattomasta syystä ja tämä on myötävaikuttanut asian selvittämiseen.

39 §

Toimeentuloedellytys oleskelulupaa myönnettäessä

Oleskeluluvan myöntäminen edellyttää, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu, jollei tässä laissa toisin säädetä. Toimeentuloedellytyksestä voidaan yksittäisessä tapauksessa poiketa, jos siihen on poikkeuksellisen painava syy tai lapsen etu sitä vaatii. Toimeentuloedellytystä ei sovelleta myönnettäessä oleskelulupa 6 luvun perusteella, jollei 114 §:n 4 momentista tai 115 §:n 2 momentista muuta johdu. (29.6.2016/505)

Ulkomaalaisen toimeentulo katsotaan turvatuksi ensimmäistä oleskelulupaa myönnettäessä, jos hänen maassa oleskelunsa kustannetaan tavanomaiseksi katsottavilla ansiotyöstä, yrittäjätoiminnasta, eläkkeistä, varallisuudesta tai muista lähteistä saatavilla tuloilla siten, että hänen ei voida olettaa joutuvan toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitetun toimeentulotuen tai vastaavan muun toimeentuloa turvaavan etuuden tarpeeseen. Tällaisena etuutena ei pidetä kustannuksia korvaavia sosiaaliturvaetuuksia.

Jatkolupaa myönnettäessä ulkomaalaisen toimeentulon on oltava turvattu kuten 2 momentissa on säädetty kuitenkin niin, että tilapäinen turvautuminen toimeentulotukeen tai muuhun vastaavaan toimeentuloa turvaavaan etuuteen ei ole luvan myöntämisen esteenä.

Hakijan on esitettävä viranomaiselle selvitys siitä, millä tavoin hänen toimeentulonsa Suomessa turvataan.

Oleskelu, liikkuminen ja kauttakulku

40 §

Oleskeluoikeus

Tämän lain mukaan laillista oleskelua on:

- 1) Suomen viranomaisen myöntämällä oleskeluluvalla tapahtuva oleskelu;
- 2) ilman oleskelulupaa tapahtuva enintään kolme kuukautta kestävä oleskelu, jos ulkomaalainen tulee valtiosta, jonka kansalaiselta ei edellytetä oleskelulupaa;
- 3) ilman viisumia tapahtuva enintään kolme kuukautta kestävä oleskelu kuuden kuukauden aikana Schengen-alueelle tulosta lukien, jos ulkomaalainen tulee valtiosta, jonka kansalaiselta ei edellytetä viisumia;
- 4) Schengen-viisumilla tapahtuva enintään kolme kuukautta kestävä oleskelu kuuden kuukauden aikana maahantulosta lukien;
- 5) Schengen-valtion kansallisella viisumilla tapahtuva enintään kolme kuukautta kestävä oleskelu viisumin ensimmäisestä voimassaolopäivästä; (20.7.2012/449)
- 6) Schengen-valtion myöntämällä oleskeluluvalla tapahtuva enintään kolme kuukautta kestävä oleskelu; sekä (20.7.2012/449)
- 7) ihmiskaupan uhrin ja 52 d §:ssä tarkoitetun laittomasti maassa oleskelleen ja työskennelleen kolmannen maan kansalaisen 52 b §:ssä tarkoitettuna harkinta-aikana tapahtuva oleskelu. (20.7.2012/449)

Unionin kansalaisen ja häneen rinnastettavan oleskeluoikeudesta säädetään 10 luvussa.

Ulkomaalainen saa laillisesti oleskella maassa hakemuksen käsittelyn ajan, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu tai on tehty täytäntöönpanokelpoinen päätös ulkomaalaisen maasta poistamiseksi.

41 §**Liikkumisoikeus**

Maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on oikeus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa.

42 §**Kauttakulkuoikeus**

Ulkomaalainen saa kulkea Suomen kautta toiseen Schengen-valtioon, jos hänellä on tämän valtion myöntämä oleskelulupa, kansallinen viisumi tai paluuviiisumi.

Ulkomaalainen saa kulkea Suomen kautta kolmanteen valtioon, jos hänellä on Schengen-valtion myöntämä oleskelulupa, viisumi tai kauttakulkuviisumi.

Kauttakulkuoikeuden käyttäminen edellyttää, että ulkomaalaista ei ole määrätty Suomessa maahantulokieltoon tai että hänen ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta taikka kansanterveyttä.

43 §**Risteilyyn osallistuvan maissa käynti**

Risteilyllä tarkoitetaan merimatkaa, jossa alus, joka ei ole säännöllisessä linjaliikenteessä, käy Suomessa olevan sataman lisäksi vähintään kahdessa ulkomaisessa satamassa. Risteilyalus ei voi ottaa tai jättää matkustajia Suomessa.

Henkilöliikenteeseen katsastetulla matkustaja-aluksella tehtävän risteilyn osanottaja saa käydä maissa ilman matkustusasiakirjaa ja viisumia aluksen ollessa Suomessa. Rajatarkastusviranomaiselle on annettava ennen maissa käyntiä aluksen päällikön vahvistama matkustajaluettelo. Risteilyn osanottajan on palattava alukseen ennen sen siirtymistä toiselle paikkakunnalle.

44 §**Aluksen, ilma-aluksen ja junan henkilökunta**

Merimiehellä, jolla on merenkulkijain kansallisia henkilöllisyystodistuksia koskevassa yleissopimuksessa (SopS 64/1970) tarkoitettu merenkulkijan henkilöllisyystodistus, on oikeus käydä maissa sataman sijaintipaikkakunnan alueella ilman matkustusasiakirjaa ja viisumia sinä aikana, jonka alus, jolla hän palvelee, tavanmukaisesti viipyy satamassa. Merimiehen on palattava alukseen ennen sen siirtymistä toiselle paikkakunnalle.

Ilma-aluksen henkilökuntaan kuuluvalla on säännönmukaiseen tehtäväänsä kuuluvan lennon yhteydessä oikeus tulla maahan ja lähteä maasta ilman matkustusasiakirjaa ja viisumia, jos hänellä on kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen (SopS 11/1949) liitteessä 9 tarkoitettu kotimaansa ilmailuviranomaisen antama valokuvalla varustettu henkilötodistus. Ilma-aluksen henkilökuntaan kuuluvan on poistuttava maasta seuraavalla tehtäväänsä kuuluvalla säännönmukaisella lennolla.

Rautateiden työntekijä, joka hoitaa junakuljetuksiin liittyviä tehtäviä, voi matkustaa junan mukana rajaluovutusasemalle ja oleskella rajaluovutusasemalla esittämällä valokuvalla varustetun henkilökortin siten kuin siitä on Suomen ja Venäjän välisestä rautatieyhdistysliikenteestä tehdyn sopimuksen (SopS 48/1997) mukaan erikseen sovittu.

Edellä 1–3 momentissa mainittua oikeutta maahantuloon ja maassa oleskeluun ei ole merimiehellä eikä ilma-aluksen taikka junahenkilökuntaan kuuluvalla, jos hänet on määrätty maahantulokieltoon tai jos hänen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai kansanterveyttä.

Määräaikaisen oleskeluluvan myöntämisen edellytykset**45 §****Tilapäisen oleskeluluvan myöntäminen ulkomailla olevalle henkilölle**

Tilapäinen oleskelulupa myönnetään ulkomailla olevalle henkilölle:

1) tilapäistä työntekoa varten;

2) tilapäistä elinkeinonharjoittamista varten;

3) opiskelua varten; taikka

4) jos on muu erityinen syy luvan myöntämiselle.

Tilapäistä työntekoa varten myönnetään työntekijän oleskelulupa tai muu oleskelulupa. Tilapäistä elinkeinonharjoittamista varten myönnetään elinkeinonharjoittajan oleskelulupa. Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan myöntämisestä säädetään tarkemmin 5 luvussa.

Kun ulkomaalaiselle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa, hänen perheenjäsenelleen myönnetään tilapäinen oleskelulupa samaksi ajaksi.

46 § (13.4.2007/486)

Oleskeluluvan myöntäminen opiskelua varten

Jos ulkomaalainen on hyväksytty opiskelijaksi Suomessa olevaan oppilaitokseen, myönnetään 45 §:n 1 momentin 3 kohdan mukainen tilapäinen oleskelulupa tutkintoon tai ammattiin johtaviin opintoihin taikka, jos siihen on perusteltu syy, myös muihin opintoihin. Oleskeluluvan myöntäminen edellyttää, että ulkomaalaisella on luotettavan ja vakavaraisen yhtiön tai laitoksen myöntämä vakuutus, joka kattaa sairaanhoidon kustannukset. Jos opintojen arvioitu kesto on vähintään kaksi vuotta, riittävää on, että vakuutus kattaa lääkekustannukset.

47 §

Jatkuvan oleskeluluvan myöntäminen ulkomailla olevalle henkilölle

Jatkuva oleskelulupa myönnetään ulkomailla olevalle henkilölle:

1) jos ulkomaalainen on ollut Suomen kansalainen tai ainakin toinen hänen vanhemmistaan tai yksi hänen isovanhemmistaan on tai on ollut syntyperäinen Suomen kansalainen;

2) jatkuvaluonteista työntekoa varten;

3) jatkuvaluonteista elinkeinonharjoittamista varten; taikka

4) kolmansien maiden kansalaisten erityisestä maahanpääsymenettelystä tieteellistä tutkimusta varten annetussa neuvoston direktiivissä 2005/71/EY (*tutkijadirektiivi*) tarkoitetun tieteellisen tutkimushankkeen suorittamista varten.

(8.8.2008/516)

Jatkuvaluonteista työntekoa varten myönnetään työntekijän oleskelulupa tai muu oleskelulupa. Jatkuvaluonteista elinkeinonharjoittamista varten myönnetään elinkeinonharjoittajan oleskelulupa. Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan myöntämisestä säädetään tarkemmin 5 luvussa.

Kun ulkomaalaiselle on myönnetty jatkuva tai pysyvä oleskelulupa, hänen perheenjäsenelleen myönnetään jatkuva oleskelulupa. Kun ulkomaalaiselle on myönnetty 10 luvun mukainen oleskelukortti unionin kansalaisen perheenjäsenenä ja hän on säilyttänyt 161 d tai 161 e §:n perusteella oleskeluoikeutensa henkilökohtaisten perusteidensa nojalla, hänen perheenjäsenelleen myönnetään jatkuva oleskelulupa.

(23.3.2007/360)

Jatkuvan oleskeluluvan myöntäminen 1 momentin 1 kohdan nojalla ei edellytä, että ulkomaalaisen tai hänen perheenjäsenensä toimeentulo on turvattu.

Kun ulkomaalaiselle on myönnetty jatkuva tai pysyvä oleskelulupa perhesiteen perusteella ja luvan myöntämisen perusteena ollut perheside on katkennut, hänen ulkomailla olevalle perheenjäsenelleen voidaan myöntää jatkuva oleskelulupa edellyttäen, että tämän toimeentulo on turvattu. Päätöksenteossa on kuitenkin otettava huomioon Suomessa jo luvallisesti asuvan henkilön mahdollisuus muuttaa takaisin kotimaahansa tai johonkin muuhun maahan viettämään perhe-elämää, jos perhesiteiden voidaan kokonaisuudessaan katsoa painottuvan sinne.

47 a § (8.8.2008/516)**Tutkimuslaitoksen hyväksyminen**

Opetusministeriö hyväksyy tutkimuslaitoksen toimimaan tutkijadirektiivissä tarkoitettun maahanpääsymenettelyn mukaisena tutkijan vastaanottajana, jos tutkimuslaitoksen tehtävänä tai toiminnan tavoitteena on tieteellisen tutkimuksen harjoittaminen.

Päätöksessä määrätään hyväksymisen voimassaoloaika, jonka on oltava vähintään viisi vuotta. Hyväksymisen voimassaolo voidaan määrätä viittä vuotta lyhyemmäksi, jos siihen on perusteltu syy.

47 b § (8.8.2008/516)**Luettelo hyväksytyistä tutkimuslaitoksista**

Opetusministeriön on julkaistava luettelo hyväksytyistä tutkimuslaitoksista ja saatettava se ajan tasalle vähintään kerran vuodessa.

47 c § (8.8.2008/516)**Tutkimuslaitoksen hyväksymisen uusimatta jättäminen tai peruuttaminen**

Opetusministeriö voi jättää tutkimuslaitoksen hyväksymisen uusimatta tai peruuttaa sen, jos tutkimuslaitos on hyväksymistä hakiessaan tietoisesti antanut tutkimuslaitoksen tehtäviä tai toiminnan tavoitteita koskevia tai muita päätökseen vaikuttaneita vääriä tietoja taikka salannut sellaisen seikan, joka olisi saattanut estää tutkimuslaitoksen hyväksymisen.

47 d § (8.8.2008/516)**Vastaanottosopimus**

Tutkimuslaitoksen, joka haluaa toimia tutkijadirektiivissä tarkoitettun tutkijan vastaanottajana, on tehtävä hänen kanssaan vastaanottosopimus. Ulkomaalainen sitoutuu vastaanottosopimuksessa toteuttamaan tutkijadirektiivin mukaisen tieteellisen tutkimushankkeen ja tutkimuslaitos sitoutuu vastaanottamaan ulkomaalaisen tätä tarkoitusta varten.

Tutkimuslaitos voi tehdä vastaanottosopimuksen, jos:

1) se on hyväksynyt tutkimushankkeen tarkistettuaan ensin:

a) tieteellisen tutkimushankkeen tavoitteen, keston ja toteutukseen tarvittavien varojen saatavuuden;

b) ulkomaalaisen tutkijan pätevyyden;

2) ulkomaalaisella on oleskelunsa ajan käytössään riittävät kuukausittaiset varat, joilla hän kattaa oleskelu- ja paluukustannuksensa;

3) ulkomaalaisen oleskelun kestäessä enintään neljä kuukautta hänellä on luotettavan ja vakavaraisen yhtiön tai laitoksen myöntämä sairausvakuutus taikka jonkin valtion myöntämä lakisääteinen sairausvakuutus, joka kattaa hänen sairaanhoidostaan aiheutuvat kustannukset;

4) ulkomaalaisen oikeussuhde ja tutkimuksen ehdot on vastaanottosopimuksessa määritelty.

47 e § (8.8.2008/516)**Oleskeluluvan myöntäminen tieteellistä tutkimusta varten**

Ulkomaalaiselle myönnetään oleskelulupa tutkijadirektiivissä tarkoitettua tieteellistä tutkimusta varten, jos:

1) hän on tehnyt tutkimuslaitoksen kanssa vastaanottosopimuksen;

2) hän täyttää vastaanottosopimuksen tekemiselle säädetyt edellytykset; ja

3) hän ei vaaranna yleistä järjestystä tai turvallisuutta taikka kansanterveyttä.

Ennen kuin ulkomaalaiselle myönnetään oleskelulupa, tutkimuslaitoksen on annettava lupaviranomaiselle tiedot vastaanottosopimuksen edellytysten täyttymisestä.

47 f § (8.8.2008/516)

Vastaanottosopimuksen päättyminen

Vastaanottosopimus päättyy, kun tutkija on saattanut tutkimuksensa loppuun. Vastaanottosopimus päättyy ennen tutkimuksen loppuun saattamista, jos ulkomaalaista ei päästetä maahan tai vastaanottosopimuksen tekemisen edellytyksenä oleva oikeussuhde purkautuu tai opetusministeriö jättää uusimatta taikka peruuttaa tutkimuslaitoksen hyväksymisen.

Tutkimuslaitoksen on ilmoitettava opetusministeriölle ja oleskeluluvan myöntäneelle viranomaiselle tutkimuksen loppuun saattamisesta. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa tutkimuksen valmistumisesta.

Tutkimuslaitoksen on viipymättä ilmoitettava opetusministeriölle ja oleskeluluvan myöntäneelle viranomaiselle seikoista, jotka estävät vastaanottosopimuksen täytäntöönpanon.

48 § (21.1.2011/57)

Oleskeluluvan myöntäminen entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevalle henkilölle

Sen lisäksi, mitä tässä laissa muutoin säädetään, myönnetään jatkuva oleskelulupa entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevalle henkilölle:

- 1) jos hakija on kuulunut Inkerin siirtoväkeen, joka vuosina 1943 ja 1944 siirrettiin Suomeen ja sodan päätyttyä palautettiin Neuvostoliittoon; tai
- 2) jos hakija on palvellut Suomen armeijassa vuosien 1939–1945 aikana.

Oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on käytössään asunto Suomessa.

Oleskelulupa myönnetään myös 1 momentissa tarkoitetun henkilön perheenjäsenelle sekä hänen huollettavanaan olevalle lapselle, joka ei ole täyttänyt kahdeksantoista vuotta ennen kuin hakijalle on myönnetty oleskelulupa 1 momentissa mainitulla perusteella.

Tässä pykälässä tarkoitetun oleskeluluvan myöntäminen ei edellytä, että ulkomaalaisen tai hänen perheenjäsenensä toimeentulo on turvattu.

49 §

Ensimmäisen määräaikaisen oleskeluluvan myöntäminen ilman oleskelulupaa maahan saapuneelle ulkomaalaiselle

Ilman oleskelulupaa maahan saapuneelle ulkomaalaiselle myönnetään tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa Suomessa, jos edellytykset tällaisen oleskeluluvan myöntämiseksi ulkomailla ovat olemassa ja:

- 1) ulkomaalainen on ollut Suomen kansalainen tai ainakin toinen hänen vanhemmistaan tai yksi hänen isovanhemmistaan on tai on ollut syntyperäinen Suomen kansalainen;
- 2) ulkomaalainen on jo ennen Suomeen saapumistaan asunut vähintään kaksi vuotta yhdessä Suomessa asuvan aviopuolisonsa kanssa tai elänyt jatkuvasti vähintään kaksi vuotta yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa Suomessa asuvan henkilön kanssa;
- 3) työntekijän tai elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan myöntämättä jättäminen Suomesta haettuna olisi ulkomaalaisen tai työnantajan kannalta perusteetonta;
- 4) ulkomaalainen on ennen Suomeen saapumistaan oleskellut toisessa jäsenvaltiossa tutkijadirektiivissä tarkoitetun tieteellisen tutkimuksen suorittamista varten ja hakee Suomessa oleskelulupaa samaan tarkoitukseen taikka on tällaisen henkilön perheenjäsen; (16.12.2011/1338)

4 a) ulkomaalainen on Euroopan unionin sinisen kortin haltija, joka on ennen Suomeen saapumistaan oleskellut toisessa jäsenvaltiossa vähintään kahdeksantoista kuukauden ajan korkeaa pätevyyttä vaativaa

työtä varten ja hakee Suomessa Euroopan unionin sinistä korttia jätettyään hakemuksen viimeistään kuukauden kuluttua maahan saapumisestaan tai on tällaisen henkilön perheenjäsen ja perhe on muodostettu ennen Suomeen tuloa; taikka (16.12.2011/1338)

5) oleskeluluvan epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta. (16.12.2011/1338)

(8.8.2008/516)

Oleskelulupa myönnetään tilapäisenä tai jatkuvana samoin perustein kuin vastaava lupa ulkomailta haettuna.

Edellä 1 momentin 2 kohdan säännöstä sovelletaan vastaavasti myös samaa sukupuolta olevien rekisteröityihin parisuhteisiin sekä jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa elävien samaa sukupuolta olevien parisuhteisiin.

49 a § (13.9.2013/668)

Oleskeluluvan myöntäminen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle myönnetään määräaikainen oleskelulupa Suomessa tai ulkomailta haettuna:

- 1) taloudellisen toiminnan harjoittamista varten ansiotyössä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana;
- 2) opintojen suorittamiseen tai ammattikoulutukseen osallistumista varten; taikka
- 3) muusta syystä.

Oleskelulupa myönnetään tilapäisenä tai jatkuvana ottaen huomioon tarkoitetun oleskelun luonne.

Työntekoa varten myönnetään työntekijän oleskelulupa tai muu oleskelulupa. Elinkeinon harjoittamista varten myönnetään elinkeinonharjoittajan oleskelulupa. Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan myöntämisestä säädetään tarkemmin 5 luvussa.

Kun toisessa unionin jäsenvaltiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan saaneelle myönnetään tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa, hänen perheenjäsenelleen myönnetään samaksi ajaksi tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa Suomessa tai ulkomailta haettuna.

50 § (23.3.2007/360)

Oleskeluluvan myöntäminen Suomen kansalaisen perheenjäsenelle

Suomessa asuvan Suomen kansalaisen perheenjäsenelle ja tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle myönnetään perhesiteen perusteella jatkuva oleskelulupa Suomessa tai ulkomailla haettuna.

Jatkuva oleskelulupa myönnetään Suomessa asuvan Suomen kansalaisen muulle omaiselle kuin perheenjäsenelle, jos oleskeluluvan epääminen olisi kohtuutonta sen vuoksi, että asianomaisten on Suomessa tarkoitus jatkaa aikaisemmin viettämäänsä kiinteää perhe-elämää tai että omainen on täysin riippuvainen Suomessa asuvasta Suomen kansalaisesta. Muun omaisen on odotettava lupahakemuksen käsittelyä ulkomailla.

Jos Suomen kansalainen on käyttänyt Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2004/38/EY (*vapaan liikkuvuuden direktiivi*) säädettyä liikkumisoikeuttaan siirtymällä toiseen jäsenvaltioon tai oleskelemalla toisessa jäsenvaltiossa ja perheenjäsen on siirtynyt hänen mukanaan tai seurannut häntä myöhemmin, perheenjäsenen maahantuloon ja oleskeluun sovelletaan 10 luvun säännöksiä.

Tässä pykälässä tarkoitetun oleskeluluvan myöntäminen ei edellytä, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu.

50 a § (23.3.2007/360)**Oleskeluluvan myöntäminen Suomessa asuvan unionin kansalaisen perheenjäsenelle**

Suomessa asuvan ja oleskelunsa rekisteröineen unionin kansalaisen tai häneen rinnastettavan perheenjäsenelle taikka tämän alaikäiselle lapselle, jonka oleskeluoikeutta ei voida rekisteröidä tai vahvistaa 10 luvun perusteella, myönnetään perhesiteen perusteella jatkuva oleskelulupa. Oleskelulupa myönnetään Suomessa tai ulkomailla haettuna.

Tässä pykälässä tarkoitetun oleskeluluvan myöntäminen Pohjoismaan kansalaisen perheenjäsenelle tai tämän alaikäiselle lapselle ei edellytä, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu.

51 § (22.5.2015/674)**Oleskeluluvan myöntäminen maasta poistumisen estymisen vuoksi**

Suomessa olevalle ulkomaalaiselle myönnetään tilapäinen oleskelulupa, jos:

- 1) häntä ei tilapäisestä terveydellisestä syystä voida palauttaa kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa; taikka
- 2) hänen paluunsa kotimaahan tai pysyvään asuinmaahan ei ole tosiasiallisesti mahdollista.

Oleskelulupaa 1 momentin 2 kohdan perusteella ei myönnetä, jos ulkomaalaisen paluu jää sen vuoksi toteutumatta, että hän ei suostu palaamaan kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa tai vaikeuttaa paluunsa järjestelyä.

Oleskeluluvan myöntäminen ei edellytä, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu.

Jos ulkomaalaiselle myönnetään oleskelulupa 1 momentin perusteella, hänen ulkomailla olevalle perheenjäsenelleen ei myönnetä oleskelulupaa perhesiteen perusteella.

52 §**Oleskeluluvan myöntäminen yksilöllisestä inhimillisestä syystä**

Suomessa olevalle ulkomaalaiselle myönnetään jatkuva oleskelulupa, jos oleskeluluvan epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta hänen terveydentilansa, Suomeen syntyneiden siteiden tai muun yksilöllisen inhimillisen syyn vuoksi, kun erityisesti otetaan huomioon olosuhteet, joihin hän joutuisi kotimaassaan, tai hänen haavoittuva asemansa.

Oleskeluluvan myöntäminen ei edellytä, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu.

Ulkomaalaisen, jolle on myönnetty oleskelulupa 1 momentin perusteella, perheenjäsenelle myönnetään oleskelulupa 47 §:n 3 momentin perusteella.

Jos oleskelulupa 1 momentin perusteella myönnetään Suomeen yksin tullee alaikäiselle lapselle, hänen ulkomailla olevalle alaikäiselle sisarukselleen myönnetään jatkuva oleskelulupa. Oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä on, että sisarukset ovat asuneet yhdessä ja lasten vanhemmat eivät ole elossa tai heidän olinpaikkansa on tuntematon. Oleskeluluvan myöntäminen edellyttää lisäksi, että oleskeluluvan myöntäminen on lasten edun mukaista. Oleskeluluvan myöntäminen ei edellytä, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu.

52 a § (21.7.2006/619)**Oleskeluluvan myöntäminen ihmiskaupan uhrille**

Suomessa olevalle ihmiskaupan uhrille myönnetään tilapäinen oleskelulupa, jos:

- 1) ihmiskaupan uhrin oleskelu Suomessa on perusteltua ihmiskaupan esitutkinnan tai tuomioistuinkäsittelyn vuoksi;
- 2) ihmiskaupan uhri on valmis tekemään yhteistyötä viranomaisten kanssa ihmiskaupasta epäiltyjen kiinni saamiseksi; sekä

3) ihmiskaupan uhrilla ei ole enää siteitä ihmiskaupasta epäiltyihin.

Jos ihmiskaupan uhri on erityisen haavoittuvassa asemassa, oleskelulupa voidaan myöntää jatkuvana ja riippumatta siitä, täyttyvätkö 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetyt edellytykset vai ei.

Oleskeluluvan myöntäminen ei edellytä, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu.

Jos ihmiskaupan uhrille myönnetään tilapäinen oleskelulupa, hänen ulkomailla olevalle perheenjäsenelleen ei myönnetä oleskelulupaa perhesiteen perusteella. Jos hänelle myönnetään jatkuva oleskelulupa, perheenjäsenelle myönnetään oleskelulupa 47 §:n 3 momentin perusteella.

52 b § (10.4.2015/389)

Harkinta-aika ilman oleskeluoikeutta maassa olevalle ihmiskaupan uhrille

Ennen 52 a §:n mukaisen oleskeluluvan myöntämistä ihmiskaupan uhrille voidaan antaa vähintään kolmenkymmenen päivän ja enintään kuuden kuukauden harkinta-aika.

Harkinta-aikaa voidaan jatkaa, jos uhrin henkilökohtaiset olosuhteet sitä edellyttävät. Harkinta-ajan kokonaiskesto voi olla yhteensä enintään kuusi kuukautta.

Harkinta-ajan kuluessa ihmiskaupan uhrin tulee päättää, tekeekö hän viranomaisten kanssa 52 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua yhteistyötä.

Harkinta-aika voidaan keskeyttää, jos ihmiskaupan uhri on vapaaehtoisesti ja omasta aloitteestaan solminut uudelleen suhteet ihmiskaupasta epäiltyihin tai jos keskeyttäminen on tarpeen 36 §:n 1 momentissa mainituilla perusteilla.

52 c § (10.4.2015/389)

Harkinta-ajasta päättäminen

Poliisi tai rajatarkastusviranomainen päättää harkinta-ajan antamisesta, jatkamisesta ja keskeyttämisestä.

Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa (746/2011) tarkoitettua auttamisjärjestelmää ylläpitävä Joutsenon vastaanottokeskus voi päättää harkinta-ajan antamisesta, jatkamisesta ja keskeyttämisestä, jos ihmiskaupan uhri otetaan auttamisjärjestelmään ennen kuin poliisi tai rajatarkastusviranomainen on tehnyt asiaa koskevan päätöksen. Vastaanottokeskus ilmoittaa viipymättä harkinta-aikaa koskevista päätöksistään poliisille.

Harkinta-ajasta sekä sen jatkamisesta ja keskeyttämisestä ilmoitetaan kirjallisesti ihmiskaupan uhrille. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi harkinta-ajan tarkoitus, alkamisajankohta ja kesto sekä mahdollisuus keskeyttää harkinta-aika ja perusteet, joilla harkinta-aika voidaan keskeyttää.

52 d § (20.7.2012/449)

Oleskeluluvan myöntäminen laittomasti maassa oleskelleelle ja työskennelleelle kolmannen maan kansalaiselle

Suomessa olevalle laittomasti työskennelleelle kolmannen maan kansalaiselle myönnetään tilapäinen oleskelulupa, jos hän on työskentelynsä aikana oleskellut maassa laittomasti, ja:

- 1) hän on työtä tehdessään ollut alaikäinen tai hänen työntekoonsa liittyy erityistä hyväksikäyttöä osoittavat työolot;
- 2) hänen oleskelunsa Suomessa on perusteltua esitutinnan tai tuomioistuinkäsittelyn vuoksi;
- 3) hän on valmis tekemään yhteistyötä viranomaisten kanssa epäiltyjen työnantajien kiinni saamiseksi; sekä
- 4) hänellä ei ole enää siteitä mahdollisiin rikoksesta epäiltyihin.

Oleskeluluvan myöntäminen ei edellytä, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun henkilön ulkomailla olevalle perheenjäsenelle ei myönnetä oleskelulupaa perhesiteen perusteella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle annettavaan harkinta-aikaan sovelletaan 52 b §:n säännöksiä ja harkinta-ajasta päättämiseen 52 c §:n säännöksiä.

52 e § (6.2.2015/90)

Oleskeluluvan myöntäminen todistajansuojeluohjelmassa olevalle ulkomaalaiselle

Ulkomaalaiselle, joka on todistajansuojeluohjelmasta annetun lain (88/2015) mukaisessa todistajansuojeluohjelmassa, myönnetään jatkuva oleskelulupa. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Poliisi myöntää jatkuvan oleskeluluvan ulkomaalaiselle, joka on todistajansuojeluohjelmasta annetun lain (88/2015) mukaisessa todistajansuojeluohjelmassa.

Oleskeluluvan myöntäminen ei edellytä, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu. Oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä ainoastaan yleiseen turvallisuuteen liittyvistä pakottavista syistä.

Jos todistajansuojeluohjelmassa oleva henkilö on unionin kansalainen tai häneen rinnastettava, sovelletaan 10 luvun säännöksiä.

53 §

Ensimmäisen määräaikaisen oleskeluluvan pituus

Ensimmäinen määräaikainen oleskelulupa myönnetään yhdeksi vuodeksi, kuitenkin enintään hakijan matkustusasiakirjan voimassaoloajaksi, jollei oleskelulupaa haeta lyhyemmäksi ajaksi.

Jos oleskelulupa myönnetään perhesiteen perusteella, ei myönnettävän oleskeluluvan voimassaoloaika kuitenkaan saa olla pidempi kuin oleskeluluvan myöntämisen perusteena olevan perheenjäsenen oleskeluluvan voimassaoloaika.

Oleskelulupa voidaan myöntää vuotta lyhyemmäksi tai pidemmäksi ajaksi, jos oleskelulupa myönnetään sellaista oikeustointia tai työtehtävää taikka sellaisia opintoja varten, jotka suoritetaan tiedossa olevan määräajan kuluessa. Määräaikaista oleskelulupaa ei saa kuitenkaan myöntää yli kahdeksi vuodeksi.

Ulkomaalaiselle, joka on ollut Suomen kansalainen tai jonka vanhemmista ainakin toinen tai yksi isovanhemmista on tai on ollut syntyperäinen Suomen kansalainen, määräaikainen oleskelulupa myönnetään neljäksi vuodeksi, jollei sitä haeta lyhyemmäksi ajaksi.

Vieraan valtion diplomaatti- tai konsuliedustuston henkilökuntaan kuuluvalla tai hänen perheenjäsenellään oleskelulupa voidaan myöntää koko ilmoitetun toimikauden pituiseksi ajaksi.

Ihmiskaupan uhrille ja 52 d §:ssä tarkoitettulle laittomasti maassa oleskelleelle ja työskennelleelle kolmannen maan kansalaiselle oleskelulupa myönnetään vähintään kuudeksi kuukaudeksi ja enintään yhdeksi vuodeksi. (20.7.2012/449)

Oleskelulupa pakolaisuuden ja toissijaisen suojelun perusteella myönnetään neljäksi vuodeksi. (8.5.2009/323)

Euroopan unionin sininen kortti myönnetään kahdeksi vuodeksi. Jos työsuhde on voimassa tätä lyhyemmän ajan, Euroopan unionin sininen kortti myönnetään työsuhteen voimassaoloajaksi lisättynä kolmella kuukaudella. Euroopan unionin sinisen kortin haltijan perheenjäsenelle myönnetään oleskelulupa vastaavaksi ajaksi. (16.12.2011/1338)

Ulkomaalaiselle, joka on todistajansuojeluohjelmasta annetun lain mukaisessa todistajansuojeluohjelmassa, ja ulkomaalaiselle, joka otetaan Suomeen tämän lain 93 §:n nojalla tehdyn valtioneuvoston päätöksen perusteella ja jolle päätetään myöntää jatkuva oleskelulupa 113 §:n 1 momentin perusteella, myönnetään määräaikainen oleskelulupa neljäksi vuodeksi. (6.2.2015/90)

Edellytykset jatkoluvan ja pysyvän oleskeluluvan myöntämiseksi

54 § (20.1.2006/34)**Jatkoluvan myöntäminen**

Uusi määräaikainen oleskelulupa myönnetään, jos edellytykset, joiden perusteella ulkomaalaiselle myönnettiin edellinen määräaikainen oleskelulupa, ovat edelleen olemassa.

Jos ulkomaalainen on saanut oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella, uusi määräaikainen oleskelulupa myönnetään, jollei esille tulleiden seikkojen perusteella vaikuta ilmeiseltä, etteivät edellytykset, joiden perusteella ulkomaalaiselle myönnettiin edellinen määräaikainen oleskelulupa, ole edelleen voimassa.

Ulkomaalaiselle, jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa 45 §:n 1 momentin perusteella työntekoa tai elinkeinon harjoittamista varten, myönnetään kahden vuoden yhtäjaksoisen maassa oleskelun jälkeen jatkuva oleskelulupa, jos luvan myöntämisen edellytykset ovat edelleen olemassa.

Ulkomaalaiselle, jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa 45 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla opiskelua varten, myönnetään tutkinnon suorittamisen jälkeen uusi tilapäinen oleskelulupa työnhakua varten.

Ulkomaalaiselle, jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa 51 §:n nojalla maasta poistamisen estymisen vuoksi, ihmiskaupan uhrille, jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa, ja 52 d §:ssä tarkoitetulle laittomasti maassa oleskelleelle ja työskennelleelle kolmannen maan kansalaiselle, jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa, myönnetään kahden vuoden yhtäjaksoisen maassa oleskelun jälkeen jatkuva oleskelulupa, jos olosuhteet, joiden perusteella edellinen määräaikainen lupa myönnettiin, ovat edelleen voimassa.

(20.7.2012/449)

Edellä 52 d §:ssä tarkoitetulle kolmannen maan kansalaiselle myönnetyn tilapäisen oleskeluluvan voimassaoloa jatketaan siihen asti kunnes hänelle on maksettu hänelle kuuluvat, perityksi saadut palkkasaatavat. (6.2.2015/93)

Uusi määräaikainen oleskelulupa myönnetään uudella perusteella, jos ulkomaalaiselle voitaisiin myöntää ensimmäinen oleskelulupa tällä uudella perusteella. Ulkomaalaiselle, jolle on myönnetty tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa perhesiteen perusteella, voidaan myöntää oleskelulupa perhesiteen päättyttyä sillä perusteella, että henkilöllä on kiinteät siteet Suomeen tai että hänen henkilökohtainen tilanteensa on erityisen vaikea puolison häneen tai hänen lapseensa perhesiteen voimassaolon aikana kohdistaman tai hyväksymän väkivallan tai hyväksikäytön vuoksi ja luvan epääminen olisi olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta.

(10.4.2015/377)

55 § (20.1.2006/34)**Jatkoluvan pituus**

Uusi määräaikainen oleskelulupa myönnetään enintään neljäksi vuodeksi. (23.3.2007/358)

Edellä 54 §:n 3 ja 5 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, kun oleskeluluvan peruste muuttuu tilapäisestä jatkuvaksi, oleskeluluvan pituuteen sovelletaan ensimmäisen määräaikaisen oleskeluluvan pituutta koskevan 53 §:n säännöksiä.

Jos oleskelulupa myönnetään perhesiteen perusteella, myönnettävän määräaikaisen oleskeluluvan voimassaoloaika ei kuitenkaan saa olla pidempi kuin oleskeluluvan myöntämisen perusteena olevan perheenkokoajan määräaikaisen oleskeluluvan voimassaoloaika. (19.5.2006/380)

Tilapäinen oleskelulupa Suomessa tutkinnon suorittaneelle myönnetään 54 §:n 4 momentin nojalla yhden kerran enintään yhdeksi vuodeksi edellisen oleskeluluvan päättymisestä. (6.2.2015/93)

Euroopan unionin sininen kortti myönnetään kahdeksi vuodeksi. Jos työsuhde on voimassa tätä lyhyemmän ajan, Euroopan unionin sininen kortti myönnetään työsuhteen voimassaoloajaksi lisättyinä kolmella kuukaudella. Euroopan unionin sinisen kortin haltijan perheenjäsenelle myönnetään oleskelulupa vastaavaksi ajaksi. (16.12.2011/1338)

56 § (19.5.2006/380)**Pysyvän oleskeluluvan myöntäminen**

Pysyvä oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, joka on jatkuvan oleskeluluvan saatuaan luvallisesti oleskellut maassa yhtäjaksoisesti neljän vuoden ajan, jos edellytykset, joiden perusteella ulkomaalaiselle myönnetään jatkuva oleskelulupa, ovat olemassa ja pysyvän oleskeluluvan myöntämiselle ei ole tässä laissa mainittuja esteitä. Oleskelua pidetään yhtäjaksoisena, jos ulkomaalainen on oleskellut Suomessa vähintään puolet oleskeluluvan voimassaoloajasta. Yhtäjaksoista oleskelua eivät katkaise poissaolot, jotka johtuvat tavanomaisista loma- tai muista matkoista tai työskentelystä ulkomailla olevassa työkohteessa suomalaisen työnantajan lähettämänä.

Perhesiteen perusteella määräaikaisen oleskeluluvan saaneelle ulkomaalaiselle voidaan myöntää pysyvä oleskelulupa, vaikka perheenkokoaja ei täytä pysyvän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksiä.

Neljän vuoden määräaika lasketaan maahantulopäivästä, jos ulkomaalaisella on maahan saapuessaan ollut oleskelulupa jatkuvaa maassaoleskelua varten. Jos oleskelulupaa on haettu Suomessa, neljän vuoden määräaika lasketaan ensimmäistä jatkuvaa maassaoleskelua varten myönnetyn määräaikaisen oleskeluluvan alkamispäivästä.

Jos oleskelulupa on saatu pakolaisuuden tai toissijaisen suojelun perusteella, neljän vuoden määräaika lasketaan maahantulopäivästä. ([29.4.2016/332](#))

56 a § (13.9.2013/668)

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntäminen

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa myönnetään kolmannen maan kansalaiselle, joka on jatkuvan oleskeluluvan saatuaan välittömästi ennen oleskelulupahakemuksen jättämistä luvallisesti oleskellut maassa yhtäjaksoisesti viiden vuoden ajan, jos edellytykset jatkuvan oleskeluluvan myöntämiselle ovat olemassa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntämiselle ei ole tässä laissa mainittuja esteitä.

Alle kuuden kuukauden yhtäjaksoinen oleskelu Suomen ulkopuolella ei keskeytä yhtäjaksoista oleskelua, jos poissaolojaksot ovat yhteensä enintään kymmenen kuukautta. Oleskelua voidaan erityisistä syistä pitää yhtäjaksoisena edellä mainittuja ajanjaksoja pidemmistä poissaolojaksoista huolimatta, joita ei kuitenkaan oteta huomioon oleskeluaikaa laskettaessa. Jos pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan hakija on Euroopan unionin sinisen kortin haltija, alle kahdentoista kuukauden yhtäjaksoinen oleskelu Euroopan unionin ulkopuolella ei keskeytä yhtäjaksoista oleskelua, jos poissaolojaksot ovat yhteensä enintään kahdeksantoista kuukautta.

Viiden vuoden määräaika lasketaan ensimmäisen jatkuvaa maassa oleskelua varten myönnetyn määräaikaisen oleskeluluvan alkamispäivästä tai maahantulopäivästä, jos kolmannen maan kansalaisella on ollut jatkuva oleskelulupa maahan tullessaan. Pakolaisen ja toissijaista suojelua saavan osalta määräaika lasketaan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättöpäivästä. Viiden vuoden yhtäjaksoista oleskelua laskettaessa otetaan huomioon myös laillinen oleskelu toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, jos kolmannen maan kansalainen on Euroopan unionin sinisen kortin haltija, joka välittömästi ennen oleskelulupahakemuksen jättämistä on oleskellut luvallisesti maassa yhtäjaksoisesti kaksi vuotta.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa ei myönnetä humanitaarista suojelua saavalle.

57 § (13.9.2013/668)

Pysyvän oleskeluluvan ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntämisen esteet

Pysyvä oleskelulupa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos:

- 1) ulkomaalaisen on todettu syyllistyneen rikokseen, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta;
- 2) ulkomaalainen on epäilty rikoksesta, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta;
- 3) ulkomaalaisen on todettu syyllistyneen kahteen tai useampaan rikokseen; taikka
- 4) ulkomaalainen on epäilty kahdesta tai useammasta rikoksesta.

Rikoksesta tuomitun rangaistuksen ei tarvitse olla lainvoimainen. Harkittaessa oleskeluluvan myöntämisen esteitä on otettava huomioon rikollisen teon laatu ja vakavuus sekä ulkomaalaisen Suomessa oleskelun pituus ja siteet Suomeen.

Jos ulkomaalainen on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen, pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, jos siitä, kun tuomittu rangaistus on kokonaan suoritettu, on hakemuksen ratkaisuhetkellä kulunut yli kolme vuotta. Jos ulkomaalainen on tuomittu ehdolliseen vankeuteen, pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, jos siitä, kun rangaistuksen koeaika on kulunut loppuun, on kulunut yli kaksi vuotta. Muissa tapauksissa pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, kun rikoksen tekopäivästä on hakemuksen ratkaisuhetkellä kulunut yli kaksi vuotta.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa ei myönnetä pakolaisasemaan tai toissijaiseen suojeluasemaan perustuvan oleskelun perusteella, jos asema on peruutettu 108 §:n 1 momentin nojalla.

Oleskeluluvan peruuttaminen ja raukeaminen

58 § (13.9.2013/668)

Oleskeluluvan peruuttaminen

Määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa peruutetaan, kun ulkomaalainen on muuttanut pysyvästi pois maasta tai hän on pysyvässä tarkoituksessa oleskellut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta maan ulkopuolella.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa peruutetaan, kun ulkomaalainen on oleskellut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta Euroopan unionin alueen ulkopuolella tai hän on oleskellut yhtäjaksoisesti kuusi vuotta Suomen ulkopuolella.

Ulkomaalainen voi 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, ennen kuin edellä mainitut määräajat ovat kuluneet, tehdä hakemuksen siitä, että oleskelulupaa ei peruuteta. Jos hakemukseen suostutaan, päätöksestä tulee ilmetä määräaika, jonka kuluessa oleskelulupaa ei peruuteta. Hakemukseen voidaan suostua, jos oleskelu Suomen tai yhteisön ulkopuolella on johtunut erityisestä tai poikkeuksellisesta syystä.

Määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa taikka pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos oleskelulupaa haettaessa on tietoisesti annettu hakijan henkilöllisyyttä koskevia tai muita päätökseen vaikuttaneita vääriä tietoja taikka salattu sellainen seikka, joka olisi saattanut estää oleskeluluvan myöntämisen. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan peruuttaa myös, jos sen myöntämisen perusteena on ollut pakolaisasemaan tai toissijaiseen suojeluasemaan perustunut oleskelu ja jos asema on 108 §:n 1 momentin nojalla peruutettu.

Määräaikainen oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos niitä edellytyksiä, joiden perusteella oleskelulupa myönnettiin, ei enää ole olemassa.

Määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa taikka pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos Schengen-valtio pyytää Suomea peruuttamaan ulkomaalaiselle Suomen myöntämän oleskeluluvan sillä perusteella, että ulkomaalainen on määrätty maahantulokieltoon toisessa Schengen-valtiossa, ja hänet on määrätty poistettavaksi Schengen-alueelta sen kaltaisilla perusteilla kuin 149 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa mainitaan.

58 a § (8.8.2008/516)

Tutkijadirektiiviin perustuvan oleskeluluvan peruuttaminen

Edellä 47 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla myönnetty määräaikainen oleskelulupa voidaan 58 §:ssä säädetyn lisäksi peruuttaa, jos vastaanottosopimus päättyy tai opetusministeriö jättää uusimatta taikka peruuttaa tutkimuslaitoksen hyväksymisen.

Jos vastaanottosopimus päättyy tutkimuksen loppuun saattamisen vuoksi, oleskelulupa voidaan peruuttaa aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua tutkimuksen valmistumisesta. Jos vastaanottosopimus päättyy sen vuoksi, että opetusministeriö jättää uusimatta taikka peruuttaa tutkimuslaitoksen hyväksymisen, oleskelulupa voidaan peruuttaa aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun päätös sai lainvoiman.

58 b § (16.12.2011/1338)

Euroopan unionin sinisen kortin peruuttaminen

Mitä 58 §:ssä säädetään oleskeluluvan peruuttamisesta, sovelletaan myös Euroopan unionin sinisen kortin peruuttamiseen. Euroopan unionin sininen kortti peruutetaan myös, jos kortinhaltija on ollut työttömänä yhtäjaksoisesti yli kolme kuukautta.

59 § (13.9.2013/668)**Oleskeluluvan raukeaminen**

Oleskelulupa raukeaa, kun ulkomaalainen karkotetaan maasta taikka hän saa Suomen kansalaisuuden. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa raukeaa lisäksi, jos toinen Euroopan unionin jäsenvaltio myöntää hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

Raukeamisesta tehdään merkintä ulkomaalaisrekisteriin.

Lupamenettely ja toimivaltaiset viranomaiset**60 § (10.6.2011/631)****Oleskeluluvan hakeminen**

Ensimmäistä oleskelulupaa on haettava ulkomailla ennen Suomeen saapumista siinä maassa, jossa hakija laillisesti oleskelee. Ensimmäistä oleskelulupaa voidaan kuitenkin 49, 49 a, 50, 50 a, 51, 52, 52 a ja 52 d §:n perusteella hakea Suomessa. (20.7.2012/449)

Jatkolupaa, pysyvää oleskelulupaa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa haetaan Suomessa. (13.9.2013/668)

Hakemus jätetään Suomessa Maahanmuuttovirastolle. Ensimmäistä oleskelulupaa koskeva hakemus jätetään ulkomailla Suomen edustustolle tai toisen Schengen-valtion edustustolle taikka ulkoiselle palveluntarjoajalle. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 3 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Hakemus jätetään Suomessa paikallispoliisille. Ensimmäistä oleskelulupaa koskeva hakemus jätetään ulkomailla Suomen edustustolle tai toisen Schengen-valtion edustustolle taikka ulkoiselle palveluntarjoajalle. (22.5.2015/675)

Jos ulkoasiainministeriö on luvan myöntävä viranomainen, lupahakemus voidaan jättää ulkoasiainministeriölle hakijan jo saavuttua maahan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä oleskeluluvan hakemiseen liittyvästä menettelystä.

60 a § (13.9.2013/668)**Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa saaneen kolmannen maan kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä oleskeluluvan hakeminen ja hakemuksen käsittely**

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen on haettava oleskelulupaa mahdollisimman pian ja kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluttua maahan saapumisesta. Oleskelulupaa voi hakea myös ennen maahan saapumista edellä mainitun oleskeluluvan myöntäneessä jäsenvaltiossa.

Oleskelulupahakemus on ratkaistava viimeistään neljän kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Hakemuksen käsittelyaikaa voidaan pidentää enintään kolme kuukautta, jos hakemusta jätettäessä ei ole toimitettu kaikkia vaadittavia asiakirjoja, tai muusta erityisestä syystä.

60 b § (13.9.2013/668)**Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupahakemuksen käsittely**

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Määräaikaa voidaan pidentää, jos asian käsittelyssä on ollut poikkeuksellisia vaikeuksia.

60 c § (13.9.2013/668)**Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan saaminen uudelleen**

Jos pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa on peruutettu 58 §:n 2 momentin tai rauennut 59 §:n 1 momentin perusteella, EU-oleskelulupa myönnetään hakemuksesta uudelleen. Lupa myönnetään, jos hakija täyttää 39 §:ssä säädetyn toimeentuloedellytyksen eikä luvan myöntämiselle ole 36 §:ssä säädettyjä esteitä.

Hakemus oleskeluluvan saamiseksi uudelleen on käsiteltävä viivytyksettä.

60 d § (22.5.2015/675)**Biometriset tunnisteet oleskelulupakorttia varten**

Maahanmuuttovirasto tai Suomen edustusto ottaa oleskelulupahakemuksen ja poliisi tai rajavartiolaitos kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättämisen yhteydessä hakijalta sormenjäljet jokaisesta sormesta oleskelulupakorttia varten. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Maahanmuuttovirasto, poliisi, rajavartiolaitos tai Suomen edustusto ottaa oleskelulupahakemuksen ja kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättämisen yhteydessä hakijalta sormenjäljet jokaisesta sormesta oleskelulupakorttia varten.

Sormenjäljet jokaisesta sormesta oleskelulupakorttia varten voi ottaa oleskelulupahakemuksen jättämisen yhteydessä myös toisen Schengen-valtion edustusto tai ulkoinen palveluntarjoaja, jos tehtävän suorittamisesta on sen kanssa sovittu.

Jos sormenjälkien ottaminen on hakemusta jätettäessä tilapäisesti mahdotonta, hakija voidaan velvoittaa kohtuullisen ajan kuluessa täydentämään hakemustaan antamalla sormenjäljet.

Hakijan on liitettävä hakemukseen kasvokuvansa.

60 e § (10.6.2011/631)**Biometristen tunnisteiden lukeminen ja vertaaminen**

Oleskelulupakortin tekniseen osaan tallennettuja biometrisiä tunnisteita saavat lukea Maahanmuuttovirasto, poliisi, rajatarkastusviranomaisena sekä Suomen edustusto.

Oleskeluluvan haltijalta saa ottaa biometriset tunnisteet ja verrata niitä oleskelulupakorttiin ja matkustusasiakirjaan tallennettuihin biometrisiin tunnisteisiin oleskelulupakortin aitouden toteamiseksi ja oleskeluluvan haltijan henkilöllisyyden todentamiseksi. Vertaamista varten otettuja tietoja voidaan käyttää vain vertaamisen ajan, jonka jälkeen ne on hävitettävä välittömästi.

Sisäasiainministeriö päättää oleskelulupakorttiin tallennettujen tietojen lukuoikeuksien myöntämisestä ulkomaan viranomaisille ja oikeuksien peruuttamisesta.

60 f § (10.6.2011/631)**Oleskelulupakortin voimassaolon päättyminen**

Oleskelulupakortin voimassaolo päättyy, sen lisäksi mitä 33 a §:n 2 momentissa säädetään, kun:

- 1) oleskelulupa peruutetaan;
- 2) oleskeluluvan haltijalle annetaan uusi oleskelulupakortti;
- 3) oleskeluluvan haltija ilmoittaa oleskelulupakortin kadonneeksi tai anastetuksi;
- 4) oleskelulupakortti sisältää ilmeisen virheellisuuden;
- 5) oleskelulupakortti on turmeltunut, sen merkintöjä on muutettu taikka siinä on muita kuin viranomaisen tekemiä merkintöjä;

6) oleskelulupakortin tekniseen osaan sisältyvän varmenteen luonut viranomainen on peruuttanut varmenteen; tai

7) oleskelulupa on rauennut 59 §:n perusteella.

Kun oleskelulupakortin voimassaolo on päättynyt, Maahanmuuttovirasto, paikallispoliisi, rajatarkastusviranomainen taikka Suomen edustusto ottaa oleskelulupakortin haltuunsa ja tekee ulkomaalaisrekisteriin merkinnän kortin voimassaolon päättymisestä. Viranomaisen haltuun otettu kortti tuhotaan.

60 g § (10.6.2011/631)

Uusi oleskelulupakortti

Oleskeluluvan haltijan on hankittava uusi oleskelulupakortti ennen kortin voimassaolon päättymistä tai jos kortista ilmenevät tiedot eivät enää ole ajantasaisia taikka jos kortin voimassaolo on päättynyt 60 f §:ssä säädetyllä perusteella.

Jos oleskelulupakortti annetaan hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä hallintopäätöstä eikä valitusosoitusta.

Uuden oleskelulupakortin saajan on luovutettava viranomaiselle aikaisempi oleskelulupakortti. Jos kortti ei ole saajan hallussa, hänen on esitettävä asiasta selvitys.

Maahanmuuttovirasto antaa uuden oleskelulupakortin. Hakemus jätetään Maahanmuuttovirastolle. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 4 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Maahanmuuttovirasto tai paikallispoliisi antaa uuden oleskelulupakortin. Hakemus jätetään paikallispoliisille.

Uuden oleskelulupakortin hakemisen yhteydessä hakijalta otetaan sormenjäljet siten kuin 60 d §:ssä säädetään. Hakijan on liitettävä hakemukseen kasvokuvansa.

Oleskeluluvan haltijan on haettava oleskelulupakorttia viivytyksettä sen jälkeen, kun hänen matkustusasiakirjansa, jossa on merkintä edelleen voimassa olevasta oleskeluluvasta, voimassaolo on päättynyt.

61 §

Matkustusasiakirjan tilapäinen haltuunotto

Viranomainen voi ottaa ulkomaalaisen matkustusasiakirjan tilapäisesti haltuunsa viisumi-, oleskelulupa- tai matkustusasiakirja-asiaa käsiteltäessä, jos se on välttämätöntä henkilötietojen tai asiakirjan oikeellisuuden varmentamiseksi taikka myönnetyn viisumin merkitsemiseksi asiakirjaan. (10.6.2011/631)

Matkustusasiakirja on palautettava ulkomaalaiselle heti, kun sen hallussapito ei ole asian käsittelyn kannalta tarpeellista. Ulkomaalaisella on oikeus saada matkustusasiakirja välillä haltuunsa matkustamista tai välttämättömien asioiden hoitoa varten.

Maahanmuuttovirasto, poliisi tai rajatarkastusviranomainen antaa matkustusasiakirjan tilapäisestä haltuunotosta todistuksen. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 3 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Poliisi tai rajatarkastusviranomainen antaa matkustusasiakirjan tilapäisestä haltuunotosta todistuksen.

62 § (10.6.2011/631)

Menettely haettaessa oleskelulupaa perhesiteen perusteella

Oleskeluluvan edellytysten selvittämiseksi hakijalle ja perheenkokoajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista, jollei hakemusta hylätä heti perusteettomana.

63 § (29.6.2016/501)

Lausunnot oleskelulupahakemuksesta perhesiteen perusteella

Maahanmuuttovirasto voi hankkia perhesiteen perusteella tehdystä oleskelulupahakemuksesta lausunnon perheenkokoajan koti- tai asuinpaikkakunnan sosiaaliviranomaiselta tai terveydenhuoltoviranomaiselta. Lausuntoa voi pyytää perheenkokoajan sosiaalisesta tai terveydellisestä tilanteesta, jos perheenkokoaja on ilman huoltajaa tullut alaikäinen tai jos hakija on ydinperheen ulkopuolinen muu omainen taikka jos lausunnon pyytämiseen on muu perheen tilanteen selvittämiseen liittyvä erityinen syy.

Sosiaaliviranomainen tai terveydenhuoltoviranomainen on velvollinen antamaan Maahanmuuttovirastolle 1 momentissa tarkoitettua lausunnossa salassapitosäännösten estämättä perhesiteen perusteella tehtyä oleskelulupahakemusta varten hallussaan olevat henkilön sosiaaliseen tai terveydelliseen tilaan liittyvät sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä tehtäessä päätöstä oleskeluluvan myöntämisestä perhesiteen perusteella.

L:lla 501/2016 muutettu 63 § tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

63 § (22.7.2011/886)

Lausunnot oleskelulupahakemuksesta perhesiteen perusteella

Maahanmuuttovirasto tai poliisilaitos voi hankkia perhesiteen perusteella tehdystä oleskelulupahakemuksesta lausunnon perheenkokoajan koti- tai asuinpaikkakunnan sosiaaliviranomaiselta tai terveydenhuoltoviranomaiselta. Lausuntoa voi pyytää perheenkokoajan sosiaalisesta tai terveydellisestä tilanteesta, jos perheenkokoaja on ilman huoltajaa tullut alaikäinen tai jos hakija on ydinperheen ulkopuolinen muu omainen taikka jos lausunnon pyytämiseen on muu perheen tilanteen selvittämiseen liittyvä erityinen syy.

Sosiaaliviranomainen tai terveydenhuoltoviranomainen on velvollinen antamaan Maahanmuuttovirastolle tai poliisilaitokselle 1 momentissa tarkoitettua lausunnossa salassapitosäännösten estämättä perhesiteen perusteella tehtyä oleskelulupahakemusta varten hallussaan olevat henkilön sosiaaliseen tai terveydelliseen tilaan liittyvät sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä tehtäessä päätöstä oleskeluluvan myöntämisestä perhesiteen perusteella.

64 §

Suullinen kuuleminen haettaessa oleskelulupaa perhesiteen perusteella

Haettaessa oleskelulupaa perhesiteen perusteella hakijaa, perheenkokoajaa tai muuta omaista voidaan kuulla suullisesti maahantulon tai oleskeluluvan edellytysten selvittämiseksi.

Kuulemisen suorittaa Maahanmuuttovirasto tai Suomen edustuston virkamies. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Kuulemisen suorittaa poliisi tai Suomen edustuston virkamies. Maahanmuuttovirasto voi suorittaa kuulemisen, jos asian selvittäminen sitä edellyttää. (9.11.2007/973)

65 §

Perhesiteen selvittäminen DNA-tutkimuksen avulla

Maahanmuuttovirasto voi varata hakijalle ja perheenkokoajalle tilaisuuden osoittaa biologinen sukulaisuus toteen valtion varoista kustannettavan DNA-tutkimuksen avulla, jos biologiseen sukulaisuuteen perustuvasta perhesiteestä ei muutoin voida saada riittävää selvitystä ja jos DNA-tutkimuksen avulla on mahdollista saada olennaista näyttöä perhesiteestä. (9.11.2007/973)

Asianosaiselle on annettava asianmukaiset tiedot DNA-tutkimuksen tarkoituksesta ja luonteesta sekä siihen liittyvistä seurauksista ja vaaroista. DNA-tutkimuksen suorittaminen edellyttää, että tutkittava on antanut tietoon ja vapaaseen tahtoon perustuvan kirjallisen suostumuksensa. Tutkimustietoja ei voida käyttää

muuhun tarkoitukseen kuin oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä olevan perhesiteen selvittämiseen tutkittavan henkilön antamassa suostumuksessa yksilöidyissä tapauksissa.

Jos asianosainen on tahallaan antanut perhesiteestään vääriä tietoja, joiden perusteella hänet ja hänen ilmoittamansa perheenjäsen on ohjattu DNA-tutkimukseen, Maahanmuuttoviraston on velvoitettava hänet korvaamaan valtiolle tutkimuskulut, jollei tämä ole olosuhteisiin nähden kohtuutonta. Maahanmuuttoviraston päätös pannaan täytäntöön siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään. (9.11.2007/973)

L verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin 367/1961 on kumottu L:lla verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 706/2007.

66 §

DNA-tutkimuksen suorittaminen

DNA-testi toimitetaan Kansanterveyslaitoksessa tai Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksessa. DNA-testin toimittajan on viipymättä lähetettävä DNA-tuypityksen perusteella annettu lausunto Maahanmuuttovirastolle. Kun Maahanmuuttovirasto on ratkaissut asian, se ilmoittaa testin toimittajalle, että näytteet ja DNA-tunnistetiedot hävitetään. (9.11.2007/973)

DNA-testiä varten tarpeelliset näytteet ottaa Suomessa Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksessa tai terveyskeskuksessa terveydenhuollon ammattihenkilö. Näyte lähetetään 1 momentissa tarkoitettulle testin toimittajalle.

DNA-testiä varten tarpeelliset näytteet ottaa ulkomailla Suomen edustustossa tai edustuston järjestämissä tiloissa terveydenhuollon ammattihenkilö. Näyte lähetetään 1 momentissa tarkoitettulle testin toimittajalle.

Testinäytteen ottamisen valvoo ja näytteenantajan henkilöllisyyden varmistaa Maahanmuuttoviraston tai edustuston virkamies. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 4 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Testinäytteen ottamisen valvoo ja näytteenantajan henkilöllisyyden varmistaa poliisi tai Maahanmuuttoviraston taikka edustuston virkamies. (9.11.2007/973)

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä DNA-tutkimuksen suorittamisesta.

66 a § (19.5.2006/380)

Harkinta perhesiteen perusteella tehdyn hakemuksen yhteydessä

Kun oleskelulupaa on haettu perhesiteen perusteella, luvan myöntämättä jättämistä harkittaessa on otettava huomioon ulkomaalaisen perhesiteiden luonne ja kiinteys, hänen maassa oleskelunsa pituus sekä hänen perheeseen liittyvät, kulttuuriset ja sosiaaliset siteensä kotimaahan. Sama koskee harkintaa päätettäessä perhesiteen perusteella myönnetyn oleskeluluvan peruuttamisesta taikka perheenkokoajan tai hänen perheenjäsenensä maastapoistamisesta.

67 § (9.11.2007/973)

Maahanmuuttovirasto oleskelulupaviranomaisena

Maahanmuuttovirasto myöntää ja peruuttaa oleskeluluvan. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Maahanmuuttovirasto myöntää:

1) ensimmäisen oleskeluluvan ulkomailla olevalle ulkomaalaiselle;

2) ensimmäisen oleskeluluvan ilman oleskelulupaa maahan saapuneelle ulkomaalaiselle 49, 49 a, 51, 52, 52 a ja 52 d §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa; (20.7.2012/449)

3) oleskeluluvan siinä tapauksessa, että poliisilaitos on saattanut asian Maahanmuuttoviraston ratkaistavaksi. (22.7.2011/886)

Maahanmuuttovirasto peruuttaa oleskeluluvan 58, 58 a ja 58 b §:ssä säädetyillä perusteilla. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Maahanmuuttovirasto peruuttaa oleskeluluvan 58 §:n 1, 2 ja 6 momentissa säädetyillä perusteilla sekä myöntämänsä oleskeluluvan 58 §:n 4 ja 5 momentissa sekä 58 a ja 58 b §:ssä säädetyillä perusteilla. (16.12.2011/1338)

Maahanmuuttovirasto päättää, ettei oleskelulupaa 58 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa peruuteta.

Maahanmuuttovirasto toimii pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annetun neuvoston direktiivin 2003/109/EY 25 artiklassa, siten kuin se on muutettuna direktiivillä 2011/51/EU, ja erityisosaajadirektiivin 22 artiklassa tarkoitettuna tietojen vaihtoa harjoittavana yhteyspisteenä. (13.9.2013/668)

68 § (29.6.2016/501)

68 § on kumottu L:lla 29.6.2016/501, joka tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

68 § (22.7.2011/886)

Paikallispoliisi oleskelulupaviranomaisena

Ulkomaalaisen asuinpaikan poliisilaitos myöntää:

- 1) oleskeluluvan Suomen kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle sekä tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle sekä Suomessa asuvan ja oleskelunsa rekisteröineen unionin kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle ja tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle;
- 2) uuden määräaikaisen oleskeluluvan;
- 3) pysyvän oleskeluluvan maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle; ja
- 4) pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

(13.9.2013/669)

Poliisilaitos peruuttaa myöntämänsä oleskeluluvan 58 §:n 1, 2, 4 ja 5 momentissa sekä 58 a ja 58 b §:ssä säädetyillä perusteilla. (16.12.2011/1339)

Poliisilaitos siirtää oleskeluluvan uuteen matkustusasiakirjaan.

69 §

Ulkoasiainhallinto oleskelulupaviranomaisena

Suomen edustusto ottaa vastaan oleskelulupahakemuksen ulkomailla olevalta henkilöltä ja tarkistaa, että hakemus on oikein täytetty ja että se sisältää tarvittavat asiakirjat ja tiedot. (22.5.2015/675)

Oleskelulupahakemuksen ulkomailla voi ottaa vastaan myös muu Suomen edustusto, jos ulkoasiainministeriö on antanut tarvittavan valtuuden siinä palvelevalle nimetylle Suomen kansalaiselle.

Ulkoasiainministeriö myöntää tilapäisen oleskeluluvan lähettäjävaltiota Suomessa edustavan diplomaatti- ja konsuliedustuston sekä kansainvälisen järjestön Suomessa olevan toimielimen henkilökuntaan kuuluvalla ja hänen perheenjäsenelleen sekä henkilökunnan yksityisessä palveluksessa olevalle henkilölle, joka on lähettäjävaltion kansalainen. Ulkoasiainministeriö myöntää tilapäisen oleskeluluvan ulkomaalaiselle diplomaatti- ja konsuliedustuston rakennus-, korjaus- ja huoltotyön tekemistä varten.

Ulkoasiainministeriö peruuttaa myöntämänsä oleskeluluvan.

5 momentti on kumottu L:lla 10.6.2011/631.

69 a § (16.12.2011/1338)

Päätös perhesiteen perusteella tehtyyn hakemukseen

Perhesiteen perusteella tehtyä oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään yhdeksän kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Euroopan unionin sinisen kortin haltijan perheenjäsenen perhesiteen perusteella tekemää oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Poikkeuksellisissa olosuhteissa päätös voidaan antaa tiedoksi myöhemmin.

69 b § (22.5.2015/675)

Suomen edustuston oleskelulupatehtävien antaminen toisen Schengen-valtion edustustolle ja ulkoiselle palveluntarjoajalle

Ulkoasiainministeriö voi sisäministeriötä kuultuaan sopia Suomen edustustolle kuuluvien oleskelulupatehtävien antamisesta toisen Schengen-valtion edustustolle.

Jos tehtävien antaminen toisen Schengen-valtion edustustolle ei ole mahdollista, ulkoasiainministeriö voi sisäministeriötä kuultuaan sopia tehtävien antamisesta 28 §:ssä tarkoitetun ulkoisen palveluntarjoajan suoritettavaksi erityisissä olosuhteissa tai paikallisesta tilanteesta johtuvista syistä.

69 c § (22.5.2015/675)

Ulkoistamisessa annettavat tehtävät

Toisen Schengen-valtion edustustolle ja ulkoiselle palveluntarjoajalle voidaan antaa yksi tai useampi seuraavista oleskelulupatehtävistä:

- 1) oleskeluluvan hakemiseen liittyvien yleisten tietojen antaminen;
- 2) tietojen antaminen hakijalle vaadituista asiakirjoista tarkistusluettelon perusteella;
- 3) tietojen, hakemuksen ja käsittelymaksun vastaanottaminen sekä toimittaminen Suomen edustustolle;
- 4) hakijan henkilöllisyyden tarkistaminen;
- 5) biometristen tunnisteiden ottaminen ja tallentaminen;
- 6) ajanvarausten hoitaminen henkilökohtaista käyntiä varten Suomen edustustossa tai ulkoisen palveluntarjoajan luona;
- 7) oleskeluluvan hakijan kuulemiseen liittyvien järjestelyiden hoitaminen;
- 8) hakemukseen liittyvien lisäselvityspyyntöjen ja niihin saatujen vastausten välittäminen;
- 9) päätöksen tiedoksiannon välittäminen.

Sopimuksessa lisäksi sovitaan, että hakija ohjataan Suomen edustustoon, jos tehtävien hoitamisen yhteydessä ilmenee epäily hakijan henkilöllisyyttä osoittavan asiakirjan luotettavuudesta tai muun esitetyn asiakirjan todenperäisyydestä taikka jos edustusto tai Maahanmuuttovirasto katsoo, että asian selvittäminen vaatii henkilökohtaista asioimista edustustossa.

69 d § (22.5.2015/675)

Palvelumaksu

Ulkoisella palveluntarjoajalla on oikeus ottaa oleskeluluvan hakijalta palvelumaksu. Palvelumaksusta ja sen suuruudesta sovitaan ulkoasiainministeriön ja ulkoisen palveluntarjoajan kesken. Palvelumaksun on oltava kohtuullinen ja myös oikeassa suhteessa kustannuksiin, joita ulkoiselle palveluntarjoajalle aiheutuu sen suorittaessa sille annettuja tehtäviä.

69 e § (22.5.2015/675)

Ulkoistamistoiminnan edellytykset

Ulkoisena palveluntarjoajana voi toimia oikeushenkilö:

- 1) joka ei ole konkurssissa ja on vakavarainen;
- 2) jonka toiminnasta vastuussa olevat henkilöt ja työntekijät ovat luotettaviksi todettuja ja koulutettu hoitamaan 69 c §:n mukaisia tehtäviä sekä sitoutuneita noudattamaan tietosuojaa vielä senkin jälkeen, kun eivät hoida tehtäviä;
- 3) jolla on tehtävien asianmukaisen hoitamisen edellyttämät turvalliset toimitilat, tietoliikenneyhteydet ja tietojärjestelmät sekä muut tekniset ja toiminnalliset valmiudet;
- 4) jolla on tarvittavat toimitilat, rekisteröitymiset ja sopimukset, sekä jonka osalta on varmistettu siitä, ettei eturistiriitaa ole olemassa;
- 5) joka sitoutuu noudattamaan toiminnassaan tehokasta tietosuojaa ja ulkoasiainministeriön tehtävien hoitamiseksi antamia menettely- ja muita ohjeita;
- 6) jonka henkilöstö kohtelee asiakkaita kunnioittavasti riippumatta asiakkaiden sukupuolesta, rodusta tai etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta.

Tietosuojan varmistamiseksi on estettävä kaikkina aikoina tietojen luvaton lukeminen, jäljentäminen, muuttaminen tai poistaminen, varsinkin siirrettäessä niitä Suomen edustustolle. Tiedot on siirrettävä ohjeiden mukaisesti ja salatusta muodossa mahdollisimman pian ja hävitettävä viipymättä siirtämisen jälkeen. Mahdolliset hakijan nimi, yhteystiedot ja passitiedot saadaan kuitenkin säilyttää myöhempää asiointia varten, kunnes päätöksen tiedoksianto on välitetty. Lisäksi on huolehdittava henkilötietojen suojaamisesta vahingossa tapahtuvalta tai laittomalta tuhoamiselta, vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, muuttamiselta ja luvattomalta luovuttamiselta tai käytöltä, sekä käsiteltävä tietoja ainoastaan siinä tarkoituksessa, mitä tehtävien suorittamisesta on sovittu.

Toisen Schengen-valtion kanssa tehtävään sopimukseen otetaan 69 c §:ssä mainitun lisäksi määräykset tämän pykälän 1 momentin 3, 5 ja 6 kohdasta ja 2 momentista sekä sopimuksen voimassaolosta, purkamisesta ja toiminnan valvonnasta. Ulkoisen palveluntarjoajan kanssa tehtävään sopimukseen otetaan näiden lisäksi määräykset 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdista, sopimussakosta sekä määräys, että sopimusta koskeviin riita-asioihin sovelletaan Suomen lainsäädäntöä ja että riita-asia käsitellään suomalaisessa tuomioistuimessa.

69 f § (22.5.2015/675)

Ulkoistetun toiminnan valvonta

Ulkoasiainministeriö ja asianomainen Suomen edustusto valvovat toisen Schengen-valtion edustuston ja ulkoisen palveluntarjoajan toimintaa ja suorittavat tarkastuksia sen selvittämiseksi, että ne noudattavat tehtyä sopimusta. Valvonnan kohteena on toiminta kokonaisuudessaan ja erityisesti tietosuojan toteutuminen.

Ulkoisen palveluntarjoajan on valvonnan suorittamiseksi sallittava pääsy tiloihinsa ilman ennakkovaroitusta, järjestelmien valvonta ja valvonnan tehokas suorittaminen muulla sovitulla tavalla.

Toisen Schengen-valtion edustuston ja ulkoisen palveluntarjoajan on raportoitava suorittamastaan valvonnasta ulkoasiainministeriölle ja ilmoitettava ulkoasiainministeriölle ja asianomaiselle Suomen edustustolle viipymättä mahdollisista turvallisuusrikkomuksista sekä tietojen väärinkäyttöä ja luvattomia käyttöä koskevista havainnoista.

69 g § (22.5.2015/675)

Sopimuksen purkaminen

Ulkoasiainministeriön on purettava tekemänsä sopimus, jos toisen Schengen-valtion edustusto tai ulkoinen palveluntarjoaja ei enää täytä 69 e §:n 1 momentin edellytyksiä tai ei noudata mainitun pykälän 2 momentin säännöksiä.

Jos toisen Schengen-valtion edustuston tai ulkoisen palveluntarjoajan toiminnassa on havaittu puutteita, eikä se ole sille annettussa määräajassa korjannut toimintaansa sopimuksen mukaiseksi, on ulkoasiainministeriön

purettava sopimus. Ulkoasiainministeriö voi lisäksi purkaa sopimuksen, jos sen luottamus ulkoisen palveluntarjoajan toimintaan vaarantuu merkittävästi.

Ulkoasiainministeriön on viipymättä ilmoitettava sopimuksen purkamisesta ja 2 momentissa tarkoitetuista toiminnan puutteista sisäministeriölle ja Maahanmuuttovirastolle.

5 luku

Työnteko

Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupa sekä muu oleskelulupa ansiotyötä varten (30.12.2013/1218)

70 §

Työntekijän oleskelulupajärjestelmän tarkoitus

Työntekijän oleskelulupa -järjestelmän tarkoituksena on tukea työvoiman saatavuutta suunnitelmallisesti, nopeasti ja joustavasti ottaen huomioon työnantajien ja ulkomaalaisten työntekijöiden oikeusturva sekä työmarkkinoilla jo olevan työvoiman mahdollisuus työllistyä.

71 § (22.12.2009/1426)

Yhteistyö työmarkkinajärjestöjen kanssa

Työmarkkinaosapuolet osallistuvat työntekijän oleskelulupien myöntämiskäytäntöjen seurantaan ja arviointiin sekä ulkomaisen työvoiman käytön yleisiä edellytyksiä koskevien valtakunnallisten ja alueellisten linjausten laadintaan. Tässä pykälässä tarkoitettut valtakunnalliset linjaukset annetaan valtioneuvoston päätöksellä ja alueelliset linjaukset asianomaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksellä.

72 § (30.12.2013/1218)

Työntekijän oleskelulupahakemus ja sen liitteet

Oleskeluluvan hakemisesta säädetään 60 §:ssä. Työnantajan on liitettävä työntekijän oleskelulupahakemukseen:

- 1) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 4 §:ssä tarkoitettu selvitys työnteon keskeisistä ehdoista;
- 2) vakuutus siitä, että ehdot ovat voimassa olevien säännösten ja asianomaisen työehtosopimuksen mukaiset tai, jos työehtosopimusta ei ole sovellettava, että ne vastaavat työmarkkinoilla vastaavissa tehtävissä toimiviin työntekijöihin noudatettavaa käytäntöä;
- 3) työ- ja elinkeinotoimiston vaatiessa selvitys siitä, että työnantaja on huolehtinut ja vastaisuudessa kykenee huolehtimaan velvoitteistaan työnantajana.

73 § (30.12.2013/1218)

Työ- ja elinkeinotoimiston osapäätös työntekijän oleskelulupahakemukseen

Työntekijän oleskeluluvan myöntäminen perustuu harkintaan, jossa tulee:

- 1) selvittää tarkoitettuun työhön sopivan, työmarkkinoilla käytettävissä olevan työvoiman saatavuus kohtuullisessa ajassa;
- 2) huolehtia siitä, että työntekijän oleskeluluvan myöntäminen ei estä 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden työllistymistä;
- 3) varmistaa se, että työntekijän oleskelulupa myönnetään vain edellytykset täyttävälle henkilölle, jos työssä vaaditaan erityistä pätevyyttä tai hyväksytyä terveydentilaa;
- 4) varmistaa, että työnantajan hakemukseen liittämät selvitykset ja vakuutus ovat 72 §:ssä säädetyn mukaiset.

Harkittaessa työntekijän oleskeluluvan myöntämistä tulee ottaa huomioon 71 §:ssä tarkoitettut linjaukset.

Ulkomaalaisen toimeentulon on oltava turvattu ansiotyöstä saatavalla tulolla oleskeluluvan voimassaolon ajan.

74 § (30.12.2013/1218)

Työntekijän oleskeluluvan ammattiala- ja työnantajakohtaisuus

Työntekijän oleskelulupa oikeuttaa työskentelemään yhdellä tai useammalla ammattialalla.

Erityisestä syystä työntekijän oleskelulupa voidaan rajata koskemaan työtä yhdellä tai useammalla ammattialalla tietyn työnantajan palveluksessa.

75 § (30.12.2013/1218)**Ennakkotieto työntekijän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksistä**

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa työnantajan tai toimeksiantajan kirjallisesta hakemuksesta kirjallisen ennakkotiedon työntekijän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksistä hakemuksessa tarkoitettussa asiassa. Työ- ja elinkeinotoimiston on annettava ennakkotieto viipymättä. Työnantajan vaatimuksesta työ- ja elinkeinotoimiston on työntekijän oleskelulupaa haettaessa noudatettava ennakkotietoa ajan, joka on mainittu ennakkotiedossa.

76 § (30.12.2013/1218)**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen osapäätös elinkeinonharjoittajan oleskelulupahakemukseen**

Elinkeinoharjoittajan oleskeluluvan myöntäminen perustuu harkintaan, jossa tulee varmistaa, että elinkeinotoiminnalla on kannattavan toiminnan edellytykset.

Ulkomaalaisen toimeentulon on oltava turvattu ansiotyöllä, elinkeinotoiminnalla tai muulla tavalla oleskeluluvan voimassaolon ajan.

77 § (30.12.2013/1218)**Muu oleskelulupa ansiotyötä varten**

Muu oleskelulupa ansiotyötä varten myönnetään ulkomaalaiselle, joka:

- 1) toimii yrityksen yli- tai keskijohdon taikka erityisosaamista vaativissa asiantuntijatehtävissä;
- 2) toimii urheilijana, valmentajana tai urheilutuomarina, kun toiminta on ammattimaista;
- 3) toimii uskonnollisen tai aatteellisen yhteisön palveluksessa;
- 4) toimii ammattimaisesti tieteen, kulttuurin tai taiteen alalla ravintolamusikoita lukuun ottamatta;
- 5) toimii kansainvälisessä järjestössä tai valtioiden väliseen viralliseen yhteistyöhön liittyvissä tehtävissä;
- 6) toimii ammattimaisesti joukkoviestinnän alalla, jollei hänen työn- eikä toimeksiantajallaan ole toimipaikkaa Suomessa;
- 7) tutkii markkinoita, valmistelee yrityksen sijoittautumista Suomeen, neuvottelee tilauksista, hankkii tilauksia tai valvoo tehtyjen tilausten toimeenpanoa tai toimii muissa vastaavissa tehtävissä, jollei hänen työn- eikä toimeksiantajallaan ole toimipaikkaa Suomessa;
- 8) on suorittanut Suomessa tutkinnon ja maassa oleskelun pääasiallinen tarkoitus on työnteko;
- 9) toimii kutsun tai sopimuksen nojalla vierailevana opettajana, luennoitsijana, kouluttajana, konsulttina tai tutkijana, jos työ kestää enintään yhden vuoden;
- 10) tekee yksittäisen ulkomailta maahan tuodun tai maasta ulkomaille vietävän koneen, laitteen, tuotantolinjan tai asiantuntijajärjestelmän toimitussopimukseen sisältyvän työn, jos työ kestää enintään kuusi kuukautta;
- 11) suorittaa työn tai työharjoittelun, joka sisältyy valtioiden väliseen sopimukseen tai kansalaisjärjestöjen vaihto-ohjelmaan, jos työ tai harjoittelu kestää enintään 18 kuukautta, tai joka tapahtuu korkeakoulututkinnon suorittaneen ulkomaalaisen enintään vuoden kestävästä siirtona yrityksen sisällä; tai

12) on 18–30-vuotias ja suorittaa työharjoittelun, kun hän opiskelee ulkomaisessa korkeakoulussa suomen tai ruotsin kieltä tai kun harjoittelun ala vastaa ulkomaalaisen opintoja tai tutkintoa, jos työharjoittelu kestää enintään 18 kuukautta.

Jos työnteko ylittää 1 momentin 9–12 kohdassa säädetyt aikarajat, ulkomaalaisen on haettava työntekijän oleskelulupaa.

Ulkomaalaisen toimeentulon on oltava turvattu ansiotyöstä saatavalla tulolla oleskeluluvan voimassaolon ajan.

Työnteko-oikeus (30.12.2013/1218)

78 § (30.12.2013/1218)

Työnteko-oikeus oleskeluluvan nojalla

Ulkomaalaisella, jolle on myönnetty työntekijän oleskelulupa, on työnteko-oikeus 74 §:ssä määritellyin rajauksin.

Ulkomaalaisella, jolle on myönnetty muu oleskelulupa ansiotyötä varten, on luvan perusteen mukainen työnteko-oikeus. Myös muulla perusteella myönnetyn oleskeluluvan haltijalla on oikeus tehdä 77 §:n 1 momentin 1–5 kohdassa tarkoitettua työtä.

Työnteko-oikeus on lisäksi ulkomaalaisella:

- 1) jolle on myönnetty pysyvä oleskelulupa, 56 a §:n mukainen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa tai jatkuva oleskelulupa muulla kuin työnteon tai ammatinharjoittamisen perusteella;
- 2) jolle on myönnetty oleskelulupa perhesiteen perusteella;
- 3) jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa tilapäisen suojelun tai muun humanitaarisen maahanmuuton perusteella;
- 4) jonka oleskelulupa on myönnetty opiskelua varten, jos:
  - a) työ on tutkintoon sisältyvää työharjoittelua tai opintoihin sisältyvän lopputyön tekemistä ansiotyönä;
  - b) työn määrä tasoittuu keskimäärin 25 tuntiin viikossa aikana, jolloin oppilaitoksessa järjestetään varsinaista opetusta; tai
  - c) kokoaikainen työ sijoittuu aikaan, jolloin oppilaitoksessa ei järjestetä varsinaista opetusta;
- 5) jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa 52 a tai 52 d §:n perusteella;
- 6) jonka oleskelulupa on myönnetty maasta poistumisen estymisen vuoksi 51 §:n perusteella;
(22.5.2015/674)
- 7) jolle ulkoasiainministeriö on myöntänyt oleskeluluvan edustuston rakennus-, korjaus- tai huoltotyön tekemistä varten.

Tähän pykälään perustuvasta työnteko-oikeudesta on 3 momentin 7 kohdassa tarkoitettua oleskelulupaa lukuun ottamatta tehtävä merkintä ulkomaalaisen oleskeluluvan yhteyteen.

Väliotsikko on kumottu L:lla 30.12.2013/1218. (30.12.2013/1218)

79 § (30.12.2013/1218)

Työnteko-oikeus ilman oleskelulupaa

Oikeus tehdä ansiotyötä ilman oleskelulupaa on ulkomaalaisella, joka:

- 1) tulee kutsun tai sopimuksen nojalla tulkiksi, opettajaksi, asiantuntijaksi tai urheilutuomariksi enintään kolmeksi kuukaudeksi;

- 2) tulee kutsun tai sopimuksen nojalla ammattitaiteilijaksi tai urheilijaksi, mukaan lukien avustava, huoltava ja valmentava henkilökunta, enintään kolmeksi kuukaudeksi;
- 3) työskentelee merimiehenä joko kauppa-alusluetteloon merkityllä aluksella tai, tultuaan palvelukseen muualla kuin Suomessa, aluksella, joka pääasiassa liikennöi ulkomaisten satamien välillä;
- 4) tulee marjojen, hedelmien, erikoiskasvien, juuresten tai vihannesten poimintaan tai korjuuseen taikka turkistarhatyöhön enintään kolmeksi kuukaudeksi;
- 5) tulee suorittamaan toisessa Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen valtiossa toimivan yrityksen vakituksena työntekijänä palvelujen tarjoamisvapauden piiriin kuuluvaa tilapäistä hankinta- tai alihankintatyötä, jos hänellä on mainitussa valtiossa oleskeluun ja työntekoon oikeuttavat luvat, jotka ovat voimassa työn päätyttyä Suomessa;
- 6) tulee Suomeen tutkijaksi toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa solmitun tutkijadirektiivin mukaisen vastaanottosopimuksen perusteella tutkijadirektiivissä tarkoitetun tieteellisen tutkimushankkeen suorittamista varten enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Ulkomaalaisella on kansainvälistä suojelua haettuaan oikeus tehdä ansiotyötä ilman oleskelulupaa:

- 1) kun hänellä on 11 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu asiakirja ja hän on oleskellut maassa kolme kuukautta;
- 2) kun hän on oleskellut maassa kuusi kuukautta.

Kun työnantajalla tai toimeksiantajalla ei ole toimipaikkaa Suomessa, ulkomaalaisella on oikeus tehdä ansiotyötä ilman oleskelulupaa:

- 1) tuote-esittelijänä tai elokuvatyöntekijänä enintään kolme kuukautta;
- 2) ulkomaisessa omistuksessa tai hallinnassa olevan moottoriajoneuvon henkilökuntaan kuuluvana, kun ulkomaalainen kuljettaa ajoneuvoa, jonka rajan ylittävä kuljetus viedään määräpaikkaan tai haetaan lähtöpisteestä, taikka kun liikennöinti Suomessa liittyy säännölliseen reittiliikenteeseen paikkakuntien välillä, joista ainakin yksi sijaitsee ulkomailla, eikä ulkomaalaisella ole asuinpaikkaa Suomessa;
- 3) ulkomailta Suomeen suuntautuvan seuramatkan matkanjohtajana.

80 § (30.12.2013/1218)

Työnteko-oikeuden kesto

Jos samaa työnantajaa tai ammattialaa koskeva työntekijän jatko-oleskelulupahakemus on tehty aikaisemman oleskeluluvan voimassa ollessa, ulkomaalainen saa jatkaa aiemman luvan mukaista työntekoa, kunnes uuden hakemuksen johdosta on myönnetty oleskelulupa tai kielteinen päätös on tullut lainvoimaiseksi. Muussa tapauksessa aikaisemman luvan mukainen työnteko-oikeus päättyy luvan voimassaolon päättyessä. Uuden oleskeluluvan mukainen työnteko-oikeus alkaa, kun lupa on myönnetty.

Jos ulkomaalaisen työnteko-oikeus perustuu muuhun oleskelulupaan kuin työntekijän oleskelulupaan ja jatko-oleskelulupahakemus on tehty aikaisemman oleskeluluvan voimassa ollessa, työnteko-oikeus jatkuu aikaisemman luvan mukaisena, kunnes uuden hakemuksen johdosta on myönnetty oleskelulupa tai kielteinen päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Jos ulkomaalaisen oleskelulupa on myönnetty 77 §:n 1 momentin 9–12 kohdan nojalla, työnteko-oikeus päättyy luvan voimassaoloajan päättyessä.

Jos 54 §:n 4 momentissa tai 77 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa jatko-oleskelulupahakemus työntekoa tai työnhakua varten on tehty aikaisemman opiskelua varten 45 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla myönnetyn oleskeluluvan voimassa ollessa, ulkomaalainen saa jatkaa aiemman luvan nojalla tekemäänsä työtä tai aloittaa uuden työnteon.

Jos jatko-oleskelulupahakemus työntekoa varten on tehty aikaisemman 54 §:n 4 momentin perusteella myönnetyn oleskeluluvan voimassa ollessa, ulkomaalainen saa työpaikan löydettyään aloittaa työnteon.

Jos 4 tai 5 momentissa tarkoitettuun jatko-oleskelulupahakemukseen annetaan kielteinen päätös, työntekoa ei saa jatkaa, vaikka päätökseen haetaan muutosta valittamalla.

Jos ulkomaalaisen työnteko-oikeus perustuu viisumiin tai viisumivapauteen, oikeus kestää enintään 79 §:ssä säädetyn ajan. Oleskeluluvan hakeminen viisumin tai viisumivapauden voimassa ollessa ei pidennä työnteko-oikeuden kestoa. Työnteko-oikeus päättyy sen estämättä, mitä 79 §:ssä säädetään, kun henkilön käännättämistä koskeva päätös on täytäntöönpanokelpoinen.

Jos työnteko-oikeus perustuu oleskelulupaan ja henkilö karkotetaan, työnteko-oikeus päättyy, kun karkottamista koskeva päätös on täytäntöönpanokelpoinen.

Euroopan unionin sininen kortti (30.12.2013/1218)

81 § (30.12.2013/1218)

Euroopan unionin sinisen kortin myöntäminen

Euroopan unionin sininen kortti myönnetään kolmannen maan kansalaiselle, jos tämä esittää vähintään vuoden pituisen korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä koskevan työsopimuksen tai sitovan työtarjouksen ja yleiset edellytykset oleskeluluvan myöntämiselle ovat olemassa. Edellytyksenä on lisäksi, että työsopimuksessa tai sitovassa työtarjouksessa sovittu palkka on vähintään 1,5-kertainen verrattuna keskimääräiseen palkansaajan bruttopalkkaan.

Sinisen kortin myöntämiseen sovelletaan 5 luvun säännöksiä työntekijän oleskeluluvan myöntämisestä lukuun ottamatta 73 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua harkintaa.

81 a § (30.12.2013/1218)

Päätös Euroopan unionin sinistä korttia koskevaan hakemukseen

Euroopan unionin sinistä korttia koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään 90 päivän kuluttua hakemuksen tekemisestä. Määräajan kuluminen keskeytyy hakemuksen täydentämisen ajaksi.

81 b § (30.12.2013/1218)

Toiseen jäsenvaltioon siirtyneen Euroopan unionin sinisen kortin haltijan ja hänen perheenjäsenensä maahan palaaminen ja oleskelu

Jos toinen Euroopan unionin jäsenvaltio ei myönnä Euroopan unionin sinistä korttia Suomen myöntämän sinisen kortin haltijalle, hän ja hänen perheenjäsenensä voivat kielteisen päätöksen saatuaan palata maahan ja oleskella maassa kolme kuukautta, vaikka Suomen myöntämä sininen kortti ei olisi enää voimassa.

81 c–81 d §

81 c–81 d § on kumottu L:lla 30.12.2013/1218.

Menettely ja viranomaiset (30.12.2013/1218)

82 § (30.12.2013/1218)

Päätös työnteon perusteella tehtyyn hakemukseen

Toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä päätös työntekijän oleskelulupaa tai muuta oleskelulupaa ansiotyötä varten koskevaan hakemukseen viimeistään neljän kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on vastaanottanut asianmukaisesti täytetyn hakemuksen liitteineen. Jos hakemus pannaan vireille sähköisesti, käsittelyaika lasketaan siitä, kun hakija asioi henkilökohtaisesti viranomaisessa antaakseen 60 d §:n mukaiset biometriset tunnisteet ja esittääkseen hakemuksen liitteet alkuperäisinä.

Edellä 1 momentissa säädettyä pidempi käsittelyaika on mahdollinen poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka liittyvät hakemuksen tutkinnan monimutkaisuuteen. Jos toimivaltainen viranomainen joutuu pyytämään tai hankkimaan asiassa lisäselvitystä, käsittelyajan kuluminen keskeytyy, kunnes tarvittavat selvitykset on saatu.

83 § (30.12.2013/1218)

Toimivalta myöntää työntekijän oleskelulupa

Työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee työntekijän oleskeluluvan myöntämisen 73 §:ssä säädetty edellytykset. Työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee, onko työnteko tilapäistä vai jatkuvaa.

Maahanmuuttovirasto myöntää työ- ja elinkeinotoimiston 1 momentin mukaan tekemän myönteisen osapäätöksen jälkeen ulkomaalaiselle työntekijän oleskeluluvan, jollei 36 §:stä muuta johdu.

Maahanmuuttovirasto päättää, onko kyse 49 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettusta perusteettomuudesta. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Maahanmuuttovirasto myöntää työ- ja elinkeinotoimiston 1 momentin mukaan tekemän myönteisen osapäätöksen jälkeen ulkomaalaiselle työntekijän oleskeluluvan, jollei 36 §:stä muuta johdu ja jollei ulkomaalaisella hakemusta jätettäessä ole muuta voimassa olevaa oleskelulupaa. Maahanmuuttovirasto päättää, onko kyse 49 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettusta perusteettomuudesta.

Jos uusi hakemus koskee samaa ammattialaa kuin hakemusta jätettäessä voimassa oleva työntekijän oleskelulupa, työ- ja elinkeinotoimisto ei suorita 73 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettua harkintaa. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 3 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Jos ulkomaalaisella on hakemusta jätettäessä voimassa oleva oleskelulupa eikä 36 §:stä muuta johdu, poliisilaitos myöntää työ- ja elinkeinotoimiston 1 momentin mukaan tekemän myönteisen osapäätöksen jälkeen työntekijän oleskeluluvan. Jos hakemus koskee samaa ammattialaa kuin hakemusta jätettäessä voimassa oleva työntekijän oleskelulupa, työ- ja elinkeinotoimisto ei suorita 73 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettua harkintaa.

84 § (29.6.2016/501)

Toimivalta myöntää elinkeinonharjoittajan oleskelulupa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ratkaisee elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan myöntämiselle 76 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymisen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ratkaisee, onko elinkeinonharjoittaminen tilapäistä vai jatkuvaa.

Maahanmuuttovirasto myöntää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 1 momentin mukaan tekemän myönteisen osapäätöksen jälkeen ulkomaalaiselle elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan, jollei 36 §:stä muuta johdu. Maahanmuuttovirasto päättää, onko kyse 49 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettusta perusteettomuudesta.

L:lla 501/2016 muutettu 84 § tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

84 § (30.12.2013/1218)

Toimivalta myöntää elinkeinonharjoittajan oleskelulupa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ratkaisee elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan myöntämiselle 76 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymisen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ratkaisee, onko elinkeinonharjoittaminen tilapäistä vai jatkuvaa.

Maahanmuuttovirasto myöntää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 1 momentin mukaan tekemän myönteisen osapäätöksen jälkeen ulkomaalaiselle elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan, jollei 36 §:stä muuta johdu ja jollei ulkomaalaisella hakemusta jätettäessä ole voimassa olevaa muuta oleskelulupaa. Maahanmuuttovirasto päättää, onko kyse 49 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettusta perusteettomuudesta.

Jos ulkomaalaisella on hakemusta jätettäessä voimassa oleva oleskelulupa eikä 36 §:stä muuta johdu, poliisilaitos myöntää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 1 momentin mukaan tekemän myönteisen osapäätöksen jälkeen elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan.

85 § (30.12.2013/1218)

Toimivaltainen työ- ja elinkeinotoimisto

Tässä laissa säädettyihin tehtäviin ovat toimivaltaisia ulkomaisen työvoiman liikkuvuuden kannalta merkittävimmissä kunnissa sijaitsevat työ- ja elinkeinotoimistot siten kuin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella tarkemmin säädetään.

86 § (30.12.2013/1218)

Työsuojeluviranomainen

Työsuojeluviranomaisen vastuulla olevasta palkka- ja muiden työehtojen valvonnasta säädetään erikseen.

Jos työsuojeluviranomaisella on todennäköisiä perusteita epäillä rikoslain (39/1889) 47 luvun 6 a §:ssä säädetyn luvattoman ulkomaisen työvoiman käytön, tämän lain 185 §:n 1 momentissa säädetyn ulkomaalaisrikkomuksen tai 186 §:ssä säädetyn työnantajan ulkomaalaisrikkomuksen tapahtuneen, työsuojeluviranomaisen on ilmoitettava asiasta poliisille.

Työsuojeluviranomaiselle on tarvittaessa varattava tilaisuus olla läsnä ja tulla kuulluksi käsiteltäessä esitutkinnassa ja tuomioistuimessa 2 momentissa tarkoitettua rikosta.

Työsuojeluviranomainen valvoo 86 a ja 86 b §:ssä säädettyjen velvollisuuksien noudattamista. Valvonnasta säädetään työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006).

86 a § (30.12.2013/1218)

Työnantajan velvollisuudet

Työnantajan on varmistauduttava siitä, että palvelukseen tulevalle ja palveluksessa olevalla ulkomaalaisella on vaadittava työntekijän oleskelulupa tai että hän ei tarvitse oleskelulupaa.

Työnantajan, joka ottaa palvelukseensa muun kuin unionin kansalaisen, tähän rinnastettavan tai tämän perheenjäsenen, tulee viivytyksettä toimittaa työ- ja elinkeinotoimistolle 72 §:ssä tarkoitetut selvitys ja vakuutus sekä ilmoittaa työpaikan luottamusmiehelle, luottamusvaltuutetulle ja työsuojeluvaltuutetulle ulkomaalaisen nimi sekä sovellettava työehtosopimus.

Työnantajan tulee säilyttää työpaikalla tiedot palveluksessaan olevista ulkomaalaisista ja heidän työntekooikeutensa perusteista siten, että ne ovat tarvittaessa vaivattomasti työsuojeluviranomaisen tarkastettavissa. Työnantajan on säilytettävä tiedot ulkomaalaisen palvelussuhteen päättymisestä neljä vuotta.

86 b § (17.6.2016/454)

Toimeksiantajan velvollisuudet

Ulkomaisen työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden työskennellessä urakointi- tai aliurakointityössä tai vuokratyövoimana, työnantajan 72 §:ssä ja 86 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja velvollisuuksia sovelletaan Suomessa toimivaan pääurakoitsijaan tai pääteettäjään. Työntekijöiden lähettämisestä annetussa laissa (447/2016) tarkoitettujen työntekijöiden työsuhteen ehdoista säädetään mainitussa laissa.

6 luku

Kansainvälinen suojelu

Edellytykset kansainvälisen suojelun antamiselle

87 §

Turvapaikka

Maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle annetaan turvapaikka, jos hän oleskelee kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa ulkopuolella sen johdosta, että hänellä on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa siellä vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta, ja jos hän pelkonsa vuoksi on haluton turvautumaan sanotun maan suojeluun.

Turvapaikka jätetään antamatta ulkomaalaiselle, joka on tehnyt tai jonka on perusteltua aihetta epäillä tehneen:

- 1) rikoksen rauhaa vastaan, sotarikoksen tai rikoksen ihmiskuntaa vastaan, sellaisia rikoksia koskevien kansainvälisten sopimusten määritelmien mukaisesti;
- 2) törkeän muun kuin poliittisen rikoksen Suomen ulkopuolella ennen kuin hän tuli Suomeen pakolaisena; taikka
- 3) Yhdistyneiden kansakuntien tarkoituksien ja periaatteiden vastaisen teon.

Turvapaikka jätetään antamatta henkilölle, joka voi saada suojelua tai apua muilta Yhdistyneiden kansakuntien elimiltä tai toimistoilta kuin Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetulta (UNHCR). Kun sellainen suojelu tai apu on lakannut ilman, että sellaisen henkilön asemaa on lopullisesti säännelty Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen hyväksymien voimassa olevien päätöslauselmien mukaisesti, sellainen henkilö on oikeutettu pakolaisasemaan. Jos henkilö on vapaaehtoisesti luopunut edellä mainitusta suojelusta poistumalla suoja-alueelta muista kuin suojelun tarpeeseen liittyvistä syistä, hänen oleskeluoikeutensa tutkitaan tämän lain mukaan.

Turvapaikka jätetään antamatta ulkomaalaiselle, jolla on sen valtion, johon hän on asettunut asumaan, toimivaltaisten viranomaisten tunnustamat tämän valtion kansalaisuuteen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. (8.5.2009/323)

87 a § (8.5.2009/323)

Vainoksi katsottavat teot

Vainoksi katsotaan teot, jotka ovat laatunsa tai toistuvuutensa vuoksi sellaisia, että ne loukkaavat vakavasti perustavanlaatuisia ihmisoikeuksia. Vainoksi katsotaan myös vakavuudeltaan vastaava kertymä sellaisia tekoja, joihin kuuluu ihmisoikeusloukkauksia.

Vainoksi katsottavia tekoja voivat olla:

- 1) fyysinen tai henkinen väkivalta, mukaan luettuna seksuaalinen väkivalta;
- 2) oikeudelliset tai hallinnolliset toimenpiteet taikka poliisin toimintaan tai lainkäyttöön liittyvät toimenpiteet, jotka ovat itsessään syrjiviä tai jotka toteutetaan syrjivällä tavalla;
- 3) kohtuuton tai syrjivä syytteeseen paneminen tai rankaiseminen;
- 4) muutoksenhakumahdollisuuden puuttuminen tai epääminen, minkä seurauksena on kohtuuton tai syrjivä rangaistus;
- 5) syytteeseen paneminen tai rankaiseminen sen johdosta, että henkilö kieltäytyy asepalveluksesta selkkauksessa, jossa asepalveluksen suorittaminen sisältäisi 87 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tekoja;
- 6) luonteeltaan sukupuoleen tai lapsiin kohdistuva teko.

87 b § (6.6.2014/422)

Vainon syyt

Vainon syitä arvioitaessa otetaan huomioon ainakin alkuperään, uskontoon, kansallisuuteen ja poliittiseen mielipiteeseen sekä tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumiseen liittyvät tekijät siten kuin jäljempänä tässä pykälässä säädetään.

Vainon syinä:

- 1) alkuperä tarkoittaa erityisesti ihonväriä, syntyperää tai kuulumista tiettyyn etniseen ryhmään;
- 2) uskontoon kuuluvat erityisesti teistiset, ei-teistiset ja ateistiset uskomukset, osallistuminen yksityisesti tai julkisesti, yksin tai yhdessä uskonnon harjoittamiseen tai siitä pidättäytyminen, muut uskonnolliset toimet tai mielipiteet taikka uskontoon perustuva tai uskonnon määräämä henkilökohtainen tai ryhmän käyttäytyminen;

3) kansallisuuteen kuuluu tietyn valtion kansalaisuus tai kansalaisuudettomuus sekä kuuluminen ryhmään, jota yhdistävät kulttuuriset, etniset, kielelliset, maantieteelliset tai poliittiset tekijät taikka ryhmän yhteys toisessa valtiossa asuvaan väestöön;

4) poliittinen mielipide tarkoittaa erityisesti mielipiteitä, ajatuksia ja uskomuksia mahdollisista vainoa harjoittavista toimijoista ja niiden politiikoista tai menetelmistä.

Vainon syytä arvioitaessa tietyinä yhteiskunnallisena ryhmänä voidaan pitää ryhmää:

1) jonka jäsenillä on sellainen yhteinen tausta, muu luontainen ominaisuus tai usko, joka on ryhmän jäsenten identiteetin taikka omantunnon kannalta niin keskeinen ominaisuus, ettei heitä voida vaatia luopumaan siitä; ja

2) jonka ympäröivä yhteiskunta mieltää muusta yhteiskunnasta erottuvaksi.

Yhteiskunnallisen ryhmän yhteisenä ominaisuutena voi olla myös seksuaalinen suuntautuminen, joka ei kuitenkaan vainon syytä arvioitaessa voi merkitä rikollisena pidettäviä tekoja. Yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumista tai tällaisen ryhmän piirteitä määritettäessä on lisäksi otettava huomioon sukupuoli-identiteetti ja muut sukupuoleen liittyvät seikat.

Arvioitaessa, onko hakijalla perusteltu pelko joutua vainotuksi, merkitystä ei ole sillä, onko hakijalla todellisuudessa alkuperään, uskontoon, kansallisuuteen, yhteiskunnalliseen tai poliittiseen ryhmään liittyviä piirteitä, jotka johtavat vainoon, jos vainon harjoittaja kuitenkin arvioi hakijalla olevan tällaisia piirteitä.

88 § (8.5.2009/323)

Toissijainen suojelu

Maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle myönnetään oleskelulupa toissijaisen suojelun perusteella, jos 87 §:n mukaiset edellytykset turvapaikan antamiselle eivät täyty, mutta on esitetty merkittäviä perusteita uskoa, että jos ulkomaalainen palautetaan kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa, hän joutuisi todelliseen vaaraan kärsiä vakavaa haittaa, ja hän on kykenemätön tai sellaisen vaaran vuoksi haluton turvautumaan sanotun maan suojeluun. Vakavalla haitalla tarkoitetaan:

1) kuolemanrangaistusta ja teloitusta;

2) kidutusta tai muuta epäinhimillistä tai ihmisarvoa loukkaavaa kohtelua tai rangaistusta;

3) mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä johtuvaa vakavaa ja henkilökohtaista vaaraa.

Oleskelulupa toissijaisen suojelun perusteella jätetään myöntämättä ulkomaalaiselle, jos on perusteltua aihetta epäillä, että hän on tehnyt:

1) rikoksen rauhaa vastaan, sotarikoksen tai rikoksen ihmiskuntaa vastaan, sellaisia rikoksia koskevien kansainvälisten sopimusten määritelmien mukaisesti;

2) törkeän rikoksen; taikka

3) Yhdistyneiden kansakuntien tarkoituserien ja periaatteiden vastaisen teon.

88 a § (29.4.2016/332)

88 a § on kumottu L:lla 29.4.2016/332.

88 b § (8.5.2009/323)

Lähdön jälkeinen kansainvälisen suojelun tarve

Edellä 87 §:n 1 momentissa tarkoitettu perusteltu aihe pelätä joutuvansa vainotuksi tai 88 §:n 1 momentissa tarkoitettu todellinen vaara joutua kärsimään vakavaa haittaa voi perustua kotimaasta tai pysyvästä asuinmaasta lähdön jälkeisiin tapahtumiin tai sellaisiin toimiin, joihin hakija on lähtönsä jälkeen osallistunut.

88 c § (8.5.2009/323)**Vainoa harjoittavat tai vakavaa haittaa aiheuttavat toimijat**

Vainoa harjoittavia tai vakavaa haittaa aiheuttavia toimijoita voivat olla:

- 1) valtio;
- 2) valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta valvonnassaan pitävät puolueet tai järjestöt; taikka
- 3) muut kuin valtiolliset toimijat, jos voidaan osoittaa, että 88 d §:n mukaiset suojelun tarjoajat ovat kykenemättömiä tai haluttomia tarjoamaan suojelua vainoa tai vakavaa haittaa vastaan.

88 d § (6.6.2014/422)**Suojelun tarjoaminen**

Suojelun tarjoaja voi olla sellainen valtio tai valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta valvonnassaan pitävä kansainvälinen järjestö, joka on halukas ja kykenevä tarjoamaan suojelua. Suojelun on oltava tehokasta ja luonteeltaan pysyvää.

88 e § (6.6.2014/422)**Sisäisen paon mahdollisuus**

Turvapaikka tai 88 ja 88 a §:ssä tarkoitettu oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä ulkomaalaiselle, jos hänellä ei ole jossain kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa osassa perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi tai todellista vaaraa joutua kärsimään vakavaa haittaa tai jos hänellä on jossain kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa osassa mahdollisuus saada suojelua 88 d §:ssä tarkoitettulla tavalla. Lisäksi hänen on voitava turvallisesti ja laillisesti päästä maan kyseiseen osaan ja hänen on voitava kohtuudella edellyttää oleskelevan siellä.

Arvioitaessa, onko osa maata 1 momentin mukainen, huomiota on kiinnitettävä kyseisessä osassa vallitseviin yleisiin olosuhteisiin ja hakijan henkilökohtaisiin olosuhteisiin.

89 § (29.4.2016/332)**Oleskeluluvan myöntäminen poissulkemislausekkeita sovellettaessa**

Suomessa olevalle ulkomaalaiselle, jolle ei myönnetä turvapaikkaa tai oleskelulupaa toissijaisen suojelun perusteella sen vuoksi, että hän on tehnyt tai on perusteltua aihetta epäillä hänen tehneen 87 §:n 2 momentissa tai 88 §:n 2 momentissa tarkoitettua teon, myönnetään tilapäinen oleskelulupa enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan, jos häntä ei voida poistaa maasta, koska häntä uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus, vaino tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

90 §**Pakolaiskiintiö**

Suomeen voidaan ottaa pakolaiskiintiössä UNHCR:n pakolaisiksi katsomia henkilöitä tai muita kansainvälisen suojelun tarpeessa olevia ulkomaalaisia uudelleen sijoitusta varten.

Pakolaiskiintiöllä tarkoitetaan uudelleen sijoitettavien kansainvälisen suojelun tarpeessa olevien ulkomaalaisten vastaanottoa valtion kunkin vuoden talousarviossa vahvistettujen perusteiden mukaisesti.

91 § (9.12.2011/1252)**Pakolaiskiintiön kohdentaminen**

Sisäasiainministeriö valmistelee yhteistyössä ulkoasiainministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa esityksen valtioneuvostolle pakolaiskiintiön alueellisesta kohdentamisesta.

92 §**Edellytykset ulkomaalaisen ottamiselle pakolaiskiintiössä**

Perusteet oleskeluluvan myöntämiselle pakolaiskiintiössä ovat:

- 1) ulkomaalainen on kansainvälisen suojelun tarpeessa kotimaahansa nähden;
- 2) ulkomaalainen on uudelleen sijoituksen tarpeessa ensimmäisestä turvapaikkamaasta;
- 3) vastaanoton ja kotoutumisen edellytykset Suomeen on arvioitu; ja
- 4) oleskeluluvan myöntämiselle ei ole 36 §:n mukaisia esteitä.

93 §

Muu humanitaarinen maahanmuutto

Valtioneuvosto voi yleisistunnossa päättää ulkomaalaisten ottamisesta Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi.

Sisäasiainministeriö, ulkoasiainministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö valmistelevat yhteistyössä ehdotuksen valtioneuvoston päätökseksi. (9.12.2011/1252)

Turvapaikkamenettelyt

94 §

Turvapaikkamenettely

Turvapaikkamenettelyssä käsitellään Suomen rajalla tai alueella viranomaiselle esitetty hakemus, jonka perusteena on tarve saada kansainvälistä suojelua.

Ihmisoikeuksiensa vaarantumiseen vetoavan ulkomaalaisen katsotaan hakevan turvapaikkaa, jollei hän nimenomaan muuta ilmoita.

Turvapaikkamenettelyn yhteydessä tutkitaan ja ratkaistaan oleskeluoikeuden myöntäminen myös muilla esillä tulevilla perusteilla.

95 § (6.3.2015/194)

Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättäminen

Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on jätettävä poliisille tai rajatarkastusviranomaiselle maahan saavuttaessa tai mahdollisimman pian sen jälkeen.

Hakemus voidaan jättää myöhemminkin, jos:

- 1) olosuhteet ulkomaalaisen kotimaassa tai pysyvässä asuinmaassa ovat hänen täällä ollessaan muuttuneet;
- 2) ulkomaalainen on vasta myöhemmin voinut esittää selvitystä hakemuksensa tueksi; taikka
- 3) siihen on muu perusteltu syy.

Poliisiin tai rajatarkastusviranomaisen on rekisteröitävä hakemus viipymättä. Jos kansainvälistä suojelua koskeva hakemus tehdään Maahanmuuttoviraston, vastaanottokeskuksen, säilöönottoyksikön tai Tullin henkilöstölle, hakija on ohjattava jättämään hakemus poliisille tai rajatarkastusviranomaiselle ja hakemus on rekisteröitävä kuuden arkipäivän kuluessa hakemuksen tekemisestä. Jos hakemusten määrä on voimakkaasti lisääntynyt, poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi jatkaa rekisteröinnin määräaika kymmeneen arkipäivään. Määräajan jatkaja ilmoittaa tästä komissiolle vähintään kerran vuodessa ja heti, kun määräajan jatkaminen ei ole enää tarpeen.

95 a § (6.3.2015/194)

Tietojen antaminen kansainvälistä suojelua hakevalle

Kansainvälistä suojelua hakevalle kerrotaan turvapaikkamenettelystä sekä hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan menettelyssä. Poliisi tai rajatarkastusviranomainen antaa tiedon hakijalle hänen jättäessään kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen. Tiedon voi antaa myös Maahanmuuttovirasto tai vastaanottokeskus mahdollisimman pian hakemuksen jättämisen jälkeen. Tieto annetaan hakijan äidinkielellä tai kielellä, jota hänen perustellusti voidaan olettaa ymmärtävän.

Jos päätöstä kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseen ei voida tehdä kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä, hakijalle on tiedotettava käsittelyn viivästymisestä. Hakijan pyynnöstä on myös annettava tietoa viivästymisen syystä ja siitä, milloin päätös on odotettavissa.

95 b § (12.6.2009/432)

Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen peruuttaminen

Hakija voi peruuttaa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa Maahanmuuttovirastolle, poliisille, rajatarkastusviranomaiselle tai vastaanottokeskuksessa sen johtajalle tai apulaisjohtajalle henkilökohtaisesti tekemällään kirjallisella ilmoituksella, josta yksiselitteisesti ilmenee, että hakijan tarkoituksena on peruuttaa hakemuksensa. Hakija päivää ja allekirjoittaa ilmoituksen. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Hakija voi peruuttaa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa Maahanmuuttovirastolle, poliisille tai rajatarkastusviranomaiselle henkilökohtaisesti tekemällään kirjallisella ilmoituksella, josta yksiselitteisesti ilmenee, että hakijan tarkoituksena on peruuttaa hakemuksensa. Hakija päivää ja allekirjoittaa ilmoituksen.

Peruutusilmoituksen vastaanottaja pyytää hakijaa ilmoittamaan kantansa mahdolliseen maasta poistamiseen ja maahantulokieltoon sekä pyytää peruuttamiselle kaksi esteetöntä todistajaa, jotka voivat olla Maahanmuuttoviraston tai vastaanottokeskuksen virkamiehiä tai työntekijöitä taikka poliisi- tai rajatarkastusviranomaisia. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Peruutusilmoituksen vastaanottaja pyytää hakijaa ilmoittamaan kantansa mahdolliseen maasta poistamiseen ja maahantulokieltoon sekä pyytää peruuttamiselle kaksi esteetöntä todistajaa, jotka voivat olla Maahanmuuttoviraston virkamiehiä tai poliisi- tai rajatarkastusviranomaisia.

Tehdessään päätöksen hakemuksen raukeamisesta Maahanmuuttovirasto voi päättää ulkomaalaisen maasta poistamisesta ja maahantulokieltoon määräämisestä, jos edellytykset maasta poistamiselle ja maahantulokiellon määräämiselle ovat tämän lain nojalla olemassa.

95 c § (12.6.2009/432)

Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen raukeaminen

Maahanmuuttovirasto tekee päätöksen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen raukeamisesta, jos hakija on kuollut tai hän on poistunut tai hänen katsotaan todennäköisesti poistuneen Suomesta. Hakijan katsotaan poistuneen todennäköisesti Suomesta, jos hänen olinpaikkansa on vastaanottokeskuksesta saatavan tiedon mukaan ollut tuntematon vähintään kahden kuukauden ajan tai häneen ei ole vähintään kahteen kuukauteen saatu yhteyttä hänen viimeksi ilmoittamiensa yhteystietojen avulla.

Jos hakija ilmoittautuu toimivaltaiselle viranomaiselle sen jälkeen kun Maahanmuuttovirasto on 1 momentin nojalla tehnyt päätöksen hänen hakemuksensa raukeamisesta, hänelle kerrotaan oikeudesta tehdä uusi hakemus.

96 §

Kortti hakemusasian vireillä olosta

Kansainvälistä suojelua tai tilapäistä suojelua hakevalle taikka kiintiöpakolaisena Suomeen tulleeelle ulkomaalaiselle voidaan antaa kortti, joka osoittaa häntä koskevan hakemusasian olevan Suomessa vireillä. Kortin antaa poliisi, rajavartiolaitos tai Maahanmuuttovirasto. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Kansainvälistä suojelua tai tilapäistä suojelua hakevalle taikka kiintiöpakolaisena Suomeen tulleeelle ulkomaalaiselle voidaan antaa kortti, joka osoittaa häntä koskevan hakemusasian olevan Suomessa vireillä. Kortin antaa poliisi tai rajavartiolaitos.

Korttiin merkitään hakijan nimi, syntymäaika, kansalaisuus ja siihen liitetään valokuva. Jos hakijan henkilöllisyyttä ei ole pystytty varmistamaan, siitä tehdään merkintä korttiin. Kortti on voimassa Suomessa määräajan, kuitenkin enintään siihen saakka, kun asia on lainvoimaisesti ratkaistu tai asianomainen on poistunut maasta taikka hän on saanut matkustusasiakirjan.

Ulkomaalaisen tulee palauttaa kortti, kun hakemus on lainvoimaisesti ratkaistu, asianomainen poistuu maasta tai hän on saanut matkustusasiakirjan. Kun kortin voimassaolo on päättynyt, rajatarkastusviranomaisen, poliisi tai Maahanmuuttovirasto voi ottaa kortin haltuunsa. (9.11.2007/973)

96 a § (6.3.2015/194)

Erityiset menettelylliset takeet

Hakijalle, jolla on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain (746/2011) 6 §:ssä tarkoitettua haavoittuvasta asemasta johtuvia tai muuten turvapaikkamenettelyn aikana todettuja erityistarpeita, annetaan tukea sen varmistamiseksi, että hän voi hyötyä turvapaikkamenettelyyn liittyvistä oikeuksista ja noudattaa siihen liittyviä velvollisuuksia.

97 § (29.6.2016/501)

Turvapaikkatutkinta

Maahanmuuttovirasto selvittää kansainvälisen suojelun perusteella oleskelulupaa hakevan ulkomaalaisen henkilöllisyyden, matkareitin ja maahantulon sekä suullisesti turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan valtion määrittämiseksi tarpeelliset tiedot. Hakijan henkilöllisyyttä selvitetessä kerätään henkilötiedot hänen perheenjäsenistään ja muista omaisistaan.

Maahanmuuttovirasto suorittaa turvapaikkapuhuttelun, jossa suullisesti selvitetään hakijan perusteet häneen kotimaassaan tai pysyvässä asuinmaassaan kohdistuneesta vainosta tai muista oikeudenloukkauksista ja niiden uhkista.

Poliisi voi osallistua turvapaikkapuhutteluun, jos Suomen kansallinen turvallisuus tai kansainväliset suhteet taikka yleinen järjestys tai turvallisuus sitä edellyttävät.

L:lla 501/2016 muutettu 97 § tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

97 § (6.3.2015/194)

Turvapaikkatutkinta

Poliisi tai rajavartiolaitos selvittää kansainvälisen suojelun perusteella oleskelulupaa hakevan ulkomaalaisen henkilöllisyyden, matkareitin ja maahantulon sekä suullisesti turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan valtion määrittämiseksi tarpeelliset tiedot. Hakijan henkilöllisyyttä selvitetessä kerätään henkilötiedot hänen perheenjäsenistään ja muista omaisistaan.

Poliisi tai rajavartiolaitos selvittää suullisesti 103 §:n 1 ja 3 kohdassa tarkoitettua tutkimatta jättämisen edellyttämät tiedot.

Maahanmuuttovirasto suorittaa turvapaikkapuhuttelun, jossa suullisesti selvitetään hakijan perusteet häneen kotimaassaan tai pysyvässä asuinmaassaan kohdistuneesta vainosta tai muista oikeudenloukkauksista ja niiden uhkista. Poliisi voi Maahanmuuttoviraston pyynnöstä suorittaa unionin kansalaisten puhutteluja sekä tilapäisesti muiden hakijoiden puhutteluja silloin, kun hakemusten määrä on voimakkaasti lisääntynyt. Kun poliisi suorittaa puhutteluja hakemuskokouksen määrän lisääntymisen vuoksi, Maahanmuuttovirasto ilmoittaa tästä komissiolle vähintään kerran vuodessa ja heti, kun poliisin suorittamat puhuttelut eivät ole enää tarpeen.

Suojelupoliisi voi osallistua turvapaikkapuhutteluun, jos Suomen kansallinen turvallisuus tai kansainväliset suhteet sitä edellyttävät.

97 a § (6.3.2015/194)

Turvapaikkapuhuttelu

Hakijaa turvapaikkapuhuttelussa kuultaessa perheenjäsenen läsnäolo on sallittu vain perustellusta syystä. Alaikäistä hakijaa kuultaessa sovelletaan tämän lain 6 §:ää ja hallintolain 14 §:ää.

Turvapaikkapuhuttelussa on erityisesti tiedusteltava, miten hakija suhtautuu mahdolliseen maasta poistamiseen turvalliseen alkuperämaahan sekä maahantulokieltoon. Hakijalta on selvitettävä erityisesti ne perusteet, joiden vuoksi hän katsoo, ettei kyseinen valtio ole hänelle turvallinen. Lisäksi on selvitettävä, onko hakijalla kansainvälisen suojelun tarpeen ohella muita perusteita oleskeluoikeuden saamiseen.

Turvapaikkapuhuttelu voidaan tallentaa äänenä ja kuvana. Tallentamisesta on ennen sen aloittamista ilmoitettava hakijalle.

Turvapaikkapuhuttelusta laaditaan pöytäkirja. Puhuttelun päätyttyä pöytäkirja tulkitaan hakijalle ja hänelle ilmoitetaan mahdollisuudesta tehdä siihen korjauksia ja lisäyksiä. Hakija vahvistaa pöytäkirjan sisällön allekirjoituksellaan. Hakijalle annetaan pöytäkirjasta jäljennös heti tai mahdollisimman pian puhuttelun jälkeen.

Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 39 §:ssä tarkoitetun tai muun alaikäisen edustajan on oltava läsnä ilman huoltajaa olevan alaikäisen turvapaikkapuhuttelussa.

97 b § (6.3.2015/194)

Tiedon hankinta yksittäisessä kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa

Tässä laissa tarkoitetut viranomaiset eivät saa yksittäisessä kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa hankkia tietoa tavalla, jonka seurauksena vainoa harjoittavat tai vakavaa haittaa aiheuttavat toimijat saavat tietää kansainvälistä suojelua koskevasta asiasta ja joka vaarantaa asianomaisen tai hänen läheistensä turvallisuuden.

Hakijalle järjestetään tämän suostumuksella lääkärintarkastus aiempaan vainoon tai vakavaan haittaan viittaavien seikkojen selvittämiseksi, jos se on tarpeen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen arvioimiseksi.

98 §

Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen ratkaiseminen

Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus käsitellään tavallisessa tai nopeutetussa menettelyssä.

Oleskeluluvan myöntämisen edellytykset arvioidaan kunkin hakijan osalta yksilöllisesti ottaen huomioon hänen esittämänsä selvitykset olosuhteistaan asianomaisessa valtiossa sekä eri lähteistä hankitut ajantasaiset tiedot valtion oloista. (12.6.2009/432)

Hankittuaan saatavilla olevan selvityksen viranomaisen on ratkaistava asia hakijan eduksi hänen kertomuksensa perusteella, jos hakija on siltä osin kuin se on mahdollista myötävaikuttanut asian selvittämiseen ja jos viranomainen on vakuuttunut hakemuksen uskottavuudesta kansainvälisen suojelun tarpeen osalta.

Jos hakemus hylätään, päätetään samalla asianomaisen käännyttämisestä tai maasta karkottamisesta, jollei asiassa ilmene erityisiä syitä, joiden vuoksi maasta poistamispäätös tulee jättää tekemättä.

98 a § (29.6.2016/501)

Päätös kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseen

Kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseen on tehtävä päätös kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä tai, kun hakemukseen sovelletaan vastuuvaltion määrittämisestä annetussa asetuksessa säädettyä menettelyä, siitä kun Suomi on määritetty käsittelystä vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi, hakija on Suomen alueella ja Maahanmuuttovirasto on ottanut hänet vastuulleen.

Päätös on tehtävä 15 kuukauden kuluessa, jos päätöstä ei voida jostakin seuraavista syistä tehdä 1 momentin mukaisessa määräajassa:

- 1) asiaan liittyy monimutkaisia tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin liittyviä kysymyksiä;
- 2) suuria määriä kolmansien maiden kansalaisia tai kansalaisuudettomia henkilöitä hakee kansainvälistä suojelua samanaikaisesti, minkä vuoksi menettelyä on käytännössä erittäin vaikea saada päätökseen kuuden

kuukauden määräajassa;

3) viivästys johtuu selvästi siitä, ettei hakija ole myötävaikuttanut hakemuksensa selvittämiseen.

Päätös on tehtävä 18 kuukauden kuluessa, jos sitä ei voida tehdä 2 momentin mukaisessa määräajassa sen vuoksi, että kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen asianmukaisen ja perustellun tutkinnan varmistaminen edellyttää pidempää tutkinta-aikaa.

Jos alkuperämaassa vallitsee epävarma tilanne eikä päätöstä sen vuoksi voida tehdä 1–3 momentissa säädettyssä määräajassa, päätös on kuitenkin tehtävä viimeistään 21 kuukauden kuluessa 1 momentissa säädetystä määräajan alkamisesta.

Mitä 4 momentissa säädetään, ei rajoita pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman saamista.

L:lla 501/2016 lisätty 98 a § tulee voimaan 20.7.2018.

99 § (6.3.2015/194)

Turvallinen turvapaikkamaa

Hakijalle turvallisesti turvapaikkamaaksi voidaan hakemusta turvapaikkamenettelyssä ratkaistaessa katsoa valtio:

1) joka ilman maantieteellistä varaumaa on liittynyt pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen, kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen (SopS 8/1976) sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaiseen yleissopimukseen (SopS 60/1989) ja noudattaa niitä; ja

2) jossa hakija on saanut ja edelleen voi saada 87 tai 88 §:ssä tarkoitettua taikka muuten riittävää suojelua.

99 a § (6.3.2015/194)

Turvallinen kolmas maa

Hakijalle turvallisesti kolmanneksi maaksi voidaan hakemusta turvapaikkamenettelyssä ratkaistaessa katsoa valtio:

1) joka ilman maantieteellistä varaumaa on liittynyt pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen, kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen (SopS 8/1976) sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaiseen yleissopimukseen (SopS 60/1989) ja noudattaa niitä; ja

2) jossa hakija olisi voinut saada 87 tai 88 §:ssä tarkoitettua taikka muuten riittävää suojelua.

Turvalliseen kolmanteen maahan palautettavalle ulkomaalaiselle annetaan kyseisen maan kielellä asiakirja, josta ilmenee, että hänen hakemustaan ei ole tutkittu aineellisesti Suomessa.

100 §

Turvallinen alkuperämaa

Hakijalle turvallisesti alkuperämaaksi voidaan hakemusta turvapaikkamenettelyssä ratkaistaessa katsoa valtio, jossa hänellä ei ole vainon tai vakavien ihmisoikeusloukkausten vaaraa.

Turvallisen alkuperämaan arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon:

1) toimiiko valtiossa vakaa ja demokraattinen yhteiskuntajärjestelmä;

2) onko valtiossa riippumaton ja puolueeton oikeuslaitos sekä vastaako oikeudenkäytön taso oikeudenmukaiselle oikeudenkäynnille asetettavia vaatimuksia; ja

3) onko valtio liittynyt keskeisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin ja noudattaako valtio niitä ja onko valtiossa tapahtunut vakavia ihmisoikeusloukkauksia.

101 § (6.3.2015/194)**Ilmeisen perusteeton hakemus**

Hakemus voidaan katsoa ilmeisen perusteettomaksi, jos:

1) perusteeksi ei ole esitetty 87 §:n 1 momentissa tai 88 §:n 1 momentissa mainittuja taikka muita sellaisia perusteita, jotka liittyvät palautuskieltoihin, tai esitetyt väitteet ovat selvästi epäuskottavia;

2) hakijan ilmeisenä tarkoituksena on käyttää väärin turvapaikkamenettelyä:

a) antamalla hakemuksen ratkaisemisen kannalta keskeisistä seikoista tahallaan vääriä, harhaanjohtavia tai puutteellisia tietoja;

b) esittämällä väärennettyjä asiakirjoja ilman hyväksyttävää syytä; tai

c) tekemällä hakemuksensa vain viivyttääkseen tai estääkseen sellaisen jo tehdyn tai välittömästi odotettavissa olevan päätöksen täytäntöönpanoa, joka merkitsisi hänen poistamistaan maasta; taikka

3) hakija on saapunut turvallisesta alkuperämaasta, jonne hänet voidaan palauttaa.

102 § (6.3.2015/194)**Uusintahakemus**

Uusintahakemuksella tarkoitetaan kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta, jonka ulkomaalainen tekee saatuaan lainvoimaisen päätöksen Maahanmuuttovirastolta tai hallintotuomioistuimelta aikaisemmin tekemäänsä hakemukseen, kun hän oleskelee edelleen maassa tai on päätöksen saatuaan lyhyeksi ajaksi poistunut maasta. Uusintahakemuksena ei kuitenkaan pidetä hakemusta, joka on tehty sen jälkeen, kun Maahanmuuttovirasto on tehnyt 95 c §:n nojalla raukeamispäätöksen.

Jos uusi hakemus tehdään asian ollessa vielä vireillä, hakijan esittämät tiedot toimitetaan käsittelevälle viranomaiselle otettavaksi huomioon uutena selvityksenä vireillä olevassa asiassa.

103 § (6.3.2015/194)**Hakemuksen tutkimatta jättäminen**

Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voidaan jättää tutkimatta, jos hakija:

1) on saapunut sellaisesta 99 §:ssä määritellystä turvallisesta turvapaikkamaasta tai 99 a §:ssä määritellystä turvallisesta kolmannesta maasta, jonne hänet voidaan palauttaa;

2) voidaan lähettää toiseen valtioon, joka vastuuvaltion määrittämisestä annetun neuvoston asetuksen mukaan on vastuussa turvapaikkahakemuksen käsittelystä;

3) on saanut kansainvälistä suojelua toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, johon hänet voidaan lähettää; taikka

4) on tehnyt 102 §:ssä tarkoitetun uusintahakemuksen, joka ei sisällä uusia asian ratkaisuun vaikuttavia perusteita maahan jäämiselle.

104 § (6.3.2015/194)**Nopeutetun menettelyn käyttäminen**

Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voidaan ratkaista nopeutetussa menettelyssä, kun hakemus katsotaan 101 §:n nojalla ilmeisen perusteettomaksi.

Ilman huoltajaa olevan alaikäisen jättämä hakemus voidaan ratkaista nopeutetussa menettelyssä vain 101 §:n 3 kohdassa säädetyllä perusteella.

Jos 96 a §:ssä tarkoitettua tukea ei pystytä antamaan nopeutetussa menettelyssä, nopeutettua menettelyä ei sovelleta.

Käytettäessä nopeutettua menettelyä Maahanmuuttoviraston on ratkaistava hakemus viiden kuukauden kuluessa sen jättämisestä.

105 § (6.3.2015/194)

Euroopan unionin kansalaisen turvapaikkahakemus

Maahanmuuttoviraston on ilmoitettava välittömästi sisäministeriölle unionin kansalaisen tekemästä turvapaikkahakemuksesta, jos se ei katso asianomaisten valtion olevan hakijalle turvallinen alkuperämaa eikä ratkaise hakemusta soveltaen 101 §:n 3 kohtaa ja 104 §:ää. Sisäministeriö ilmoittaa asiasta neuvostolle.

105 a § (17.6.2011/749)

Tiedonsaantioikeus

Maahanmuuttovirastolla, poliisilla ja rajavartiolaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada pyynnöstään vastaanottokeskukselta ilman huoltajaa olevan alaikäisen turvapaikanhakijan syntymäaikaa, perheenjäseniä ja näiden olinpaikkaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä mainittujen viranomaisten selvittäessä alaikäisen henkilöllisyyttä, matkareittiä tai maahantulon tai oleskeluluvan myöntämisen edellytyksiä taikka Maahanmuuttoviraston pyrkiessä 105 b §:n mukaisesti jäljittämään ilman huoltajaa olevan alaikäisen turvapaikanhakijan vanhempia tai muuta hänen tosiasiallisesta huollostaan vastannutta henkilöä. Tietoja pyydetessä viranomaisten on erityisesti kiinnitettävä huomiota lapsen etuun.

Ilman huoltajaa olevalle alaikäiselle on annettava tieto siitä, että 1 momentissa tarkoitettuja tietoja voidaan hänen suostumuksestaan riippumatta antaa Maahanmuuttovirastolle, poliisille ja rajavartiolaitokselle. Tiedon antamisessa tulee ottaa huomioon lapsen ikä ja kehitystaso.

Ennen kuin vastaanottokeskus antaa 1 momentissa tarkoitettua tietoa Maahanmuuttovirastolle, poliisille tai rajavartiolaitokselle, asiasta on annettava tieto kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 39 §:n perusteella alaikäiselle määrätyle edustajalle.

105 b § (10.4.2015/389)

Ilman huoltajaa olevan alaikäisen vanhemman tai muun hänen tosiasiallisesta huollostaan vastanneen henkilön jäljittäminen

Maahanmuuttoviraston on viipymättä ryhdyttävä kansainvälistä suojelua hakevan, ilman huoltajaa olevan alaikäisen edun toteuttamiseksi jäljittämään hänen vanhempiaan tai muuta hänen tosiasiallisesta huollostaan vastannutta henkilöä. Tarvittaessa jäljittämistä on jatkettava kansainvälisen suojelun myöntämisen jälkeen.

Maahanmuuttoviraston on viipymättä ryhdyttävä jäljittämään myös kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa tarkoitettua auttamisjärjestelmässä ilman huoltajaa olevan ihmiskaupan lapsiuhrien vanhempia tai muuta hänen tosiasiallisesta huollostaan vastannutta henkilöä.

Vanhempaa tai muuta alaikäisen tosiasiallisesta huollosta vastannutta henkilöä koskevat tiedot on kerättävä, käsiteltävä ja välitettävä salassa pidettävänä siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Pakolaisuus

106 § (8.5.2009/323)

Pakolaisasema ja toissijainen suojeluasema

Pakolaisaseman saa:

- 1) turvapaikan Suomessa saanut ulkomaalainen;
- 2) pakolaiskiintiössä Suomeen otettu pakolaisuuden perusteella oleskeluluvan saanut ulkomaalainen;
- 3) perhesiteen perusteella oleskeluluvan saanut 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua ulkomaalaisen pakolaiseksi katsottava perheenjäsen.

Toissijaisen suojeluaseman saa:

- 1) oleskeluluvan toissijaisen suojelun perusteella saanut ulkomaalainen;
- 2) perhesiteen perusteella oleskeluluvan saanut 1 kohdassa tarkoitetun ulkomaalaisen perheenjäsen, jonka katsotaan olevan toissijaisen suojelun tarpeessa.

107 § (6.6.2014/422)**Pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman lakkauttaminen**

Henkilön pakolaisasema lakkautetaan, jos hän:

- 1) vapaaehtoisesti uudelleen turvautuu kansalaisuusvaltionsa suojeluun;
- 2) menetettyään kansalaisuutensa saa sen takaisin omasta vapaasta tahdostaan;
- 3) saa toisen valtion kansalaisuuden ja voi turvautua uuden kansalaisuusvaltionsa suojeluun;
- 4) vapaaehtoisesti asettuu asumaan maahan, josta pakeni ja jonka ulkopuolelle jäi vainon pelosta; taikka
- 5) ei enää ole suojelun tarpeessa, koska olosuhteet, joiden vallitessa hänestä tuli pakolainen, ovat lakanneet olemasta.

Henkilön toissijainen suojeluasema lakkautetaan, jos toissijaisen suojeluaseman myöntämiseen johtaneet olosuhteet ovat lakanneet olemasta tai muuttuneet siinä määrin, ettei suojelua enää tarvita.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetun olosuhteiden muutoksen on oltava merkittävä ja pysyvä. Mitä 1 momentin 5 kohdassa ja 2 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta henkilöön, joka voi aiemmin koetusta vainosta tai vakavasta haitasta johtuvien pakottavien syiden perusteella kieltäytyä turvautumasta kansalaisuusvaltionsa tai entisen pysyvän asuinmaansa suojeluun.

Pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman lakkauttamista harkittaessa tulee suorittaa yksilöllinen tutkinta.

108 § (8.5.2009/323)**Pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman peruuttaminen**

Pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema peruutetaan, jos:

- 1) hakija on kansainvälistä suojelua hakiessaan antanut tietoisesti vääriä tietoja, jotka ovat vaikuttaneet päätöksen lopputulokseen;
- 2) hakija on kansainvälistä suojelua hakiessaan salannut sellaisen seikan, joka olisi vaikuttanut päätöksen lopputulokseen; tai
- 3) turvapaikka olisi pitänyt jättää 87 §:n 2–4 momentin nojalla antamatta tai oleskelulupa 88 §:n 2 momentin nojalla myöntämättä.

Pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman peruuttamista harkittaessa tulee suorittaa yksilöllinen tutkinta.

Tilapäinen suojelu**109 §****Tilapäinen suojelu**

Tilapäistä suojelua voidaan antaa kansainvälisen suojelun tarpeessa olevalle ulkomaalaiselle, jonka turvallinen paluu kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa ei ole mahdollinen sen vuoksi, että maasta tai sen lähialueilta on tapahtunut ihmisten joukkopako aseellisen selkkauksen tai muun väkivaltatilanteen taikka ympäristökatastrofin vuoksi. Tilapäisen suojelun antaminen edellyttää, että suojelun tarve voidaan arvioida lyhytaikaiseksi. Tilapäisen suojelun kesto on yhteensä enintään kolme vuotta.

Valtioneuvosto päättää yleisistunnossa väestöryhmästä, jolle tilapäistä suojelua voidaan antaa, sekä ajanjaksosta, jolloin oleskelulupia tilapäisen suojelun perusteella voidaan myöntää.

110 §

Oleskeluluvan myöntäminen tilapäisen suojelun perusteella

Tilapäisen suojelun tarpeessa olevalle ulkomaalaiselle myönnetään tilapäinen oleskelulupa enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

Oleskeluluvan myöntäminen ei edellytä, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu.

Oleskelulupa tilapäisen suojelun perusteella jätetään myöntämättä, jos ulkomaalaisen katsotaan olevan vaaraksi yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle taikka jos on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen 87 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tekoon.

111 §

Tilapäistä suojelua saavan ulkomaalaisen turvapaikkahakemuksen käsittely

Ulkomaalaisen tekemän turvapaikkahakemuksen käsittely keskeytetään siksi ajaksi, jonka hänelle tilapäisen suojelun perusteella myönnetty oleskelulupa on voimassa. Turvapaikkahakemus voidaan kuitenkin tilapäisen suojelun aikana käsitellä, jos tähän ilmenee perusteltua syytä. Turvapaikkahakemus on otettava käsiteltäväksi, jos tilapäisen suojelun kestäessä tulee vireille menettely hakijan poistamiseksi maasta.

Tilapäisen suojelun päätyttyä turvapaikkahakemuksen käsittely raukeaa, jos hakija ei Maahanmuuttoviraston häneltä sitä kirjallisesti tiedusteltua ilmoita, että hän haluaa hakemuksen käsittelyä. Maahanmuuttovirasto toimittaa tiedustelun hakijalle joko postitse saantitodistusta vastaan tai haastetiedoksiantona. (9.11.2007/973)

Turvapaikkahakemuksen käsittely raukeaa, jos ulkomaalainen tilapäisen suojelun perusteella myönnetyn oleskeluluvan voimassa ollessa tai sen voimassaoloajan päätyttyä peruuttaa hakemuksensa tai muuttaa maasta pois.

Oleskeluluvan myöntäminen ja toimivalta

112 §

Tilapäisen oleskeluluvan myöntäminen

Tilapäinen oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle:

- 1) joka saa tilapäistä suojelua 109 §:n nojalla;
- 2) joka otetaan Suomeen 93 §:n mukaisen valtioneuvoston päätöksen perusteella; taikka
- 3) jonka oleskeluluvan myöntämisen perusteena on 89 §.

Kun ulkomaalaiselle on myönnetty 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tilapäinen oleskelulupa, hänen perheenjäsenelleen myönnetään oleskelulupa samaksi ajaksi.

113 §

Jatkuvan oleskeluluvan myöntäminen

Jatkuva oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, joka saa turvapaikan tai oleskeluluvan kiintiöpakolaisena tai toissijaisen suojelun perusteella. Jatkuva oleskelulupa voidaan myöntää ulkomaalaiselle, joka otetaan Suomeen 93 §:n nojalla tehdyn valtioneuvoston päätöksen perusteella. (29.4.2016/332)

Ulkomaalaiselle, jolle on myönnetty oleskelulupa 112 §:n nojalla, myönnetään kolmen vuoden yhtäjaksoisen maassa oleskelun jälkeen jatkuva oleskelulupa, jos perusteet luvan myöntämiselle ovat edelleen olemassa.

Kun ulkomaalaiselle on myönnetty 1 tai 2 momentissa tarkoitettu jatkuva oleskelulupa tai hän asuu Suomessa pysyvällä oleskeluluvalla, hänen perheenjäsenelleen myönnetään jatkuva oleskelulupa.

Jatkuva oleskelulupa myönnetään 1 momentissa mainitun ulkomaalaisen muulle omaiselle, jos oleskeluluvan epääminen olisi kohtuutonta sen vuoksi, että asianomaisten on tarkoitus Suomessa jatkaa aikaisemmin viettämänsä kiinteää perhe-elämää tai että omainen on täysin riippuvainen Suomessa asuvasta henkilöstä.

114 §

Oleskeluluvan myöntäminen kansainvälistä suojelua tai tilapäistä suojelua saaneen perheenjäsenelle

Oleskelulupa myönnetään perhesiteen perusteella pakolaisen tai toissijaisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneen taikka tilapäistä suojelua saaneen ulkomaalaisen perheenjäsenelle, jos:

- 1) perheenkokoaja asuu Suomessa tai hänelle on myönnetty oleskelulupa Suomeen muuttua varten; ja
- 2) hakijan ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä, turvallisuutta tai kansanterveyttä.

(29.4.2016/332)

Jos 1 momentin 2 kohdassa mainittuja seikkoja ilmenee, suoritetaan kokonaisharkinta, jossa otetaan huomioon perheenkokoajan mahdollisuus viettää perhe-elämää hakijan kanssa jossain kolmannessa maassa. Harkinnassa on otettava huomioon perhesiteen merkitys asianosaisille.

Jos perheenkokoaja on saanut oleskeluluvan toissijaisen suojelun perusteella ja luvan myöntämisen peruste on aseellinen selkkaus, taikka jos hän on saanut oleskeluluvan tilapäisen suojelun perusteella, kokonaisharkintaa suoritettaessa otetaan huomioon se, että ehdotonta estettä perheenkokoajan paluulle kotimaahan ei ole. (29.4.2016/332)

Tässä pykälässä tarkoitetun oleskeluluvan myöntäminen edellyttää, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu. Toimeentuloedellytystä ei kuitenkaan sovelleta, jos:

- 1) oleskelulupahakemus perhesiteen perusteella on jätetty kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun:
  - a) perheenkokoaja on saanut tiedoksi päätöksen hänelle annetusta turvapaikasta; tai
  - b) perheenkokoaja on saanut tiedoksi päätöksen hyväksymisestään Suomeen pakolaiskiintiössä;
- 2) perheenkokoajan perhe on muodostettu:
  - a) ennen perheenkokoajan Suomeen tuloa, jos hänelle on annettu turvapaikka; tai
  - b) ennen perheenkokoajan hyväksymistä Suomeen pakolaiskiintiössä; ja
- 3) perheenyhdistäminen ei ole mahdollista sellaisessa kolmannessa maassa, johon perheenkokoajalla tai perheenjäsenellä on erityisiä siteitä.

(29.6.2016/505)

115 §

Oleskeluluvan myöntäminen kansainvälistä suojelua tai tilapäistä suojelua saaneen muulle omaiselle

Oleskelulupa myönnetään pakolaisen, toissijaisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneen taikka tilapäistä suojelua saaneen ulkomaalaisen muulle omaiselle kuin perheenjäsenelle, jos oleskeluluvan epääminen olisi kohtuutonta sen vuoksi, että asianomaisten on Suomessa tarkoitus jatkaa aikaisemmin viettämäänsä kiinteää perhe-elämää tai että omainen on täysin riippuvainen Suomessa asuvasta perheenkokoajasta. Jos hakijan katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä, turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita, suoritetaan kokonaisharkinta 114 §:n 2 momentista ilmenevällä tavalla. (29.4.2016/332)

Tässä pykälässä tarkoitetun oleskeluluvan myöntäminen edellyttää, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu. Toimeentuloedellytystä ei kuitenkaan sovelleta, jos oleskelulupa myönnetään Suomeen yksin tulleen alaikäisen lapsen ulkomailta olevalle alaikäiselle sisarukselle, jos sisarukset ovat asuneet yhdessä ja jos heidän vanhempansa eivät ole elossa tai näiden olinpaikka on tuntematon. (29.6.2016/505)

116 § (29.6.2016/501)

Maahanmuuttoviraston kansainväliseen suojeluun liittyvä toimivalta

Maahanmuuttovirasto:

- 1) myöntää ja peruuttaa oleskeluluvan;

- 2) päättää pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman lakkauttamisesta ja peruuttamisesta;
- 3) päättää toisen sopimusvaltion pyynnöstä vastuuvaltion määrittämisestä annetun asetuksen mukaisesta turvapaikanhakijan vastaanottamisesta tai takaisinottamisesta ja pyytää toiselta sopimusvaltiolta vastaavaa päätöstä turvapaikanhakijan vastaanottamisesta tai takaisinottamisesta;
- 4) antaa turvalliseen kolmanteen maahan palautettavalle ulkomaalaiselle asiakirjan, josta ilmenee, että hänen hakemustaan ei ole tutkittu aineellisesti Suomessa.

Maahanmuuttovirasto päättää oleskeluluvan myöntämisestä pakolaisuuden tai toissijaisen suojelun perusteella pakolaiskiintiössä Suomeen otettavalle ulkomaalaiselle saatuaan suojelupoliisin lausunnon.

L:lla 501/2016 muutettu 116 § tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

116 § (9.11.2007/973)

Maahanmuuttoviraston kansainväliseen suojeluun liittyvä toimivalta

Maahanmuuttovirasto:

- 1) antaa turvapaikan ja myöntää ensimmäisen oleskeluluvan toissijaisen suojelun perusteella turvapaikkamenettelyssä; (29.4.2016/332)
- 2) myöntää ensimmäisen oleskeluluvan 89 §:n nojalla;
- 3) myöntää ensimmäisen oleskeluluvan pakolaisuuden tai toissijaisen suojelun perusteella pakolaiskiintiössä Suomeen otettavalle ulkomaalaiselle;
- 4) myöntää ensimmäisen oleskeluluvan 93 §:n nojalla muun humanitaarisen maahanmuuton perusteella;
- 5) myöntää ensimmäisen oleskeluluvan tilapäisen suojelun perusteella;
- 6) päättää pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman lakkauttamisesta ja peruuttamisesta;
- 7) päättää toisen sopimusvaltion pyynnöstä vastuuvaltion määrittämisestä annetun neuvoston asetuksen mukaisesta turvapaikanhakijan vastaanottamisesta tai takaisinottamisesta ja pyytää toiselta sopimusvaltiolta vastaavaa päätöstä turvapaikanhakijan vastaanottamisesta tai takaisinottamisesta;
- 8) antaa turvalliseen turvapaikkamaahan palautettavalle ulkomaalaiselle asiakirjan, josta ilmenee, että hänen hakemustaan ei ole tutkittu aineellisesti Suomessa.

(8.5.2009/323)

Maahanmuuttovirasto päättää 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettusta asiasta saatuaan suojelupoliisin lausunnon.

117 § (29.6.2016/501)

Kulkulupa

Poliisilaitos antaa vastuuvaltion määrittämisestä annettua asetusta soveltavaan valtioon palautettavalle ulkomaalaiselle asetuksen mukaisen kulkuluvan.

L:lla 501/2016 muutettu 117 § tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

117 §

Paikallispoliisin kansainväliseen suojeluun liittyvä toimivalta

Poliisilaitos myöntää ulkomaalaiselle uuden määräaikaisen ja pysyvän oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella. (22.7.2011/886)

Poliisilaitos myöntää tilapäisen suojelun perusteella uuden määräaikaisen oleskeluluvan enintään siihen saakka, kun valtioneuvoston tilapäiselle suojelulle asettama ajanjakso päättyy. (22.7.2011/886)

Jollei poliisi katso voivansa myöntää oleskelulupaa 1 tai 2 momentin perusteella, sen on saatettava asia Maahanmuuttoviraston ratkaistavaksi. (9.11.2007/973)

Poliisilaitos antaa vastuuvaltion määrittämisestä annettua neuvoston asetusta soveltavaan valtioon palautettavalle ulkomaalaiselle asetuksen mukaisen kulkuluvan. (22.7.2011/886)

7 luku

Turvaamistoimet ja ulkomaalaisvalvonta (6.3.2015/193)

117 a § (26.6.2015/813)

Turvaamistojen määräämisen yleiset edellytykset

Ulkomaalaiseen voidaan kohdistaa 118–122 §:ssä tarkoitettu turvaamistoimi, jos se on välttämätöntä:

- 1) hänen maahantulonsa tai maassa oleskelunsa edellytysten selvittämiseksi; taikka
- 2) hänen maasta poistamistaan koskevan päätöksen valmistelemiseksi tai täytäntöönpanon turvaamiseksi taikka muutoin maasta poistumisen valvomiseksi.

Turvaamistoimen määrää se viranomainen, joka valmistelee 1 momentissa tarkoitettua asiaa, tai täytäntöönpanosta huolehtiva viranomainen. Ulkomaalaiselle, johon turvaamistoimi kohdistetaan, on ilmoitettava turvaamistoimen peruste.

Jollei jäljempänä toisin säädetä, turvaamistoimi on voimassa, kunnes maahantulon tai maassa oleskelun edellytykset on selvitetty, kunnes maasta poistamista koskeva päätös on pantu täytäntöön tai kunnes asian käsittely on muutoin päättynyt. Turvaamistoimi on kuitenkin heti määrättävä päättyväksi, kun se ei ole enää välttämätön päätöksenteon tai täytäntöönpanon turvaamiseksi.

118 § (26.6.2015/813)

Ilmoittautumisvelvollisuus

Ulkomaalainen voidaan velvoittaa ilmoittautumaan poliisiin tai rajatarkastusviranomaisen toimipisteessä taikka vastaanottokeskuksessa määräjain.

Jos vastaanottokeskuksessa ilmoittautumaan velvoitettu ulkomaalainen ei noudata ilmoittautumisvelvollisuuttaan, on vastaanottokeskuksen ilmoitettava velvollisuuden laiminlyönnistä välittömästi velvoitteen määränneelle viranomaiselle.

Ilmoittautumisvelvollisuuden toteutumista valvovaan vastaanottokeskuksen henkilökuntaan kuuluvaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

119 § (26.6.2015/813)

Muut velvollisuudet

Ulkomaalainen voidaan määrätä luovuttamaan matkustusasiakirjansa ja matkalippunsa poliisiin tai rajatarkastusviranomaisen haltuun taikka ilmoittamaan poliisille tai rajatarkastusviranomaiselle paikka, josta hän on tavoitettavissa.

120 § (26.6.2015/813)

Vakuuden asettaminen

Ulkomaalainen voidaan velvoittaa asettamaan viranomaisen määräämä vakuus valtiolle oleskelu- ja paluukustannuksistaan.

Vakuus on vapautettava tai palautettava, kun vakuus ei enää ole tarpeen ulkomaalaisen maahantulon tai maassa oleskelun edellytysten selvittämiseksi taikka maasta poistamista koskevan päätöksen valmistelemiseksi tai täytäntöönpanon turvaamiseksi. Muussa tapauksessa vakuus käytetään ulkomaalaisen oleskelu- tai paluukustannusten kattamiseen. Se osuus vakuudesta, jota ei käytetä näihin kustannuksiin, on välittömästi palautettava.

121 § (26.6.2015/813)

Säilöön ottamisen edellytykset

Jos 118–120 §:ssä tarkoitetut turvaamistoimet eivät ole riittäviä, ulkomaalainen voidaan yksilöllisen arvioinnin perusteella ottaa säilöön, jos:

- 1) ulkomaalaisen henkilökohtaiset tai muut olot huomioon ottaen on perusteltua aihetta olettaa, että ulkomaalainen piileskelisi, pakenisi tai muulla tavalla vaikeuttaisi huomattavasti itseään koskevaa päätöksentekoa tai maasta poistamistaan koskevan päätöksen täytäntöönpanoa;
- 2) säilöönotto on tarpeellinen ulkomaalaisen henkilöllisyyden selvittämiseksi;
- 3) ulkomaalainen on syyllistynyt tai hänen epäillään syyllistyneen rikokseen ja säilöönotto on tarpeellinen maastapoistamispäätöksen valmistelun tai täytäntöönpanon turvaamiseksi;
- 4) ulkomaalainen on säilöön otettuna tehnyt uuden kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen lähinnä maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanon viivyttämiseksi tai häiritsemiseksi;
- 5) säilöönotto perustuu vastuuvaltion määrittämisestä annetun neuvoston asetuksen 28 artiklaan; taikka
- 6) ulkomaalaisen henkilökohtaiset ja muut olosuhteet huomioon ottaen on perusteltua aihetta olettaa, että hän muodostaa uhkan kansalliselle turvallisuudelle.

Lapsen säilöön ottamisen edellytyksistä säädetään 122 §:ssä.

121 a § (30.12.2013/1214)

Pakenemisen vaara

Pakenemisen vaara voi olla kyseessä, jos 118–120 §:ssä tarkoitettua turvaamistoimea on käytetty, mutta se on osoittautunut riittämättömäksi, tai jos ulkomaalainen on vaihtanut asuinpaikkaansa ilmoittamatta yhteystietojaan viranomaiselle. Arvioitaessa pakenemisen vaaraa otetaan huomioon henkilön tilanne kokonaisuudessaan.

122 § (26.6.2015/813)

Lapsen säilöön ottaminen

Edellytyksenä lapsen säilöön ottamiselle on, että:

- 1) 121 §:n 1 momentissa säädetty edellytys säilöön ottamiselle on olemassa sekä yksilöllisen arvioinnin perusteella todetaan 118–120 §:ssä tarkoitetut turvaamistoimet riittämättömiksi ja säilöönotto viimesijaisena keinona välttämättömäksi;
- 2) lasta on 6 §:n 2 momentin mukaisesti kuultu ennen päätöksen tekemistä; ja
- 3) sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämälle virkasuhteessa olevalle sosiaalityöntekijälle on varattu tilaisuus tulla kuulluksi. (22.4.2016/291)

Huoltajansa kanssa säilöön otettavan lapsen osalta edellytetään lisäksi, että säilöön ottaminen on välttämätöntä lapsen ja hänen huoltajansa välisen perheyhteyden ylläpitämiseksi.

Alle 15-vuotiasta ilman huoltajaa olevaa lasta ei saa ottaa säilöön. 15 vuotta täyttänyttä ilman huoltajaa olevaa kansainvälistä suojelua hakevaa lasta ei saa ottaa säilöön ennen kuin häntä koskeva maastapoistamispäätös on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi.

Säilöön otettu ilman huoltajaa oleva lapsi on päästettävä vapaaksi viimeistään 72 tunnin kuluttua säilöön ottamisesta. Erityisistä syistä säilöissäpitoa voidaan jatkaa enintään 72 tuntia.

123 § (26.6.2015/813)

Säilöön ottamisesta päättäminen

Säilöön ottamisesta päättää poliisissa poliisilaitoksen, keskusrikospoliisin tai suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies ja rajavartiolaitoksessa pidättämiseen oikeutettu virkamies tai vähintään luutnantin

arvoinen rajavartiomies.

Säilöön otetulle tai hänen lailliselle edustajalleen on ilmoitettava välittömästi kirjallisesti kielellä, jota hän ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän, säilöön ottamisen peruste sekä annettava tietoa säilöön ottamista koskevan asian käsittelystä ja mahdollisuudesta saada oikeusapua.

123 a § (26.6.2015/813)

Säilöön otetun ulkomaalaisen sijoittaminen

Säilöön otettu ulkomaalainen on mahdollisimman pian sijoitettava säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa (116/2002) tarkoitettuun säilöönottoyksikköön.

Edellä 123 §:n 1 momentissa tarkoitettu virkamies voi päättää säilöön otetun ulkomaalaisen sijoittamisesta poikkeuksellisesti poliisin pidätystiloihin, jos:

1) säilöönottoyksiköt ovat tilapäisesti täynnä; tai

2) ulkomaalainen otetaan säilöön kaukana lähimmästä säilöönottoyksiköstä, jolloin säilöön ottaminen saa poliisin pidätystiloissa kestää enintään neljä vuorokautta.

Edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa ulkomaalainen voidaan poikkeuksellisesti sijoittaa poliisin pidätystilojen sijasta rajavartiolaitoksen pidätystiloihin, kuitenkin enintään 48 tunniksi.

Jos säilöön otettu ulkomaalainen on lapsi, häntä ei saa sijoittaa poliisin tai rajavartiolaitoksen pidätystiloihin, vaan hänet on aina sijoitettava säilöönottoyksikköön.

Säilöön otettu kansainvälistä suojelua hakeva on pääsääntöisesti sijoitettava säilöönottoyksikköön.

Poliisin tai rajavartiolaitoksen pidätystiloihin sijoitettuun ulkomaalaiseen sovellettavasta laista säädetään säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain 1 §:n 3 momentissa. Yhdenvertaisuusvaltuutetun oikeudesta vierailta poliisin tai rajavartiolaitoksen pidätystiloissa ja keskustella luottamuksellisesti säilöön otettujen ulkomaalaisten kanssa sovelletaan, mitä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain 6 a §:n 2 momentissa säädetään.

124 § (26.6.2015/813)

Säilöön ottamisesta ilmoittaminen ja tuomioistuinkäsittely

Säilöön ottamisesta ja 123 a §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuksellisesta sijoittamisesta päättäneen virkamiehen on viipymättä ja viimeistään säilöön ottamista seuraavana päivänä ilmoitettava asiasta säilyttämispaikkakunnan käräjäoikeudelle tai kiireellisessä tapauksessa muullekin käräjäoikeudelle sen mukaan kuin oikeusministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. Ilmoitus voidaan tehdä puhelimitse tai sähköisesti. Puhelimitse tehty ilmoitus on viipymättä toimitettava kirjallisena käräjäoikeudelle.

Käräjäoikeuden on otettava säilöön ottamista ja 123 a §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua poikkeuksellista sijoittamista koskeva asia käsiteltäväksi viipymättä ja viimeistään neljän vuorokauden kuluttua säilöön ottamisesta. Mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa sekä ilman huoltajaa olevan lapsen säilöön ottamista koskevassa tapauksessa asia on otettava käsiteltäväksi viipymättä ja viimeistään vuorokauden kuluttua ilmoituksesta.

Käräjäoikeus on säilöön ottamista koskevassa asiassa päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Käräjäoikeuden istunto voidaan pitää myös muuna aikana ja muussa paikassa kuin käräjäoikeuden istunnosta säädetään.

Laskettaessa tässä pykälässä tarkoitettuja määräaikoja ei sovelleta, mitä säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) 5 §:ssä säädetään.

125 § (26.6.2015/813)

Menettely käräjäoikeudessa

Säilöön ottamisesta ja 123 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua poikkeuksellisesta sijoittamisesta päättäneen virkamiehen tai hänen määräämänsä on oltava läsnä asiaa kärjäoikeudessa käsiteltäessä.

Asian käsittelyssä kärjäoikeudelle on esitettävä selvitys säilöön ottamisen ja säilöön otetun ulkomaalaisen poikkeuksellisen sijoittamisen edellytyksistä. Säilöön otetun on oltava läsnä kärjäoikeuden istunnossa, ja häntä on kuultava säilöön ottamisen ja poikkeuksellisen sijoittamisen edellytyksistä.

Jos kärjäoikeus harkitsee soveliaaksi, säilöön ottamista ja poikkeuksellista sijoittamista koskevan asian käsittely voi kuitenkin tapahtua säilöön otetun ulkomaalaisen tai 1 momentissa tarkoitettua virkamiehen olematta läsnä istuntosalissa käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa käsittelyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Jos kärjäoikeus pitää sitä tarpeellisena, säilöön otettu ulkomaalainen on tuotava kärjäoikeuteen.

Asian käsittelyä voidaan lykätä vain erityisistä syistä. Säilöön ottaminen jatkuu asian seuraavaan käsittelyyn, jollei kärjäoikeus toisin määrää.

125 a § (26.6.2015/813)

Lapsen säilöön ottamista koskevan asian käsittely kärjäoikeudessa

Kun kärjäoikeus käsittelee lapsen säilöön ottamista koskevaa asiaa, 122 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua viranhaltijan on annettava kärjäoikeudelle kirjallinen lausuntonsa asiassa. Lausunnon on oltava käytettävissä viimeistään kärjäoikeuden ottaessa asian käsittelyynsä 124 §:n 2 momentin mukaisesti.

126 §

Kärjäoikeuden päätös

Kärjäoikeuden on määrättävä säilöön otettu ulkomaalainen päästettäväksi heti vapaaksi, jos edellytyksiä säilössä pitämiseksi ei ole. Päätöksessä on mainittava säilöön ottamisen tai siirron peruste. Päätös on julistettava heti käsittelyn päätyttyä.

Kärjäoikeuden määrätessä säilöön otetun pidettäväksi edelleen säilössä hänet on määrättävä passitettavaksi 123 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettuun säilytyspaikkaan. Jos edellytyksiä ulkomaalaisen pitämiseen tutkintavankien säilytyspaikassa ei enää ole, kärjäoikeuden on määrättävä ulkomaalainen palautettavaksi ulkomaalaisten säilöönottotilaan.

Jos päätöksen säilöön otetun säilössä pitämisestä tai siirrosta tekee muu kuin säilyttämispaikkakunnan kärjäoikeus, kärjäoikeuden on viipymättä ilmoitettava päätöksestään säilyttämispaikkakunnan kärjäoikeudelle.

127 §

Säilöön otetun päästäminen vapaaksi

Asiaa käsittelevän viranomaisen on määrättävä säilöön otettu päästettäväksi heti vapaaksi, kun edellytyksiä säilössä pitämiseksi ei enää ole. Säilöön otettu on päästettävä vapaaksi viimeistään kuuden kuukauden kuluttua säilöönottopäätöksestä. Säilöönottoaika voi kuitenkin olla tätä pidempi, ei kuitenkaan yli 12 kuukautta, jos säilöön otettu ei tee yhteistyötä palauttamisen toteuttamiseksi tai kolmannelta valtiolta ei saada tarvittavia paluusiakirjoja ja maastapoistamisen täytäntöönpano viivästyy näistä syistä. (4.3.2011/195)

Jos kärjäoikeus on päättänyt säilöön otetun pitämisestä edelleen säilössä, viranomaisen on viipymättä ilmoitettava vapaaksi päästämisestä säilyttämispaikkakunnan kärjäoikeudelle. Ilmoitus voidaan tehdä puhelimitse tai sähköisesti. Puhelimitse tehty ilmoitus on viipymättä toimitettava kirjallisena kärjäoikeudelle.

128 § (12.8.2016/646)

Asian käsittely uudelleen kärjäoikeudessa

Jollei säilöön otettua ulkomaalaista ole määrätty päästettäväksi vapaaksi, sen kärjäoikeuden, jonka tuomiopiiriin säilöön otetun säilyttämispaikkakunta kuuluu, on säilöön otetun pyynnöstä otettava säilöön ottamista ja 123 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua poikkeuksellista sijoittamista koskeva asia uudelleen tutkittavaksi. Asia on otettava käsiteltäväksi viipymättä ja viimeistään neljän vuorokauden kuluttua pyynnön

esittämisestä. Säilöön ottamista koskevaa asiaa ei kuitenkaan tarvitse ottaa uudelleen käsiteltäväksi aikaisemmin kuin kahden viikon kuluttua päätöksestä, jolla käräjäoikeus on määrännyt säilöön otetun pidettäväksi edelleen säilössä asianomaisessa sijoituspaikassa. Laskettaessa tässä momentissa tarkoitettua määräaikaa ei sovelleta, mitä säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain 5 §:ssä säädetään.

Käräjäoikeuden tulee ottaa asia uudelleen käsiteltäväksi säilöön otetun pyynnöstä 1 momentissa säädettyä aikaisemminkin, jos siihen on aihetta edellisen käsittelyn jälkeen ilmi tulleen seikan johdosta. Asiaa käsittelevän viranomaisen on välittömästi ilmoitettava säilöön otetulle ja hänen avustajalleen sellaisesta olennaisesta olosuhteissa tapahtuneesta muutoksesta, joka antaa aiheen uudelleenkäsittelyyn, jollei säilöön otettua ole 127 §:n 1 momentin nojalla määrätty päästettäväksi vapaaksi.

Säilöön ottamista ja poikkeuksellista sijoittamista koskevan asian uudelleen käsittely voi tapahtua 125 §:n 3 momentissa tarkoitettua videoneuvottelua tai muuta teknistä tiedonvälitystapaa käyttäen, jos käräjäoikeus pitää sitä soveliaana. Säilöön otettu ulkomaalainen on kuitenkin tuotava käräjäoikeuteen, jos käräjäoikeus pitää sitä tarpeellisena.

Käräjäoikeuden on varattava sosiaalityöntekijälle tilaisuus antaa lausuntonsa, kun käräjäoikeus ottaa huoltajansa kanssa säilöön otetun lapsen säilöön ottamista koskevan päätöksen uudelleen tutkittavaksi. Käräjäoikeuden on päästettävä lapsi vapaaksi, jollei säilössä pitämisen jatkamiselle ole erityisiä syitä.

129 §

Muutoksenhaku säilöön ottamisesta

Säilöön ottamista koskevaan viranomaisen ja käräjäoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Säilöön otettu saa kannella käräjäoikeuden päätöksestä. Kantelulle ei ole määräaikaa. Kantelu on käsiteltävä kiireellisenä.

129 a § (6.3.2015/193)

Ulkomaalaisvalvonta

Ulkomaalaisvalvonta on tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa ja laittoman maassa oleskelun torjuntaa. Rajatarkastuksista säädetään Schengenin rajasäännöstyössä.

Ulkomaalaisvalvontatoimenpiteen on oltava perusteltu suhteessa valvonnalla tavoiteltavaan päämäärään ja tehtävän kiireellisyyteen sekä muihin tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin. Valvonta on toteutettava valvonnan kohteen oikeuksia kunnioittaen 5 §:ssä säädetyllä tavalla.

Ulkomaalaisvalvonnan tulee perustua valvontaviranomaisen yleisiin tietoihin ja kokemukseen laittomasta maahantulosta ja oleskelusta. Valvontatoimenpiteiden tulee perustua tehtyihin havaintoihin tai saatuihin vihje- taikka analyysitietoihin. Valvontatoimenpide ei saa perustua pelkästään tai ratkaisevassa määrin henkilön todelliseen tai oletettuun etniseen alkuperään.

129 b § (6.3.2015/193)

Poliisin ja rajavartiolaitoksen tarkastusoikeus

Poliisilla ja rajavartiolaitoksella on ulkomaalaisvalvontaa varten, jos se on perusteltua ulkomaalaisen henkilöllisyyden, kansalaisuuden, maassaolo-oikeuden tai työntekeo-oikeuden selvittämiseksi, oikeus:

- 1) saada valvonnan kohteelta tiedot ja tarkastaa tarvittavat asiakirjat hänen henkilöllisyydestään ja kansalaisuudestaan sekä oikeudestaan oleskella maassa ja tehdä työtä;
- 2) päästä rikoslain 24 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun julkisrauhan suojaamaan tilaan taikka muuhun paikkaan, tilaan tai kulkuneuvon, johon ei ole yleistä pääsyä ja joka ei ole pysyväisluonteiseen asumiseen käytetty tila, 1 kohdassa tarkoitettua tarkastuksen tekemiseksi;
- 3) määrätä kulkuneuvo pysäytettäväksi 1 kohdassa tarkoitettua tarkastuksen tekemiseksi kulkuneuvossa oleville;

4) saada ulkomaalaisia palvelukseen ottaneelta työnantajalta tiedot palveluksessaan olevista ulkomaalaisista ja heidän työnteko-oikeutensa perusteista sekä 86 b §:ssä tarkoitettulta toimeksiantajalta tiedot, joiden perusteella toimeksiantaja on huolehtinut 86 a §:n 1 ja 2 momentin mukaisista velvoitteistaan.

Edellä 1 momentin nojalla tehtävän tarkastuksen suorittajan on tarkastuksen kuluessa, mikäli mahdollista, kerrottava asianosaiselle, jota tarkastus välittömästi koskee, tarkastuksen tavoitteista, sen suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä. Tarkastus on suoritettava aiheuttamatta valvonnan kohteelle tai tarkastettavan tilan haltijalle kohtuutonta haittaa.

Edellä 1 momentin 2 kohdan perusteella tehtävän tarkastuksen aloittamisesta ja sen perusteesta on ilmoitettava tilan haltijalle tai tämän edustajalle niin pian kuin mahdollista toimenpiteen suorittamista vaarantamatta. Tarkastus voidaan tehdä, vaikka tilan haltija tai tämän edustaja ei ole paikalla tai tätä ei tavoiteta. Tarkastuksessa noudatetaan hallintolain 39 §:n säännöksiä.

130 §

Henkilöllisyyden todentaminen ja oleskelua koskevien tietojen antaminen

Ulkomaalaisen on poliisin tai muun ulkomaalaisen asiaa käsittelevän viranomaisen kehotuksesta esitettävä matkustusasiakirjansa tai muulla luotettavalla tavalla todennettava henkilöllisyytensä.

Ulkomaalaisen on kutsusta saavuttava poliisin tai rajatarkastusviranomaisen luo taikka Maahanmuuttovirastoon antamaan tarvittavia tietoja oleskelustaan. (9.11.2007/973)

Ulkomaalaisen, joka ei ole unionin kansalainen tai häneen rinnastettava, on ilmoittauduttava viranomaiselle kolmen vuorokauden kuluessa maahantulosta. Tarkempia säännöksiä ilmoittautumisesta voidaan antaa sisäasiainministeriön asetuksella.

131 §

Henkilötuntemerkkien ottaminen

Poliisi tai rajatarkastusviranomainen saa henkilöllisyyden todentamiseksi, ulkomaalaisten maahantuloa ja maastalähtöä sekä oleskelua ja työntekoa koskevien asioiden käsittelyä, päätöksentekoa ja valvontaa varten ja valtion turvallisuuden suojaamiseksi ottaa sormenjäljet, valokuvan sekä muut henkilötuntemerkit ulkomaalaisesta:

1) joka on hakenut turvapaikkaa tai oleskelulupaa toissijaisen suojelun tai tilapäisen suojelun perusteella; (29.4.2016/332)

2) joka on hakenut oleskelulupaa perhesiteen perusteella;

3) joka on saanut oleskeluluvan pakolaiskiintiössä Suomeen otettuna ulkomaalaisena;

4) joka on päätetty käännyttää tai maasta karkottaa; taikka

5) jonka henkilöllisyys on epäselvä.

(10.6.2011/631)

Edellä 1 momentissa tarkoitettut henkilötuntemerkit tallennetaan poliisin ylläpitämään rekisteriin. Tiedot on pidettävä erillään rikoksesta epäiltyjen henkilötuntemerkeistä ja ulkomaalaisrekisteriin ulkomaalaisrekisteristä annetun lain (1270/1997) 3 b §:n mukaisesti tallettavista oleskelulupahakemusta, oleskelulupakorttihakemusta tai unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukorttihakemusta varten otetuista sormenjäljistä. Tiedot poistetaan noudattaen, mitä ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 9 §:ssä säädetään. (10.6.2011/631)

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja sormenjälkitietoja saa verrata henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 3 §:ssä tarkoitettuun hallintoasioiden tietojärjestelmään tämän pykälän nojalla talletettuihin sormenjälkitietoihin sekä ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettuun ulkomaalaisrekisteriin kuuluviin hakemusasioiden osarekisteriin ja muukalaispassien ja pakolaisen matkustusasiakirjojen osarekisteriin talletettuihin sormenjälkitietoihin. Lisäksi talletettavia sormenjälkitietoja

saa maahantulon edellytysten selvittämiseksi verrata henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 2 §:n 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettuihin poliisiasiain tietojärjestelmän tuntoerkkietojen sormenjälkiin niiltä osin kuin jo rekisteröidyt sormenjälkitiedot liittyvät rikokseen, josta ankarin säädetty rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. (10.6.2011/631)

Edellä 1 momentissa tarkoitettut henkilötiedot voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa ulkomaan viranomaiselle ulkomaalaisen tunnistamista varten henkilötietolain (523/1999) säännökset huomioon ottaen.

132 §

Matkustusasiakirjan ottaminen viranomaisen haltuun

Poliisi, rajatarkastusviranomainen, Maahanmuuttovirasto tai Suomen edustusto voi ottaa ulkomaalaisen esittämän tai ulkomaalaisen hallussa olevan väärän tai väärennetyn matkustusasiakirjan taikka väärän henkilötiedon antamiseen käytettäväksi aiotun matkustusasiakirjan haltuunsa. (9.11.2007/973)

Poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi suorittaa henkilöntarkastuksen ulkomaalaisen hallussa olevan asiakirjan haltuun ottamiseksi.

Poliisiin tai rajatarkastusviranomaisen haltuun ottama väärä tai väärennetty matkustusasiakirja toimitetaan keskusrikospoliisiin rikostekniseen laboratorioon. Väärän henkilötiedon antamiseen käytettäväksi aiottu matkustusasiakirja voidaan toimittaa asianomaisen valtion edustustolle. Käännyttämisen yhteydessä matkustusasiakirja voidaan toimittaa myös vastaanottavan valtion viranomaiselle.

Suomen edustustossa haltuun otettu väärennetty tai väärän henkilötiedon antamiseen käytettäväksi aiottu matkustusasiakirja voidaan toimittaa matkustusasiakirjan myöntäneelle viranomaiselle.

Toimitettaessa haltuun otettu matkustusasiakirja vieraan valtion viranomaiselle ei saa vaarantaa kansainvälistä suojelua hakeneen tai hänen omaistensa turvallisuutta.

Päätökseen ottaa matkustusasiakirja viranomaisen haltuun ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

133 § (17.6.2011/749)

Maahantulijoiden rekisteröinti laajamittaisessa maahantulossa

Jos maahantulijoiden määrä on poikkeuksellisesti niin suuri, ettei maahantulon edellytysten selvittäminen ja maahantulijoiden rekisteröinti tavallisessa menettelyssä ole mahdollista, valtioneuvosto voi yleisistunnossa päättää, että maahantulijat, joiden maahantulon edellytykset ovat epäselvät tai joiden henkilöllisyys on epäselvä, voidaan rekisteröintiä varten toimittaa kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 3 §:ssä tarkoitettuun järjestelykeskukseen.

Valtioneuvoston päätös tehdään määräajaksi, enintään kuitenkin kolmeksi kuukaudeksi.

Poliisi tai rajatarkastusviranomainen taikka niiden valvonnassa sisäasiainministeriön tehtävään määräämä virkamies saa rekisteröinnin yhteydessä ottaa maahantulijasta 131 §:n 1 momentissa tarkoitettut henkilötuntemerkit. Maahantulija on rekisteröinnin ajan velvollinen oleskelemaan järjestelykeskuksessa, jollei hänen terveydentilaansa liittyvä tai muu tärkeä henkilökohtainen syy muuta edellytä.

Rekisteröinti on suoritettava viipymättä.

8 luku

Ulkomaalaisille Suomessa myönnettävät matkustusasiakirjat

133 a § (26.6.2009/458)

Passilain soveltaminen

Mitä passilaissa (671/2006) säädetään passin turvatekijöistä, sormenjälkien ottamisesta, passin teknisestä osasta, teknisen osan tietojen tarkastamisesta, teknisen osan tietojen tietoturvasta ja tekniseen osaan talletettujen sormenjälkien lukemisesta, sovelletaan myös tässä luvussa tarkoitettuihin matkustusasiakirjoihin. Muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan tekniseen osaan talletettuja sormenjälkiä voi lukea sen lisäksi, mitä passilaissa säädetään, myös Maahanmuuttovirasto asiakirjan

aitouden toteamiseksi ja henkilöllisyyden varmistamiseksi silloin, kun laissa sille säädettyjen tehtävien suorittaminen sitä edellyttää.

134 §

Muukalaispassin myöntäminen

Muukalaispassi voidaan myöntää Suomessa olevalle ulkomaalaiselle, jos hän ei voi saada passia kotimaansa viranomaiselta taikka jos hän on kansalaisuudeton tai jos muukalaispassin myöntämiseen on muu erityinen syy.

Ulkomaalaiselle, joka on saanut oleskeluluvan toissijaisen suojelun perusteella, myönnetään muukalaispassi. (8.5.2009/323)

Ulkomaalaiselle, joka on saanut oleskeluluvan tilapäisen suojelun perusteella, myönnetään muukalaispassi, jos hänellä ei ole voimassa olevaa matkustusasiakirjaa.

Ulkomailla olevalle ulkomaalaiselle, jolla on oleskelulupa Suomessa, myönnetään muukalaispassi Suomeen paluuta varten kadonneen tai turmeltuneen muukalaispassin tai pakolaisen matkustusasiakirjan tilalle.

Muukalaispassi voidaan myöntää enintään viideksi vuodeksi. Ulkomailla olevalle ulkomaalaiselle muukalaispassi voidaan kuitenkin myöntää enintään yhden kuukauden ajaksi. (21.7.2006/673)

135 §

Pakolaisen matkustusasiakirjan myöntäminen

Pakolaisen matkustusasiakirja myönnetään ulkomaalaiselle, joka on saanut 106 §:ssä tarkoitetun pakolaisaseman ja jonka pakolaisasemaa ei ole lakkautettu tai peruutettu.

Pakolaisen matkustusasiakirja voidaan myöntää enintään viideksi vuodeksi. (21.7.2006/673)

136 § (21.7.2006/673)

Muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan sisältö

Muukalaispassiin merkitään henkilön sukunimi, etunimet, sukupuoli, henkilötunnus, kansalaisuus, syntymäpaikka, passin myöntämispäivä ja viimeinen voimassaolopäivä, passin myöntänyt viranomainen ja passin numero. Kansalaisuustieto voidaan jättää merkitsemättä passiin, jos ulkomaalainen ei halua kansalaisuustiedon merkitsemistä siihen ja perusteena ovat turvallisuuteen liittyvät syyt. Passissa on lisäksi passinhaltijan valokuva ja nimikirjoitus.

Pakolaisen matkustusasiakirjaan merkitään henkilön sukunimi, etunimet, sukupuoli, henkilötunnus, syntymäpaikka, passin myöntämispäivä ja viimeinen voimassaolopäivä, passin myöntänyt viranomainen ja passin numero. Passissa on lisäksi passinhaltijan valokuva ja nimikirjoitus.

3–4 momentit on kumottu L:lla 26.6.2009/458.

Jos ulkomaalaisen henkilöllisyyttä ei ole pystytty varmistamaan, siitä tehdään merkintä muukalaispassiin tai pakolaisen matkustusasiakirjaan.

137 § (9.11.2007/973)

Hallussa olevan matkustusasiakirjan luovuttaminen

Ulkomaalaisen tulee luovuttaa hallussaan oleva matkustusasiakirja Maahanmuuttovirastolle, ennen kuin muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja luovutetaan hänelle.

138 §

Muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan peruuttaminen

Muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja peruutetaan, jos:

1) asiakirjan haltija on saanut muun matkustusasiakirjan tai on osoittautunut, että hänellä on muu matkustusasiakirja;

- 2) asiakirjan haltija on saanut Suomen kansalaisuuden;
- 3) asiakirjan haltijan oleskelulupa on peruutettu tai rauennut; taikka
- 4) asiakirja on kadonnut.

Muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja voidaan peruuttaa, jos:

- 1) asiakirja on turmeltunut tai sen merkintöjä on muutettu;
- 2) asiakirjan myöntämisen jälkeen on tullut esiin seikkoja, jotka asiakirjan myöntämistä harkittaessa todennäköisesti olisivat johtaneet sen epäämiseen;
- 3) asiakirjaa käyttää muu kuin se, jolle se on myönnetty, tai se on muun kuin sen hallussa, jolle se on myönnetty; taikka
- 4) Väestörekisterikeskus on erityisestä syystä peruuttanut asiakirjan tekniseen osaan talletettujen tietojen aitouden ja eheyden varmistamiseen tai sormenjälkien lukemiseen liittyvän varmenteen.

(26.6.2009/458)

Pakolaisen matkustusasiakirja peruutetaan lisäksi, jos asiakirjan haltija ei enää ole pakolainen tai vastuu pakolaisesta on siirtynyt toiselle valtiolle.

139 §

Toimivalta muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan myöntämiseen ja peruuttamiseen

Maahanmuuttovirasto päättää muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan myöntämisestä Suomessa olevalle ulkomaalaiselle sekä niiden peruuttamisesta. (9.11.2007/973)

Suomen edustusto päättää Maahanmuuttovirastoa kuultuaan muukalaispassin myöntämisestä ulkomailla olevalle ulkomaalaiselle. (9.11.2007/973)

3 mo on kumottu L:lla 29.6.2016/501, joka tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Poliisilaitos päättää uuden muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan myöntämisestä silloin, kun hakijalla on esittää voimassa oleva muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja.

140 §

Muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan ottaminen viranomaisen haltuun

Muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja otetaan viranomaisen haltuun, kun on tehty päätös asiakirjan peruuttamisesta.

Asiakirja voidaan ottaa väliaikaisesti viranomaisen haltuun ennen peruuttamispäätöksen tekemistä, jos se on turmeltunut tai sen merkintöjä on muutettu taikka jos sitä käyttää muu kuin se, jolle asiakirja on myönnetty, tai se on muun kuin sen hallussa, jolle se on myönnetty.

Päätökseen asiakirjan haltuun ottamisesta ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

141 §

Toimivalta muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan ottamiseen viranomaisen haltuun

Muukalaispassin tai pakolaisen matkustusasiakirjan voi ottaa haltuun poliisi, rajatarkastusviranomainen, Maahanmuuttovirasto tai Suomen edustusto. (9.11.2007/973)

Asiakirjan ottamiseksi viranomaisen haltuun voidaan tehdä henkilöntarkastus.

Viranomaisen haltuun otettu muukalaispassi ja matkustusasiakirja on toimitettava viipymättä Maahanmuuttovirastolle. (9.11.2007/973)

141 a § (21.7.2006/673)**Muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan malli ja hakemuslomake**

Sisäasiainministeriö vahvistaa muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan hakemisessa ja antamisessa käytettävän lomakkeen sekä päättää muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan mallista ja muista niiden valmistamiseen liittyvistä seikoista.

9 luku**Maasta poistaminen****Määritelmät****142 § (30.12.2013/1214)****Pääsyn epääminen ja käännyttäminen**

Pääsyn epäämisellä tarkoitetaan tässä laissa kolmannen maan kansalaisen maahantulon estämistä ulkorajalla siten kuin siitä säädetään Schengenin rajasäännösten 13 artiklassa.

Käännyttämällä tarkoitetaan tässä laissa:

- 1) unionin kansalaisen ja häneen rinnastettavan tai näiden perheenjäsenen maahantulon estämistä ulkorajalla, jos perheenjäsen kuuluu unionin vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin;
- 2) kolmannen maan kansalaisen maahantulon estämistä ulkorajalla, kun hän on saapumassa maahan yli kolmeksi kuukaudeksi myönnetyllä oleskeluluvalla ja hän saapuu maahan ensimmäistä kertaa luvan voimassaoloaikana;
- 3) kolmannen maan kansalaisen maahantulon estämistä ulkorajalla, kun hän on saapumassa maahan toisen Euroopan unionin jäsenvaltion oleskeluluvalla tai kansallisella viisumilla, joka oikeuttaa oleskelemaan Schengen-alueella yli kolmen kuukauden ajan, eikä hän ole Suomen määräämässä maahantulokiellossa; taikka
- 4) ilman oleskelulupaa maahan saapuneen ulkomaalaisen maasta poistamista, jos hänelle ei maahan saapumisen jälkeen ole myönnetty oleskelulupaa tai oleskelulupakorttia taikka jos hänen oleskeluoikeuttaan ei ole maahan saapumisen jälkeen rekisteröity tässä laissa säädetyllä tavalla.

143 §**Maasta karkottaminen**

Maasta karkottamisella tarkoitetaan tässä laissa ulkomaalaisen maasta poistamista silloin, kun:

- 1) ulkomaalainen oleskelee maassa Suomen viranomaisen myöntämällä määräaikaisella tai pysyvällä oleskeluluvalla;
- 2) ulkomaalainen oleskelee maassa ja hänen oleskelunsa on rekisteröity tässä laissa mainitulla tavalla; taikka
- 3) ulkomaalainen oleskelee edelleen maassa sen jälkeen, kun hänen oleskelulupansa, rekisteröity oleskelunsa tai oleskelulupakorttinsa ei ole enää voimassa.

144 §**Maahantulokiello**

Maahantulokiellolla tarkoitetaan tässä laissa määräaikaista tai toistaiseksi voimassa olevaa kieltoa saapua yhteen tai useaan Schengen-valtioon.

Maasta poistamista koskevat yhteiset säännökset**145 § (30.12.2013/1214)****Kuuleminen**

Ulkomaalaiselle ja hänen Suomessa olevalle aviopuolisolleen tai tähän rinnastettavalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi häntä koskevassa pääsyn epäämisestä, käännyttämisestä, karkottamisesta tai maahantulokiellon määräämisestä koskevassa asiassa.

146 §**Kokonaisharkinta**

Pääsyn epäämistä, käännyttämistä ja maasta karkottamista sekä maahantulokiellon määräämistä ja pituutta harkittaessa on otettava huomioon päätöksen perusteena olevat seikat sekä asiaan muutoin vaikuttavat seikat ja olot kokonaisuudessaan. Harkinnassa on erityisesti kiinnitettävä huomiota lapsen etuun ja perhe-elämän suojaan. Harkinnassa muutoin huomioon otettavia seikkoja ovat ainakin ulkomaalaisen maassa oleskelun pituus ja tarkoitus sekä ulkomaalaiselle myönnetyn oleskeluluvan luonne, hänen siteensä Suomeen sekä hänen perheeseen liittyvät, kulttuuriset ja sosiaaliset siteensä kotimaahan. Jos pääsyn epääminen, käännyttäminen tai maasta karkottaminen taikka siihen liittyvä maahantulokiello perustuisi ulkomaalaisen rikolliseen toimintaan, on otettava huomioon teon vakavuus sekä yleiselle tai yksityiselle turvallisuudelle aiheutunut haitta, vahinko tai vaara. (30.12.2013/1214)

Maahantulokiellon määräämistä ja pituutta harkittaessa on lisäksi otettava huomioon, onko ulkomaalaisella sellaisia perhe- tai työsiteitä Suomeen tai muuhun Schengen-valtioon, joiden hoitamista maahantulokiello kohtuuttomasti vaikeuttaisi. Harkittaessa maahantulokiellon määräämistä ulkomaalaiselle, jonka kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on jätetty tutkimatta tai hylätty, huomiota voidaan kiinnittää myös hakemuksen tutkimatta jättämisen tai hylkäämisen perusteena olleisiin seikkoihin sekä siihen, onko ulkomaalainen omalla toiminnallaan pyrkinyt olennaisesti vaikeuttamaan turvapaikkahakemuksen käsittelyä.

146 a § (30.12.2013/1214)**Palauttaminen**

Palauttamisella tarkoitetaan tässä laissa maastapoistamismenettelyä, jonka aikana pääsyn epäämis-, käännyttämis- tai karkottamispäätöksen saanut kolmannen maan kansalainen joko poistuu maasta vapaaehtoisesti tai hänet poistetaan maasta:

- 1) alkuperämaahan;
- 2) kauttakulkumaahan unionin tai Suomen ja kolmannen valtion välisen takaisinottosopimuksen tai muiden järjestelyjen mukaisesti; tai
- 3) muuhun kolmanteen maahan, johon kyseinen kolmannen maan kansalainen päättää vapaaehtoisesti palata ja johon hänet hyväksytään.

147 § (30.12.2013/1214)**Palautuskielto**

Ketään ei saa käännyttää, karkottaa tai pääsyn epäämisen seurauksena palauttaa alueelle, jolla hän voi joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen, vainon tai muun ihmisarvoa loukkaavan kohtelun kohteeksi, eikä alueelle, jolta hänet voitaisiin lähettää sellaiselle alueelle.

147 a § (6.3.2015/194)**Vapaaehtoinen paluu**

Käännyttämistä tai maasta karkottamista koskevassa päätöksessä määrätään vähintään seitsemän ja enintään kolmenkymmenen päivän aika, jonka kuluessa kolmannen maan kansalainen voi poistua maasta vapaaehtoisesti. Vapaaehtoisen paluun aika lasketaan siitä, kun päätös on täytäntöönpanokelpoinen. Aikaa voidaan erityisestä syystä pidentää. Aikaa ei määrätä, jos kolmannen maan kansalaisen pääsy evätään tai hänet käännytetään välittömästi rajanylityksen yhteydessä taikka jos kyse on käännyttämisestä tai maasta karkottamisesta rikosoikeudellisen seuraamuksen johdosta.

Aikaa vapaaehtoiseen paluuseen ei määrätä myöskään silloin, kun on olemassa pakenemisen vaara, henkilön katsotaan olevan vaaraksi yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle, oleskelulupahakemus on hylätty maahantulosäännösten kiertämisen johdosta tai kysymys on 103 §:ssä tarkoitettusta kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkimatta jättämisestä taikka 104 §:ssä tarkoitettua nopeutetun menettelyn käyttämisestä. Pakenemisen vaaraa arvioidaan siten kuin 121 a §:ssä säädetään.

Tätä pykälää ei sovelleta, kun päätös käännyttämisestä tai maasta karkottamisesta tehdään 10 luvun perusteella.

147 b § (30.12.2013/1214)**Lentoteitse tapahtuva maasta poistaminen**

Lentoteitse tapahtuvan maasta poistamisen aikana on otettava huomioon yhteisten lentojen järjestämisestä henkilökohtaisen maastapoistamispäätöksen saaneiden kolmansien maiden kansalaisten poistamiseksi kahden tai useamman jäsenvaltion alueelta annetun neuvoston päätöksen 2004/573/EY liitteenä olevat yhteiset ohjeet, jotka koskevat lentoteitse tapahtuvaan yhteiseen maasta poistamiseen sovellettavia turvallisuusmääräyksiä.

Maasta poistamisen perusteet ja maahantulokieltö**148 §****Käännyttämisen perusteet**

Ulkomaalainen voidaan käännyttää, jos:

- 1) hän ei täytä 11 §:n 1 momentissa säädettyjä maahantulon edellytyksiä; (30.12.2013/1214)
- 2) hän kieltäytyy antamasta tarpeellisia tietoja henkilöllisyydestään tai matkastaan taikka antaa tahallaan näistä vääriä tietoja;
- 3) hän on viisumia tai oleskelulupaa hakiessaan antanut tahallaan henkilöllisyyttään tai matkaansa koskevia, viisumin tai oleskeluluvan myöntämiseen vaikuttaneita vääriä tietoja;
- 4) hän on lyhyen Suomessa oleskelunsa aikana saattanut itsensä kykenemättömäksi huolehtimaan itsestään;
- 5) hänen voidaan perustellusta syystä epäillä hankkivan tuloja epärehellisin keinoin;
- 6) hänen voidaan perustellusta syystä epäillä myyvän seksuaalipalveluja;
- 7) hän on ilman rajanylityslupaa ylittänyt rajan rajanylityspaikan ulkopuolelta tai rajanylityspaikan kautta aikana, jolloin rajanylityspaikka on ollut suljettu;
- 8) hänen voidaan tuomitun vankeusrangaistuksen perusteella tai muutoin perustellusta syystä epäillä syyllistyvän rikokseen, josta on Suomessa säädetty vankeusrangaistus, tai epäillä syyllistyvän toistuvasti rikoksiin;
- 9) hänet on tuomittu rikoksesta rangaistukseen Suomessa oleskelunsa aikana;
- 10) hänen voidaan aikaisemman toimintansa perusteella tai muutoin perustellusta syystä epäillä ryhtyvän Suomessa kansallista turvallisuutta tai Suomen suhteita vieraaseen valtioon vaarantavaan toimintaan; taikka
- 11) on tehty häntä koskeva kolmansien maiden kansalaisia koskevien maastapoistamispäätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun neuvoston direktiivin 2001/40/EY 1–3 artiklassa tarkoitettu maastapoistamispäätös.

Käännyttää voidaan myös ilman oleskelulupaa maahan tullut ulkomaalainen, jonka oleskelu Suomessa edellyttäisi viisumia tai oleskelulupaa, mutta joka ei ole sitä hakenut tai jolle ei ole sitä myönnetty.

149 § (13.9.2013/668)**Maasta karkottamisen perusteet**

Maasta voidaan karkottaa oleskeluluvalla oleskellut ulkomaalainen:

- 1) joka oleskelee Suomessa ilman vaadittavaa oleskelulupaa;
- 2) jonka on todettu syyllistyneen rikokseen, josta on säädetty enimmäisrangaistuksena vähintään yksi vuosi vankeutta taikka jonka on todettu syyllistyneen toistuvasti rikoksiin;
- 3) joka on käyttäytymisellään osoittanut olevansa vaaraksi muiden turvallisuudelle; taikka

4) joka on ryhtynyt taikka jonka voidaan aikaisemman toimintansa perusteella tai muutoin perustellusta syystä epäillä ryhtyvän Suomessa kansallista turvallisuutta vaarantavaan toimintaan.

Maasta voidaan 1 momentin 2 kohdassa säädetyllä perusteella karkottaa myös ulkomaalainen, joka on jätetty syyntakeettomana rangaistukseen tuomitsematta rikoslain 3 luvun 4 §:n nojalla.

Pakolaisen saa karkottaa 1 momentin 2–4 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa. Pakolaista ei saa karkottaa kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa, johon nähden hän on edelleen kansainvälisen suojelun tarpeessa. Pakolaisen saa karkottaa vain valtioon, joka suostuu ottamaan hänet vastaan.

Ulkomaalainen, jolle on Suomessa myönnetty pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, voidaan karkottaa maasta vain, jos hän muodostaa yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle välittömän ja riittävän vakavan uhan. Jos karkotettavalla on pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvassa olevan merkinnän ja merkinnässä mainitulta jäsenvaltiolta pyydetyn vahvistuksen mukaisesti, hänet on karkotettava kyseiseen jäsenvaltioon. Pakolaisen saa kuitenkin karkottaa myös muuhun valtioon siten kuin 3 momentissa säädetään.

149 a § (13.9.2013/668)

Toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan saaneen Suomeen karkottamiseen liittyvään vahvistuspyyntöön vastaaminen ja karkotettavan takaisinottaminen

Kun toinen Euroopan unionin jäsenvaltio päättää karkottaa henkilön, jolla on kyseisessä valtiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, ja pyytää Suomelta pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman voimassaolon vahvistamista, pyyntöön on vastattava viimeistään kuukauden kuluttua pyynnön vastaanottamisesta.

Kun toinen Euroopan unionin jäsenvaltio päättää karkottaa Suomeen henkilön, jolla on kyseisessä valtiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa ja jolla on Suomessa pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema, hänet ja hänen perheenjäsenensä on otettava välittömästi ja muodollisuuksitta takaisin.

149 b § (30.12.2013/1214)

Vaatus siirtyä toiseen jäsenvaltioon

Kolmannen maan kansalaista, joka oleskelee maassa laittomasti tai jonka oleskelulupahakemus on hylätty ja jolla on toisen Euroopan unionin jäsenvaltion myöntämä voimassa oleva oleskelulupa tai muu oleskeluun oikeuttava lupa, on vaadittava siirtymään välittömästi kyseisen toisen jäsenvaltion alueelle. Jos kolmannen maan kansalainen ei noudata tätä vaatimusta tai jos hänen välitön poistumisensa on tarpeen yleisen järjestyksen tai turvallisuuden vuoksi, päätetään hänen maasta poistamisestaan.

150 § (30.12.2013/1214)

Maahantulokiellon määrääminen ja peruuttaminen

Ulkomaalaiselle voidaan pääsyn epäämistä, käännättämistä tai maasta karkottamista koskevassa päätöksessä määrätä maahantulokielto. Maahantulokielto määrätään, jos aikaa vapaaehtoiselle paluulle ei ole 147 a §:n 2 momentin nojalla määrätty tai jos ulkomaalainen ei ole paluulle määrättyssä ajassa poistunut maasta vapaaehtoisesti, jollei 146 §:stä muuta johdu. Maahantulokieltoa ei määrätä 52 a §:n perusteella oleskeluluvan saaneelle, jolle ei ole myönnetty uutta oleskelulupaa tai jonka oleskelulupa on peruutettu, paitsi jos hän ei ole noudattanut paluovelvoitetta tai hän on uhka yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle. Maahantulokielto voidaan määrätä erillisenä päätöksenä silloin, kun ulkomaalainen ei ole annetussa ajassa poistunut maasta vapaaehtoisesti.

Maahantulokielto määrätään enintään viiden vuoden määräajaksi tai toistaiseksi. Laadultaan törkeästä tai ammattimaisesta rikoksesta rangaistukseen tuomitulle ulkomaalaiselle maahantulokielto voidaan määrätä toistaiseksi silloin, kun hän muodostaa vakavan uhan yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle.

Maahantulokielto määrätään kansallisena, jos ulkomaalaisella on toisessa Schengen-valtiossa oleskelulupa, jota ei peruuteta.

Maahantulokielto voidaan muuttuneiden olojen vuoksi tai tärkeän henkilökohtaisen syyn vuoksi peruuttaa. Maahantulokiellon peruuttamista on harkittava myös silloin, kun ulkomaalainen, jolle on määrätty maahantulokielto muulla perusteella kuin sillä, että aikaa vapaaehtoiselle paluulle ei ole myönnetty tai että paluuvuorot ei ole noudatettu, voi todistettavasti osoittaa poistuneensa maasta noudattaen täysin palauttamispäätöstä.

Toimivaltaiset viranomaiset

151 § (30.12.2013/1214)

Poliisi ja rajatarkastusviranomainen

Poliisiin tai rajatarkastusviranomaisen on ryhdyttävä toimenpiteisiin ulkomaalaisen pääsyn epäämiseksi, käännyttämiseksi, maasta karkottamiseksi tai esitettävä 149 b §:ssä tarkoitettu vaatimus siirtyä toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon, jos hän ei täytä maahantulon tai maassa oleskelun edellytyksiä. Poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi päättää käännyttämisestä kolmen kuukauden kuluessa ulkomaalaisen maahantulosta. Tätä myöhemmin poliisiin tai rajatarkastusviranomaisen on tehtävä Maahanmuuttovirastolle esitys ulkomaalaisen käännyttämiseksi tai maasta karkottamiseksi, jollei Maahanmuuttovirasto ole jo ryhtynyt toimenpiteisiin ulkomaalaisen maasta poistamiseksi. Kolmen kuukauden aikarajasta riippumatta poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi päättää käännyttämisestä myös siinä tapauksessa, että kolmannen maan kansalainen ei ole noudattanut 149 b §:n mukaista vaatimusta siirtyä toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi määrätä ulkomaalaiselle maahantulokiellon enintään kahdeksi vuodeksi evätessään maahantulon Schengenin rajasäännösten 5 artiklan 1 kohdan e alakohdan perusteella tai käännyttäessään hänet 148 §:n 1 momentin 5–8 kohdassa säädetyllä perusteella tai silloin, kun ulkomaalainen ei ole poistunut maasta hänelle 147 a §:ssä tarkoitettua vapaaehtoista paluuta varten määrätyn ajan kuluessa.

Poliisiin tai rajatarkastusviranomaisen on tehtävä Maahanmuuttovirastolle esitys ulkomaalaisen pääsyn epäämiseksi tai käännyttämiseksi, jos sillä itsellään ei ole toimivaltaa käännyttämiseen tai jos se arvioi, että ulkomaalaiselle tulisi määrätä maahantulokielto kahta vuotta pidemmäksi ajaksi. Poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi tehdä Maahanmuuttovirastolle esityksen ulkomaalaisen käännyttämiseksi myös, jos asialla on merkitystä 148 §:n soveltamisen kannalta muissa samankaltaisissa tapauksissa.

Poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi käännyttämisen ja maasta karkottamisen yhteydessä tehdä maasta poistettavan henkilön matkustusasiakirjaan maasta poistamista koskevia tarpeellisia merkintöjä. Merkintöjä ei kuitenkaan tehdä, jos on aihetta olettaa, että niistä aiheutuisi maasta poistettavalle henkilölle vakavaa haittaa.

152 § (30.12.2013/1214)

Maahanmuuttovirasto

Maahanmuuttovirasto esittää 149 b §:ssä tarkoitetun vaatimuksen kolmannen maan kansalaiselle siirtyä toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon omasta aloitteestaan sekä päättää käännyttämisestä ja pääsyn epäamisestä poliisilaitoksen tai rajatarkastusviranomaisen esityksestä taikka käännyttämisestä omasta aloitteestaan.

Maahanmuuttovirasto päättää 151 §:n 1 momentissa tarkoitettua tilannetta lukuun ottamatta käännyttämisestä, jos ulkomaalaisen maahantulosta on kulunut yli kolme kuukautta taikka jos ulkomaalainen on hakenut oleskelulupaa kansainvälisen suojelun tai tilapäisen suojelun perusteella.

Maahanmuuttovirasto päättää maasta karkottamisesta poliisilaitoksen tai rajatarkastusviranomaisen esityksestä taikka omasta aloitteestaan.

Maahanmuuttovirasto päättää maahantulokiellon määräämisestä määräajaksi tai toistaiseksi sekä päättää maahantulokiellon peruuttamisesta.

152 a § (16.3.2007/283)

Maasta poistamisen toteuttaminen Suomen alueen kautta

Poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi antaa Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen tai muun Suomea sitovan velvoitteen nojalla toisen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle luvan poistaa kolmannen valtion kansalainen maasta Suomen alueen kautta. Luvassa yksilöidään kauttakulun toteuttava viranomainen sekä määrätään toisen valtion viranomaisen toimivallasta ja oikeudesta käyttää voimakeinoja.

Kauttakulun toteuttaa poliisi tai rajatarkastusviranomainen ja toisen valtion toimivaltaiset virkamiehet voivat osallistua siihen. Jos poliisi tai rajatarkastusviranomainen ei voi viipymättä toteuttaa kauttakulkua, se voi antaa toisen valtion toimivaltaisille virkamiehille luvan toteuttaa kauttakulku itsenäisesti.

Toisen valtion toimivaltaiten virkamiesten osallistuessa poliisiin tai rajatarkastusviranomaisen toteuttamaan kauttakulkuun heillä on Suomen alueella oikeus käyttää sellaisia poliisi- tai rajavartiomiehelle kuuluvia toimivaltuuksia voimakeinot mukaan lukien, jotka poliisi- tai rajavartiomies toimivaltansa rajoissa osoittaa.

Toisen valtion virkamiesten toteuttaessa kauttakulun itsenäisesti heillä on oikeus antaa maasta poistettavaa henkilöä velvoittavia tarpeellisia käskyjä ja kieltoja. Poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi antaa heille oikeuden käyttää Suomen alueella voimakeinoja maasta poistettavan pakenemisen estämiseksi, vastarinnan murtamiseksi sekä välittömästi uhkaavan rikoksen taikka muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi. Voimakeinojen on oltava tarpeellisia ja olosuhteisiin nähden puolustettavia. Vieraan valtion virkamiehen voimakeinojen käytön edellytyksenä on lisäksi, että suomalainen toimivaltainen virkamies ei voi välittömästi voimakeinoja käyttää.

152 b § (30.12.2014/1341)

Maasta poistamisen täytäntöönpanon valvonta

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on valvoa maasta poistamisen täytäntöönpanoa sen kaikissa vaiheissa.

10 luku

Euroopan unionin kansalaisen ja häneen rinnastettavan oleskelu

153 § (23.3.2007/360)

Luvun soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan unionin kansalaiseen ja häneen rinnastettavaan sekä näiden perheenjäseniin ja muihin omaisiin.

Tässä luvussa säädetään:

- 1) edellytyksistä, jotka koskevat sitä, miten unionin kansalainen ja hänen perheenjäsenensä voivat käyttää oikeuttaan liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella;
- 2) unionin kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä oikeudesta oleskella pysyvästi jäsenvaltioiden alueella;
- 3) 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja oikeuksia koskevista rajoituksista, jotka perustuvat yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen taikka kansanterveyteen.

Lukua sovelletaan unionin kansalaiseen, joka siirtyy Suomeen tai oleskelee Suomessa, sekä hänen perheenjäsenensä, joka tulee hänen mukanaan tai seuraa häntä myöhemmin. (21.5.2010/432)

Lukua sovelletaan Suomen kansalaisen perheenjäseneneen, jos Suomen kansalainen on käyttänyt vapaan liikkuvuuden direktiivin mukaista liikkumisoikeuttaan asettumalla toiseen jäsenvaltioon ja perheenjäsen tulee Suomeen hänen mukanaan tai seuraa häntä myöhemmin. (21.5.2010/432)

153 a § (23.3.2007/360)

Poikkeus luvun soveltamisalaan

Unionin kansalaiselle, jonka oleskeluoikeutta ei voida rekisteröidä tai vahvistaa tämän luvun säännösten perusteella, voidaan poikkeuksellisesti myöntää oleskelulupa 4 luvun perusteella.

Unionin kansalaisen perheenjäsenelle, joka itse ei ole unionin kansalainen, myönnetään oleskelulupa 4 luvun perusteella, jos häneen ei sovelleta tämän luvun säännöksiä.

154 § (23.3.2007/360)**Unionin kansalaisen perheenjäsen**

Unionin kansalaisen perheenjäseniä ovat hänen:

1) aviopuolionsa;

2) alle 21-vuotiaat tai hänen huollettavinaan olevat jälkeläisensä suoraan alenevassa polvessa samoin kuin hänen aviopuolionsa vastaavat jälkeläiset;

3) huollettavinaan olevat sukulaisensa suoraan ylenevässä polvessa samoin kuin hänen aviopuolionsa vastaavat sukulaiset.

Jos Suomessa asuva unionin kansalainen on alaikäinen, hänen huoltajansa on perheenjäsen.

Tätä lukua sovellettaessa aviopuolisoihin rinnastetaan jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa elävät henkilöt sukupuolestaan riippumatta, jos he ovat asuneet vähintään kaksi vuotta yhdessä. Tätä lukua sovellettaessa heidän välisensä suhde rinnastetaan avioliittoon. Kahden vuoden yhdessä asumista ei kuitenkaan edellytetä, jos yhteisessä taloudessa asuvilla on lapsi yhteisessä huollossa tai jos on muu painava syy.

Unionin kansalaisen perheenjäsenen rinnastetaan muu omainen hänen kansalaisuuteensa katsomatta, jos:

1) hän on lähtömaassaan sellaisen unionin kansalaisen huollettavana, joka on ensisijainen oleskeluoikeuden haltija, tai hän asui samassa taloudessa tämän kanssa; taikka

2) vakavat terveydelliset syyt ehdottomasti edellyttävät, että kyseinen unionin kansalainen hoitaa häntä henkilökohtaisesti.

155 § (23.3.2007/360)**Unionin kansalaisen maahantulo ja oleskelu**

Unionin kansalaisen maahantulon ja oleskelun edellytyksenä on, että hänellä on voimassa oleva henkilötodistus tai passi.

Jos unionin kansalaisella tai hänen perheenjäsenellään, joka ei ole unionin kansalainen, ei ole vaadittavaa matkustusasiakirjaa tai mahdollisesti tarvittavaa viisumia, hänelle on ennen maahanpääsyn epäämistä varattava tilaisuus hankkia tarpeelliset asiakirjat tai saada ne toimitetuiksi, taikka osoittaa muilla keinoin, että hänellä on oikeus liikkua ja oleskella vapaasti.

155 a § (25.3.2011/266)**Unionin kansalaisen perheenjäsenen maahantulo**

Jos unionin kansalaisen perheenjäsen ei ole unionin kansalainen, hänen maahantulonsa ja oleskelunsa edellytyksenä on voimassa oleva passi. Tällaiselta perheenjäseneltä voidaan vaatia viisumi, jos perheenjäsen on sellaisen valtion kansalainen, jolta neuvoston asetuksen mukaan vaaditaan viisumi.

Perheenjäseneltä, jolla on voimassa oleva vapaan liikkuvuuden direktiivissä tarkoitettu oleskelukortti, ei edellytetä viisumia, eikä hänen passiinsa merkitä maahantulo- tai maastapoistumisleimoja. Oleskelukortti on esitettävä saavuttaessa maahan Schengen-alueen ulkopuolelta.

Unionin kansalaisen perheenjäsenen viisumihakemus käsitellään maksutta, mahdollisimman pian ja nopeutettua menettelyä noudattaen. Viisumihakijaa tai hänen perheenjäsentään voidaan kuulla suullisesti viisumin myöntämistä harkittaessa. Kuulemisen suorittaa Suomen edustusto, jos kuultava oleskelee ulkomailla, ja poliisilaitos, jos tämä oleskelee Suomessa. Suomessa oleskelevan kuulemisen voi suorittaa kuulemiseen liittyvää viisumihakemusta käsittelevän Suomen edustuston virkamies, jos viisumiasian selvittäminen sitä edellyttää.

Viisumin epäamis-, mitätöinti- ja kumoamispäätös on annettava viisumihakijalle kirjallisesti, ja se on perusteltava, jollei tämä ole vastoin Suomen tai unionin muun jäsenvaltion turvallisuusetuja.

156 § (23.3.2007/360)**Yleinen järjestys ja yleinen turvallisuus**

Unionin kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä maahantulon ja maassa oleskelun edellytyksenä on, että heidän ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta.

Maahantulon estämisen ja maasta poistamisen yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden vuoksi tulee perustua yksinomaan yksilön omaan käyttäytymiseen, eikä perusteena voida pitää pelkästään aikaisempia rikostuomioita. Yksilön käyttäytymisen on muodostettava todellinen, välitön ja riittävän vakava uhka, joka vaikuttaa johonkin yhteiskunnan olennaiseen etuun. Perustelut, jotka eivät liity yksittäiseen tapaukseen tai jotka johtuvat yleistävistä näkökohdista, eivät ole hyväksyttäviä.

156 a § (23.3.2007/360)**Kansanterveys**

Unionin kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä maahantuloa ja maassa oleskelua voidaan rajoittaa kansanterveyteen liittyvistä syistä. Rajoitukset voivat perustua vain tautiin, joka on jokin Maailman terveysjärjestön asiaan kuuluvissa asiakirjoissa määritelty, mahdollisesti epidemian aiheuttava tauti tai muu tarttuva tauti, johon sairastuneen tai sairastuneeksi epäillyn Suomen kansalaisen vapautta voitaisiin taudin leviämisen estämiseksi rajoittaa.

Kansanterveyttä uhkaava tauti, joka ilmenee maahan saapumista seuraavien kolmen kuukauden jälkeen, ei saa olla perusteena maasta poistamiselle.

Unionin kansalaiselta tai hänen perheenjäseneltään voidaan, jos se on selvästi tarpeellista, kolmen kuukauden kuluessa saapumispäivästä vaatia, että hänelle tehdään maksuton lääkärintarkastus sen toteamiseksi, ettei hänellä ole mitään 1 momentissa tarkoitetuista taudeista. Tarkastusta ei saa vaatia suoritettavaksi järjestelmällisesti kaikille hakijoille.

157 §**Pohjoismaan kansalaisen maahantulo ja oleskelu**

Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kansalaisilla on oikeus saapua maahan ilman passia suoraan näistä valtioista ja oleskella Suomessa rekisteröimättä oleskeluoikeuttaan. (23.3.2007/360)

Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kansalaisen on luotettavalla tavalla kyettävä osoittamaan henkilöllisyytensä ja kansalaisuutensa.

Muussa kuin lyhytaikaisessa tarkoituksessa maahan tulevan Pohjoismaan kansalaisen on rekisteröitävä oleskelunsa siten kuin Pohjoismaiden välillä väestön rekisteröinnistä on sovittu. (20.1.2006/34)

158 § (23.3.2007/360)**Unionin kansalaisen lyhytaikainen oleskelu**

Unionin kansalainen saa oleskella Suomessa rekisteröimättä oleskeluoikeuttaan enintään kolme kuukautta ilman muita edellytyksiä tai mahdollisuuksia kuin se, että hänellä on voimassa oleva henkilökortti tai passi.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös unionin kansalaisen perheenjäsentä, joka ei ole unionin kansalainen ja jolla on voimassa oleva passi.

Työnhakijana oleva unionin kansalainen saa oleskella Suomessa kolmen kuukauden jälkeenkin kohtuullisen ajan rekisteröimättä oleskeluoikeuttaan, jos hän edelleen hakee työtä ja jos hänellä on tosiasialliset mahdollisuudet saada työtä.

158 a § (21.5.2010/432)**Oikeus oleskella yli kolme kuukautta**

Unionin kansalainen saa oleskella Suomessa yli kolmen kuukauden ajan, jos:

1) hän harjoittaa taloudellista toimintaa palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana;

2) hänellä on itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat ja tarvittaessa sairausvakuutus niin, että he eivät turvautumalla toistuvasti toimeentulotuesta annetussa laissa säädettyyn toimeentulotukeen tai siihen rinnastettaviin etuuksiin taikka muulla vastaavalla tavalla oleskelunsa aikana muodostu rasitteeksi Suomen sosiaalihuoltojärjestelmälle;

3) hän on kirjoittautunut Suomessa hyväksytyyn oppilaitokseen pääasiallisena tarkoituksenaan osallistua koulutukseen ja hänellä on itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat oleskelua varten ja tarvittaessa sairausvakuutus niin, että he eivät turvautumalla toistuvasti toimeentulotuesta annetussa laissa säädettyyn toimeentulotukeen tai siihen rinnastettaviin etuuksiin taikka muulla vastaavalla tavalla oleskelunsa aikana muodostu rasitteeksi Suomen sosiaalihuoltojärjestelmälle; taikka

4) hän on 1, 2 tai 3 kohdassa säädetyt edellytykset täyttävän unionin kansalaisen perheenjäsen.

Edellä 1 momentissa säädetty oleskeluoikeus on myös unionin kansalaisen perheenjäsenellä, joka ei itse ole unionin kansalainen, jos unionin kansalainen täyttää mainitun momentin 1, 2 tai 3 kohdassa säädetyt edellytykset.

Pohjoismaan kansalaisen perheenjäsenellä on oleskeluoikeus, vaikka hänen toimeentulonsa ei olisi turvattu.

159 § (23.3.2007/360)

Unionin kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröinti

Jos unionin kansalainen oleskelee Suomessa yli kolme kuukautta, hänen on rekisteröitävä oleskelunsa. Rekisteröintihakemus jätetään Maahanmuuttovirastolle kolmen kuukauden kuluessa maahantulopäivästä. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Jos unionin kansalainen oleskelee Suomessa yli kolme kuukautta, hänen on rekisteröitävä oleskelunsa. Rekisteröintihakemus jätetään asuinpaikan poliisilaitokselle kolmen kuukauden kuluessa maahantulopäivästä. (22.7.2011/886)

Unionin kansalaisen annettua selvityksen siitä, että hän täyttää rekisteröinnin edellytykset, hänelle on välittömästi annettava rekisteröintitodistus, jossa mainitaan hänen nimensä ja osoitteensa sekä rekisteröinnin päivämäärä.

159 a § (23.3.2007/360)

Selvitykset oleskeluoikeuden rekisteröinnille

Rekisteröintitodistusta haettaessa on esitettävä voimassa oleva henkilökortti tai passi sekä:

1) jos kyse on ansiotyöstä, työnantajalta saatu vahvistus palvelussuhteesta tai todistus työssäolosta;

2) jos hakija on itsenäinen ammatinharjoittaja, selvitys ammatinharjoittamisesta;

3) jos hakija on 158 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu unionin kansalainen, selvitys siitä, että hänellä on itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat, ja tarvittaessa selvitys sairausvakuutuksesta;

4) jos hakija on 158 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu opiskelija, selvitys siitä, että hän on kirjoilla Suomessa hyväksytyssä oppilaitoksessa ja hänellä on riittävä sairausvakuutus, sekä henkilökohtainen vakuutus tai muu vastaava selvitys siitä, että hänellä on itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat; hakijalta ei saa vaatia, että hän henkilökohtaisessa vakuutuksessaan esittää tietyn määrän varoja.

160 § (23.3.2007/360)

Työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan aseman säilyttäminen

Edellä 158 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa unionin kansalainen, joka ei enää ole työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja, säilyttää työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan aseman, vaikka hän:

- 1) joutuu tilapäisesti työkyvyttömäksi sairauden tai tapaturman vuoksi;
- 2) yli vuoden työskenneltyään joutuu työttömäksi tahtomattaan ja työvoimatoimisto rekisteröi hänet työnhakijaksi;
- 3) alle vuoden kestäneen määräaikaisen työsuhteen päätyttyä tai kahdentoista ensimmäisen kuukauden aikana joutuu työttömäksi tahtomattaan ja työvoimatoimisto rekisteröi hänet työnhakijaksi; tällöin hän säilyttää työntekijän asemansa kuuden kuukauden ajan; taikka
- 4) aloittaa ammatillisen koulutuksen, joka liittyy hänen aiempaan työskentelyynsä, taikka jos hän on tahtomattaan työttömänä, muun ammatillisen koulutuksen.

161 § (23.3.2007/360)**Oleskelukortti**

Unionin kansalaisen perheenjäsenelle, joka ei ole unionin kansalainen, myönnetään hakemuksesta unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortti, jos perheenkokoaja täyttää 157 tai 158 a §:ssä säädetyt edellytykset.

Oleskelukortti myönnetään, jos perheenjäsenellä on tarkoitus oleskella Suomessa yli kolme kuukautta.

Mitä tässä laissa säädetään oleskelulupakortista ja siihen tallennetuista biometrisistä tunnisteista, sovelletaan myös unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukorttiin. (10.6.2011/631)

161 a § (23.3.2007/360)**Oleskelukortin hakeminen**

Unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukorttia on haettava kolmen kuukauden kuluessa maahantulosta.

Oleskelukorttia haettaessa on esitettävä:

- 1) voimassa oleva passi;
- 2) asiakirja, joka osoittaa avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen;
- 3) sen unionin kansalaisen rekisteröintitodistus, jonka mukana hakija tulee tai jota hän seuraa;
- 4) 154 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu tapauksessa selvitys sukulaissuhteesta;
- 5) 154 §:n 3 momentissa tarkoitettu tapauksessa selvitys pysyvästä suhteesta asianomaiseen unionin kansalaiseen;
- 6) 154 §:n 4 momentissa tarkoitettu tapauksessa koti- tai lähtömaan viranomaisen antama asiakirja, josta käy ilmi, että muut omaiset ovat unionin kansalaisen huollettavina tai asuivat samassa taloudessa tämän kanssa, taikka selvitys vakavista terveydellisistä syistä, jotka ehdottomasti edellyttävät, että unionin kansalainen henkilökohtaisesti hoitaa asianomaista muuta omaista.

Oleskelukorttihakemusta jätettäessä hakijalta otetaan sormenjäljet 60 d §:n mukaisesti. Hakijan on liitettävä hakemukseen kasvokuvansa. (10.6.2011/631)

161 b § (23.3.2007/360)**Oleskelukortin myöntäminen**

Unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortti on myönnettävä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Hakemuksen jättämisestä on annettava välittömästi todistus.

161 c § (23.3.2007/360)**Oleskelukortin voimassaolo**

Unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortti myönnetään viideksi vuodeksi tai jos oleskelun aiottu kesto on vähemmän kuin viisi vuotta, oleskelun aiotuksi kestoksi.

Oleskelukortin voimassaoloaika arvioitaessa ei oteta huomioon tilapäisiä poissaoloja, jotka eivät ylitä kuutta kuukautta vuodessa, eivätkä pidemmät poissaolot asevelvollisuuden suorittamista varten eikä yksi enintään kahdentoista peräkkäisen kuukauden poissaolo tärkeästä syystä, kuten raskauden ja synnytyksen, vakavan sairauden, opiskelun tai ammatillisen koulutuksen tai työtehtäviä varten toisen unionin jäsenvaltion tai kolmannen maan alueelle tapahtuvan siirron vuoksi.

161 d § (23.3.2007/360)

Perheenjäsenen oleskeluoikeuden säilyminen unionin kansalaisen kuoltua tai poistuttua Suomesta

Unionin kansalaisen kuolema tai poistuminen maasta ei vaikuta hänen sellaisen perheenjäsenensä oleskeluoikeuteen, joka on unionin kansalainen. Perheenjäsenen on kuitenkin ennen pysyvän oleskeluoikeuden saamista täytettävä 158 a §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset.

Unionin kansalaisen perheenjäsen, joka itse ei ole unionin kansalainen ja joka on oleskellut Suomessa perheenjäsenenä vähintään yhden vuoden ajan ennen unionin kansalaisen kuolemaa, ei menetä oleskeluoikeuttaan tämän kuollessa. Ennen kuin perheenjäsen saa oikeuden pysyvään oleskeluun, hänen oleskeluoikeutensa sovelletaan vaatimusta, jonka mukaan hänen on voitava todistaa olevansa työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja taikka että hänellä on itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat niin, että hän ja hänen perheenjäsenensä eivät oleskelunsa aikana muodostu rasitteeksi Suomen sosiaalihuoltojärjestelmälle, ja kattava sairausvakuutus turva Suomessa taikka että hän on nämä edellytykset täyttävän unionin kansalaisen Suomeen jo muodostuneen perheen jäsen. Tällainen perheenjäsen säilyttää oleskeluoikeutensa yksinomaan henkilökohtaisten perusteiden nojalla.

Unionin kansalaisen kuollessa tai poistuessa maasta hänen lapsensa tai lasten tosiasiallisena huoltajana toimiva vanhempi ei, kansalaisuudestaan riippumatta, menetä oleskeluoikeuttaan ennen lasten opintojen päättymistä, jos lapset oleskelevat Suomessa ja ovat kirjoilla oppilaitoksessa opiskellakseen siellä.

161 e § (23.3.2007/360)

Perheenjäsenen oleskeluoikeuden säilyminen avioliiton purkautuessa

Unionin kansalaisen avioliiton purkautuminen ei vaikuta unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskeluoikeuteen, jos perheenjäsen on unionin kansalainen. Perheenjäsenen on kuitenkin ennen pysyvän oleskeluoikeuden saamista täytettävä 158 a §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset.

Unionin kansalaisen perheenjäsen, joka itse ei ole unionin kansalainen, ei menetä oleskeluoikeuttaan avioliiton purkautuessa, jos:

- 1) avioliitto on kestänyt vähintään kolme vuotta, joista yhden vuoden Suomessa;
- 2) unionin kansalaisen lasten huolto on aviopuolisoiden sopimuksin tai tuomioistuimen päätöksellä uskottu aviopuolisolle, joka ei ole unionin kansalainen;
- 3) erityisen vaikea tilanne, kuten väkivalta avioliitossa, sitä edellyttää; taikka
- 4) aviopuolisoiden sopimuksin tai tuomioistuimen päätöksen mukaan aviopuolisolla, joka ei ole unionin kansalainen, on oikeus tavata alaikäistä lasta ja tuomioistuin on katsonut, että tapaamisten on tapahduttava Suomessa.

Ennen kuin 2 momentissa tarkoitettu perheenjäsen, joka ei ole unionin kansalainen, saa oikeuden pysyvään oleskeluun, hänen oleskeluoikeutensa sovelletaan vaatimusta, jonka mukaan hänen on voitava todistaa olevansa työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja taikka että hänellä on itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat niin, että hän ja hänen perheenjäsenensä eivät oleskelunsa aikana muodostu rasitteeksi Suomen sosiaalihuoltojärjestelmälle, ja kattava sairausvakuutus turva Suomessa taikka että hän on nämä edellytykset täyttävän unionin kansalaisen Suomeen jo muodostuneen perheen jäsen. Tällainen perheenjäsen säilyttää oleskeluoikeutensa yksinomaan henkilökohtaisten perusteiden nojalla.

161 f § (23.3.2007/360)

Oleskeluoikeuden säilyminen

Unionin kansalaisella ja hänen perheenjäsenellään on 158 §:ssä säädetty oikeus lyhytaikaiseen oleskeluun, jos hän ei turvautumalla toistuvasti toimeentulotuesta annetussa laissa säädettyyn toimeentulotukeen tai siihen rinnastettavaan etuuksiin taikka muulla vastaavalla tavalla oleskelunsa aikana muodosta kohtuutonta rasitetta Suomen sosiaalihuoltojärjestelmälle.

Unionin kansalaisella ja hänen perheenjäsenellään on 158 a, 161 d tai 161 e §:ssä säädetty oikeus oleskella Suomessa yli kolmen kuukauden ajan, jos hän täyttää näissä pykälissä säädetyt edellytykset.

Yksittäisessä tapauksessa, jossa on perusteltua aihetta epäillä, että unionin kansalainen tai hänen perheenjäsenensä ei täytä 158 a, 161 d tai 161 e §:ssä säädettyjä edellytyksiä, voidaan tutkia täyttyvätkö edellytykset.

161 g § (23.3.2007/360)

Oikeus pysyvään oleskeluun

Unionin kansalaisella, joka on oleskellut Suomessa laillisesti ja yhtäjaksoisesti viisi vuotta, on oikeus pysyvään oleskeluun. Tähän oikeuteen ei sovelleta, mitä lyhytaikaisen ja yli kolme kuukautta kestävä oleskelun edellytyksistä säädetään.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös unionin kansalaisen perheenjäsentä, joka itse ei ole unionin kansalainen ja joka on oleskellut Suomessa unionin kansalaisen kanssa laillisesti ja yhtäjaksoisesti viisi vuotta.

Oleskelun yhtäjaksoisuuteen eivät vaikuta tilapäiset poissaolot, jotka eivät ylitä yhteensä kuutta kuukautta vuodessa, eivätkä pidemmät poissaolot asevelvollisuuden suorittamista varten eikä yksi enintään kahdentoista peräkkäisen kuukauden poissaolo tärkeästä syystä, kuten raskauden ja synnytyksen, vakavan sairauden, opiskelun tai ammatillisen koulutuksen tai työtehtäviä varten toisen unionin jäsenvaltion tai kolmannen maan alueelle tapahtuvan siirron vuoksi.

161 h § (23.3.2007/360)

Unionin kansalaiselle annettava pysyvän oleskeluoikeuden osoittava todistus

Unionin kansalaiselle, jolla on oikeus pysyvään oleskeluun, annetaan hakemuksesta pysyvän oleskeluoikeuden osoittava todistus.

Todistus on annettava viivytyksettä oleskelun keston tarkistamisen jälkeen.

162 § (23.3.2007/360)

Pysyvä oleskelukortti

Unionin kansalaisen perheenjäsenelle, joka ei ole unionin kansalainen ja jolla on oikeus pysyvään oleskeluun, myönnetään hakemuksesta pysyvä oleskelukortti kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen tekemisestä.

Pysyvää oleskelukorttia koskeva hakemus on tehtävä ennen oleskelukortin voimassaoloajan päättymistä.

Oleskelun keskeytykset, jotka ovat yhtäjaksoisesti korkeintaan kahden vuoden pituisia, eivät vaikuta pysyvän oleskelukortin voimassaoloon.

163 § (23.3.2007/360)

Työskentelyn tai ammatin harjoittamisen päättäneiden henkilöiden oikeus pysyvään oleskeluun

Oikeus pysyvään oleskeluun ennen viiden vuoden yhtäjaksoista oleskelua, on työntekijällä tai itsenäisellä ammatinharjoittajalla, joka:

1) päättäessään työskentelynsä on saavuttanut vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän ja on työskennellyt tai harjoittanut ammattia Suomessa vähintään viimeksi kuluneet 12 kuukautta sekä asunut Suomessa yhtäjaksoisesti vähintään kolme vuotta; jos itsenäisellä ammatinharjoittajalla ei ole oikeutta vanhuuseläkkeeseen, hän saa oikeuden pysyvään oleskeluun täytettyään 60 vuotta;

2) on päättänyt työskentelynsä pysyvän työkyvyttömyyden vuoksi asuttuaan Suomessa yhtäjaksoisesti kaksi vuotta; taikka

3) työskennellyään ja asuttuaan Suomessa yhtäjaksoisesti kolme vuotta on siirtynyt työskentelemään toisen unionin jäsenvaltion alueelle asuen edelleen Suomessa ja säännönmukaisesti palaa Suomeen päivittäin tai vähintään kerran viikossa.

Jos 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työkyvyttömyys johtuu työtapaturmasta tai ammattitaudista, joka oikeuttaa unionin kansalaisen Suomessa lakisääteiseen eläkkeeseen, asumisen kestolla ei ole merkitystä pysyvän oleskeluoikeuden saamisen kannalta.

Pysyvän oleskeluoikeuden saamiseksi 1 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla hyväksi luetaan myös työssäolo toisen jäsenvaltion alueella. Omasta tahdosta riippumattomat työttömyysjaksot, jotka työvoimatoimisto on kirjannut, tai ammatinharjoittamisen katkaisseet jaksot, jotka ovat aiheutuneet hakijasta riippumattomista syistä, sekä sairaudesta tai tapaturmasta johtuvat poissaolojaksot katsotaan työssäolajaksoksi.

Asumisen ja työnteon kestolle 1 momentin 1 kohdassa ja asumisen kestolle 1 momentin 2 kohdassa säädettyjä edellytyksiä ei sovelleta, jos työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan aviopuoliso on Suomen kansalainen tai on menettänyt Suomen kansalaisuuden sen seurauksena, että hän on solminut avioliiton kyseisen työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan kanssa.

Pysyvän oleskeluoikeuden 1 tai 2 momentin nojalla saaneen työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan perheenjäsenillä on pysyvä oleskeluoikeus Suomessa.

Jos työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja kuolee ollessaan työelämässä, ennen kuin hän on saanut 1 tai 2 momenttiin perustuvan pysyvän oleskeluoikeuden, hänen kanssaan Suomessa asuvilla perheenjäsenillään on oikeus jäädä pysyvästi Suomeen, jos:

1) työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja on asunut Suomessa yhtäjaksoisesti kahden vuoden ajan ennen kuolemaansa;

2) työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan kuolema aiheutui työtapaturmasta tai ammattitaudista; taikka

3) kuolleen työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan aviopuoliso on menettänyt Suomen kansalaisuuden sen seurauksena, että hän on solminut avioliiton työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan kanssa.

164 § (23.3.2007/360)

Työnteko ja elinkeinon harjoittaminen

Sillä, jolla on tämän luvun mukainen oleskeluoikeus, on rajoittamaton oikeus tehdä ansiotyötä ilman työntekijän oleskelulupaa ja harjoittaa elinkeinoa ilman elinkeinonharjoittajan oleskelulupaa.

165 § (23.3.2007/360)

Oleskeluoikeuden rekisteröinnin ja oleskelukortin peruuttaminen

Oleskeluoikeuden rekisteröinti ja määräaikainen oleskelukortti peruutetaan, jos:

1) se, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty määräaikainen oleskelukortti, on muuttanut pysyvästi pois Suomesta;

2) se, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty määräaikainen oleskelukortti, on pysyvässä tarkoituksessa oleskellut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta Suomen ulkopuolella; taikka

3) edellytyksiä, joiden perusteella oleskeluoikeus on rekisteröity tai määräaikainen oleskelukortti on myönnetty, ei enää ole.

Pysyvä oleskeluoikeus tai pysyvä oleskelukortti peruutetaan, jos unionin kansalainen tai hänen perheenjäsenensä on ollut yhtäjaksoisesti yli kaksi vuotta poissa Suomesta.

Oleskeluoikeuden rekisteröinti, pysyvä oleskeluoikeus taikka määräaikainen tai pysyvä oleskelukortti peruutetaan, jos se on saatu antamalla tietoisesti hakijan henkilöllisyyttä koskevia taikka muita asiaan vaikuttavia vääriä tietoja tai salaamalla tällaisia tietoja taikka muutoin oikeuksien väärinkäytöllä.

Suomesta muuttanut voi tehdä kahden vuoden kuluessa maastamuutosta hakemuksen siitä, että oleskeluoikeuden rekisteröintiä tai oleskelukorttia ei peruuteta. Jos hakemukseen suostutaan, päätöksestä tulee ilmetä aika, jonka kuluessa peruuttamiseen ei ryhdytä.

166 § (23.3.2007/360)

Oleskeluoikeuden rekisteröinnin ja oleskelukortin raukeaminen

Oleskeluoikeuden rekisteröinti tai oleskelukortti raukeaa, jos se, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti, karkotetaan maasta tai hän saa Suomen kansalaisuuden.

167 § (23.3.2007/360)

Unionin kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä käännättämisen perusteet

Unionin kansalainen tai hänen perheenjäsenensä voidaan käännättää, jos hänen oleskeluoikeuttaan ei ole rekisteröity tai hänelle ei ole myönnetty oleskelukorttia sekä jos:

- 1) hän ei täytä 155, 156 tai 156 a §:ssä säädettyjä maahantulon edellytyksiä;
- 2) hän turvautumalla toistuvasti toimeentulotuesta annetussa laissa säädettyyn toimeentulotukeen tai siihen rinnastettaviin etuuksiin taikka muulla vastaavalla tavalla lyhytaikaisen oleskelunsa aikana kohtuuttomasti rasittaa Suomen sosiaalihuoltojärjestelmää;
- 3) hänen Suomessa oleskelunsa jatkaminen edellyttäisi oleskeluoikeuden rekisteröimistä tai oleskelukortin myöntämistä, mutta hän ei täytä oleskeluoikeuden rekisteröimisen tai oleskelukortin myöntämisen edellytyksiä; taikka
- 4) hänet on määrätty maahantulokieltoon yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä.

168 § (23.3.2007/360)

Unionin kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä maasta karkottamisen perusteet

Unionin kansalainen, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity, taikka unionin kansalaisen perheenjäsen, jolle on myönnetty oleskelukortti, voidaan karkottaa maasta, jos hän ei täytä 158 a, 161 d tai 161 e §:ssä säädettyjä oleskeluoikeuden edellytyksiä taikka hänen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta 156 §:ssä säädettyin edellytyksin taikka kansanterveyttä 156 a §:ssä säädettyin edellytyksin.

Unionin kansalainen, joka on saanut pysyvän oleskeluoikeuden, tai unionin kansalaisen perheenjäsen, jolle on myönnetty pysyvä oleskelukortti, voidaan karkottaa maasta ainoastaan yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä vakavista syistä.

Unionin kansalainen, joka on laillisesti oleskellut maassa edelliset kymmenen vuotta, voidaan karkottaa maasta ainoastaan yleiseen turvallisuuteen liittyvistä pakottavista syistä.

Unionin kansalainen, joka on alaikäinen, voidaan karkottaa maasta ainoastaan yleiseen turvallisuuteen liittyvistä pakottavista syistä, jollei karkottaminen ole lapsen edun mukaista.

Edellä 3 ja 4 momentissa säädettyksi pakottavaksi syyksi katsotaan se, että unionin kansalaisen on todettu syyllistyneen tekoon, josta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin yksi vuosi vankeutta, ja hänen rikoksen vakavuuden tai rikollisen toiminnan jatkumisen perusteella arvioidaan olevan vaaraksi yleiselle turvallisuudelle tai hänen epäillään vakavasti vaarantavan Suomen tai muun valtion turvallisuutta.

168 a § (23.3.2007/360)

Työntekijän ja työnhakijan maasta poistaminen

Edellä 167 §:n 2 kohdassa tai 168 §:n 1 momentissa säädetystä poiketen unionin kansalainen tai hänen perheenjäsenensä voidaan käännättää tai karkottaa maasta ainoastaan yleiseen järjestykseen tai yleiseen

turvallisuuteen liittyvistä syistä 156 §:ssä säädetyn edellytyksin tai kansanterveyteen liittyvistä syistä 156 a §:ssä säädetyn edellytyksin, jos unionin kansalainen on työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja taikka hän on tullut maahan työnhakuun ja voi esittää näyttöä todellisista mahdollisuuksistaan löytää työtä.

168 b § (23.3.2007/360)

Maasta karkottamisen kokonaisharkinta

Ennen yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyviin syihin perustuvaa maasta karkottamista koskevaa päätöstä on otettava huomioon, kuinka kauan unionin kansalainen tai hänen perheenjäsenensä on oleskellut maassa, hänen ikänsä, terveydentilansa sekä perhetilanteensa ja taloudellinen tilanteensa ja kuinka hyvin asianomainen on kotoutunut Suomen yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Lisäksi on otettava huomioon, missä määrin unionin kansalaisella ja hänen perheenjäsenellään on yhteyksiä kotimaahansa.

169 § (23.3.2007/360)

Pohjoismaan kansalaisen käännättämisen ja maasta karkottamisen perusteet

Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalainen, jonka oleskelua Suomessa ei ole 157 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla rekisteröity, voidaan käännättää, jos hänen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta 156 §:ssä säädetyn edellytyksin taikka kansanterveyttä 156 a §:ssä säädetyn edellytyksin.

Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kansalainen, jonka oleskelu Suomessa on rekisteröity 157 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla, voidaan karkottaa maasta, jos hänen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta taikka kansanterveyttä.

Jos Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalainen on oleskellut maassa yli viisi vuotta, hänet voidaan karkottaa maasta ainoastaan yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä vakavista syistä ja, jos oleskelu on kestänyt yli kymmenen vuotta, hänet voidaan karkottaa maasta ainoastaan yleiseen turvallisuuteen liittyvistä pakottavista syistä.

170 § (23.3.2007/360)

Maahantulokiellon määrääminen ja peruuttaminen

Jos unionin kansalaisen tai hänen perheenjäsenensä maasta poistaminen perustuu siihen, että hänen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta taikka kansanterveyttä, hänelle voidaan käännättämistä tai maasta karkottamista koskevassa päätöksessä määrätä enintään 15 vuoden pituinen maahantulokielto.

Maahantulokielto voidaan muuttuneiden olojen vuoksi tai tärkeän henkilökohtaisen syyn vuoksi hakemuksesta peruuttaa kokonaan tai osittain. Päätös asiassa on tehtävä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen tekemisestä.

171 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Maahanmuuttovirasto rekisteröi hakijan oleskeluoikeuden ulkomaalaisrekisteriin sekä myöntää määräaikaisen ja pysyvän oleskelukortin. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Hakijan asuinpaikan poliisilaitos rekisteröi oleskeluoikeuden ulkomaalaisrekisteriin sekä myöntää määräaikaisen ja pysyvän oleskelukortin. (22.7.2011/886)

Maahanmuuttovirasto peruuttaa rekisteröidyn oleskeluoikeuden sekä määräaikaisen ja pysyvän oleskelukortin. Se myös hakemuksesta päättää, että oleskeluoikeuden rekisteröintiä tai oleskelukorttia ei 165 §:n 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa peruuteta. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Hakijan asuinpaikan poliisilaitos peruuttaa rekisteröidyn oleskeluoikeuden sekä määräaikaisen ja pysyvän oleskelukortin. Se myös hakemuksesta päättää, että oleskeluoikeuden rekisteröintiä tai oleskelukorttia ei 165 §:n 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa peruita. (22.7.2011/886)

Maahanmuuttovirasto päättää maahantulokiellon määräämisestä 170 §:n perusteella. (9.11.2007/973)

Viranomaisten toimivaltaa maasta poistamista koskevassa päätöksenteossa koskee, mitä 151 ja 152 §:ssä säädetään.

172 §

Unionin kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä maasta poistamisen täytäntöönpano (23.3.2007/360)

Käännyttämistä koskeva päätös voidaan panna heti täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei hallinto-oikeus toisin määrää, jos joku käännytetään 167 §:n 1 kohdan tai 169 §:n 1 momentin perusteella ja jos asia on perustellusti kiireellinen.

Jos joku käännytetään 167 §:n 2 tai 3 kohdan perusteella, käännyttämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön aikaisintaan 30 päivän kuluttua siitä, kun päätös on annettu käännytyille tiedoksi. Jos 167 §:n 3 kohdan perusteella tehty päätös perustuu siihen, että sen, jota päätös koskee, katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta, ja asia on perustellusti kiireellinen, päätös voidaan heti panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei hallinto-oikeus toisin määrää.

Jos joku karkotetaan maasta 168 §:n tai 169 §:n 2 momentin perusteella, karkottamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön sen jälkeen, kun asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Käännyttämistä tai maasta karkottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanoon käännytetyn tai maasta karkotetun suostumuksella ennen kuin päätös on saanut lainvoiman, sovelletaan 202 §:ää.

Käännyttämistä tai maasta karkottamista koskevan päätöksen tiedoksiannossa on ilmoitettava aika, jonka kuluessa käännytetyn tai maasta karkotetun on poistuttava maasta. Tämän ajan on oltava vähintään yksi kuukausi päätöksen tiedoksi antamisesta, jollei maasta poistumiselle ole perusteltua kiireellistä syytä. Tänä aikana päätöstä ei voida panna täytäntöön viranomaistoimin. (23.3.2007/360)

Jos käännyttämistä tai maasta karkottamista koskeva päätös pannaan täytäntöön yli kahden vuoden kuluttua sen tekemisestä, päätöksen täytäntöön panevan viranomaisen on varmistettava päätöksen tehneeltä viranomaiselta, että maasta poistettavan yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle aiheuttama uhka on edelleen todellinen, ja arvioitava, ovatko olosuhteet karkottamispäätöksen tekemisen jälkeen muuttuneet. (23.3.2007/360)

172 a § (23.3.2007/360)

Oikeuksien väärinkäyttö

Tämän luvun mukaiset oikeudet voidaan evätä, lopettaa tai peruuttaa, jos ne on saatu antamalla tietoisesti hakijan henkilöllisyyttä koskevia taikka muita asiaan vaikuttavia vääriä tietoja tai salaamalla tällaisia tietoja taikka muutoin oikeuksien väärinkäytöllä, kuten avioliitolla, joka on solmittu yksinomaan tässä luvussa säädettyjen oikeuksien saamiseksi.

172 b § (23.3.2007/360)

Tarkemmat säännökset unionin kansalaisen oleskelusta

Tarkempia säännöksiä unionin kansalaisen ja häneen rinnastettavan sekä perheenjäsenien maahantuloa, oleskelua ja maasta poistamista koskevasta hallinnollisesta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

11 luku

Liikenteenharjoittajan velvollisuudet ja seuraamusmaksu

173 § (30.12.2013/1214)

Liikenteenharjoittajan tarkastusvelvollisuus

Liikenteenharjoittajan on varmistettava, että sen Suomeen ulkorajaliikenteessä kuljettamalla ulkomaalaisella, joka ei ole unionin kansalainen tai häneen rinnastettava, on maahantuloon vaadittava matkustusasiakirja sekä vaadittava viisumi tai oleskelulupa.

174 § (15.7.2005/581)

Ajoneuvon kuljettajan ja liikenteenharjoittajan ilmoitus- ja valvontavelvollisuus

Ajoneuvon kuljettaja, aluksen tai ilma-aluksen päällikkö sekä muussa liikennevälineessä oleva liikenteenharjoittajan edustaja on velvollinen valvomaan, ettei kukaan, jolla ei ole siihen oikeutta, pääse maahan ilman rajatarkastusviranomaisen suostumusta. Aluksen päällikön on annettava rajatarkastusviranomaiselle ennakkoon tieto aluksessa havaitusta salamatkustajasta.

Ajoneuvon kuljettajan ja liikenteenharjoittajan ilmoitusvelvollisuudesta säädetään henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain ([579/2005](#)) 19, 20 ja 20 a §:ssä. ([19.9.2014/755](#))

175 §

Takaisinkuljetusvelvollisuus

Jos ulkomaalainen käännytetään tai hänen pääsytään evätään, ulkomaalaisen Suomeen ulkorajaliikenteessä kuljettanut liikenteenharjoittaja on velvollinen kuljettamaan hänet:

- 1) maahan, josta hänet on otettu kuljetettavaksi;
- 2) maahan, joka on myöntänyt ulkomaalaiselle hänen matkalla käyttämänsä matkustusasiakirjan; taikka
- 3) mihin tahansa maahan, jonne hänen pääsytään on taattu.

([30.12.2013/1214](#))

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee liikenteenharjoittajaa myös, jos Suomen alueen kautta kulkevalta kolmannen maan kansalaiselta evätään maahanpääsy sekä jos:

- 1) toinen liikenteenharjoittaja, jonka oli tarkoitus kuljettaa ulkomaalainen määrämaahan, kieltäytyy ottamasta häntä kuljetettavakseen; taikka
- 2) määrämaan viranomaiset ovat käännyttäneet ulkomaalaisen ja hänet on lähetetty takaisin Suomeen.

Jos rajatarkastusviranomainen on sallinut ulkomaalaisen maahantulon, liikenteenharjoittajalla ei ole 1 momentissa säädettyä velvollisuutta, ellei ulkomaalainen ole rajalla hakenut turvapaikkaa tai oleskelulupaa toissijaisen suojelun tai tilapäisen suojelun perusteella. ([29.4.2016/332](#))

176 § (30.12.2013/1214)

Takaisin kuljettamisen kustannukset

Jollei ulkomaalaisella, joka on käännytetty tai jonka pääsy on evätty, ole varoja paluumatkaa varten, hänet Suomeen ulkorajaliikenteessä kuljettanut liikenteenharjoittaja on omalla kustannuksellaan velvollinen järjestämään hänen kuljetuksensa. Jos välitön kuljetus ei ole mahdollinen, liikenteenharjoittaja vastaa paluukustannusten lisäksi ulkomaalaisen oleskelukustannuksista.

Jos ulkomaalainen on jäänyt maahan kuljetusvälineestä ilman vaadittavaa matkustusasiakirjaa, viisumia, oleskelulupaa tai maassa oleskeluun riittäviä varoja, liikenteenharjoittaja on velvollinen korvaamaan ne kustannukset, joita valtiolle aiheutuu ulkomaalaisen maassa oleskelusta ja käännyttämisestä tai pääsyn epäämisestä. Jos ulkomaalainen on jäänyt maahan aluksesta, aluksen päällikkö sekä laivanisäntä ja hänen käyttämänsä laivanselvitysliike ovat yhteisvastuullisesti korvausvelvollisia.

177 §

Saattajat

Poliisi tai rajatarkastusviranomainen voi pannessaan ulkomaalaisen maasta poistamista täytäntöön asettaa tarvittavan määrän saattajia, jos liikennevälineen turvallisuus tai maasta poistamista koskevan päätöksen täytäntöönpano sitä edellyttää. Saattaja voidaan asettaa myös, jos ulkomaalainen poistuu maasta

vapaaehtoisesti ilman päätöstä maasta poistamisesta. Ulkomaalaisen kuljetuksesta vastaava liikenteenharjoittaja voi esittää pyynnön saattajan asettamiseksi.

Viranomaisen päätökseen saattajan asettamisesta ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla.

178 §

Saattajan kustannukset

Jos ulkomaalainen käännytetään rajalla tai hänen pääsynsä evätään ja se johtuu vaadittavan matkustusasiakirjan, viisumin, oleskeluluvan tai maassa oleskeluun riittävien varojen puutteesta ja ulkomaalainen tarvitsee saattajan, hänet Suomeen ulkorajaliikenteessä kuljettanut liikenteenharjoittaja on velvollinen maksamaan myös saattajan mukanaolosta aiheutuvat kustannukset. Liikenteenharjoittajalla ei ole oikeutta saada valtiolta korvausta kuljetuksesta aiheutuneista kustannuksista. (30.12.2013/1214)

Edellä 1 momentissa liikenteenharjoittajalle säädettyä velvollisuutta maksaa saattajan mukanaolosta aiheutuvat kustannukset sovelletaan myös, jos ulkomaalainen on hakenut turvapaikkaa rajalla ja päätös käännyttämisestä tehdään kolmen kuukauden kuluessa maahantulosta.

Jos viranomaisen ilman liikenteenharjoittajan pyyntöä saattaa ulkomaalaisen muussa kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa, poliisi tai rajatarkastusviranomaisen vastaa saattajan kustannuksista.

179 § (19.9.2014/755)

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu

Liikenteenharjoittajalle, joka rikkoo 173 §:ssä säädetyn tarkastusvelvollisuuden tai henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 tai 20 a §:ssä säädetyn tietojenantovelvollisuuden, määrätään seuraamusmaksu (*liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu*). Maksun suuruus 173 §:n rikkomisesta on 3 000 euroa kuljetettua henkilöä kohden. Maksun suuruus henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 ja 20 a §:n rikkomisesta on 3 000 euroa kutakin sellaista matkaa kohden, jolta ei ole ilmoitettu matkustajatietoja tai ne on ilmoitettu puutteellisesti tai virheellisesti.

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksua ei määrätä, jos:

- 1) liikenteenharjoittaja osoittaa noudattaneensa velvollisuuttaan varmistaa, että ulkomaalaisella on kuljetettavaksi otettaessa ollut vaadittava matkustusasiakirja sekä vaadittava viisumi tai oleskelulupa;
- 2) vaadittava matkustusasiakirja taikka viisumi tai oleskelulupa on osoittautunut väärennetyksi ja väärennös ei ole ollut selvästi havaittavissa;
- 3) henkilön kuljettaminen ilman vaadittavaa matkustusasiakirjaa taikka viisumia tai oleskelulupaa taikka virhe lentoliikenteen tai ammatillaisen alus- tai junaliikenteen matkustajatiedon antamisessa on tapahtunut kaikki olot huomioon ottaen anteeksiannettavasta huomaamattomuudesta;
- 4) maksun määrääminen olisi olosuhteet huomioon ottaen muutoin kohtuutonta.

Edellä 2 momentin 1 kohtaa ei sovelleta määrättäessä maksua henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 ja 20 a §:n rikkomisesta.

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei voida määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

180 §

Liikenteenharjoittajan kuuleminen

Liikenteenharjoittajalle tai hänen edustajalleen on ennen liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä varattava kirjallisesti tilaisuus antaa selityksensä määrääjässä, joka ei saa olla kahta viikkoa lyhyempi.

181 §

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrääminen

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrää rajatarkastuksen yhteydessä sen rajavartioston tai merivartioston komentaja, apulaiskomentaja taikka raja- tai meritoimiston päällikkö, jonka toimialueella 173 §:n tai henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 tai 20 a §:n rikkominen on havaittu. Jos rajatarkastusviranomaisena on toiminut poliisi, liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrää poliisilaitoksen päällystöön kuuluva poliisimies. Jos rajatarkastusviranomaisena on toiminut Tulli, liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrää tehtävään määrätty Tullin vastuuyksikön toimintayksikön esimiestehtävässä toimiva tullimies. (19.9.2014/755)

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Maksu määrätään päätöksessä. Lainvoimainen päätös pannaan täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

182 § (9.7.2004/653)

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun poistaminen

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määränneen viranomaisen on poistettava maksu, jos:

1) ulkomaalainen saa jäädä maahan sillä perusteella, että hänelle myönnetään oleskelulupa pakolaisuuden, toissijaisen suojelun tai tilapäisen suojelun perusteella; taikka

2) liikenteenharjoittaja tuomitaan rangaistukseen rikoslain 17 luvun 8 §:n nojalla laittoman maahantulon järjestämisestä tai rikoslain 17 luvun 8 a §:n nojalla törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä.

(29.4.2016/332)

Mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, ei koske seuraamusmaksua, joka määrätään henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 tai 20 a §:n rikkomisesta. (19.9.2014/755)

183 §

Maksuaika

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu on maksettava yhden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

Maksettavaksi erääntyneelle seuraamusmaksulle, jota ei ole suoritettu viimeistään eräpäivänä, peritään viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

184 §

Täytäntöönpano

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun täytäntöönpanosta huolehtii oikeusrekisterikeskus.

Oikeusrekisterikeskukselle on ilmoitettava viranomaisen tai tuomioistuimen päätöksestä, jolla seuraamusmaksua on alennettu tai maksu on poistettu.

Oikeusrekisterikeskuksen on hakemuksetta palautettava perusteettomasti maksettu seuraamusmaksu.

12 luku

Rangaistussäännökset

185 §

Ulkomaalaisrikkomus

Ulkomaalainen, joka

1) tahallaan oleskelee maassa ilman vaadittavaa matkustusasiakirjaa, viisumia tai oleskelulupaa taikka laiminlyö velvollisuutensa rekisteröidä oleskelunsa taikka hakea oleskelulupakortti, oleskelukortti tai pysyvä oleskelukortti,

2) tahallaan oikeudetta tekee ansiotyötä tai harjoittaa elinkeinoa,

3) tahallaan jättää noudattamatta 118 §:n nojalla määrätyn ilmoittautumisvelvollisuuden, 119 §:n nojalla määrätyn muun velvollisuuden tai 130 §:n nojalla annetun kutsun saapua antamaan tietoja oleskelustaan taikka

4) tahallaan tulee maahan, vaikka hänelle on määrätty maahantulokielto yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen taikka kansanterveyteen liittyvistä syistä,

on tuomittava *ulkomaalaisrikkomuksesta* sakkoon.

(10.6.2011/631)

Ulkomaalaisrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö 174 tai 175 §:ssä taikka henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 19 §:ssä säädetyn velvollisuutensa. (19.9.2014/755)

186 § (30.12.2013/1218)

Työnantajan ulkomaalaisrikkomus

Työnantaja tai tämän edustaja, joka

1) tahallaan tai huolimattomuudesta pitää palveluksessaan ulkomaalaisen, jolla ei ole oikeutta ansiotyön tekemiseen,

2) tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta antaa viranomaiselle virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja ulkomaalaisen työnteon ehdoista taikka työtehtävistä ja niiden asettamista vaatimuksista taikka

3) tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö 86 a §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden,

on tuomittava *työnantajan ulkomaalaisrikkomuksesta* sakkoon, jollei teosta muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta.

Rangaistusvastuu työnantajan ja toimeksiantajan kesken määräytyy 86 b §:n mukaan. Rangaistusvastuun kohdentumisesta työnantajan ja tämän edustajan kesken säädetään rikoslain 47 luvun 7 §:ssä.

187 § (30.12.2013/1218)

Työntekijän oleskeluluvan myöntämisestä pidättäytyminen

Työ- ja elinkeinotoimisto voi tehdä päätöksen, että pidättäydytään työntekijän oleskelulupien myöntämisestä sellaisen työnantajan tai toimeksiantajan palvelukseen, joka itse tai edustajansa välityksellä on antanut viranomaiselle 186 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja. Päätös pidättäytymisestä tehdään määräajaksi tai toistaiseksi. Päätöstä ei voida tehdä, jos teosta on tuomittu rangaistus.

188 §

Luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö

Rangaistus luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä säädetään rikoslain 47 luvun 6 a §:ssä.

189 § (9.7.2004/653)

Laittoman maahantulon järjestäminen

Rangaistus laittoman maahantulon järjestämisestä ja törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä säädetään rikoslain 17 luvun 8 §:ssä ja 8 a §:ssä.

13 luku

Oikeusturva

190 § (8.8.2008/516)

Valitus

Tässä laissa tarkoitettuun Maahanmuuttoviraston, poliisin, rajatarkastusviranomaisen, työvoimatoimiston, Suomen edustuston ja opetusministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten

kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Rajatarkastusviranomaisen, poliisin tai Maahanmuuttoviraston Schengenin rajasäännöstön perusteella tekemään päätökseen pääsyn epäämisestä saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. (30.12.2013/1214)

Poiketen siitä, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään, valitus on tehtävä 21 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos kyse on turvapaikkamenettelyssä tehdystä Maahanmuuttoviraston päätöksestä kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa. Valitus on tehtävä mainitussa määräajassa myös, jos valituksenalaisella päätöksellä on samalla ratkaistu muulla perusteella haettu oleskelulupa ja päätetty maasta poistamisesta ja maahantulokiellosta. (12.8.2016/646)

Muutoksenhausta viisumiasioissa säädetään 190 a §:ssä. (19.2.2016/132)

190 a § (19.2.2016/132)

Muutoksenhaku viisumiasioissa

Suomen edustuston viisumisäännöstön nojalla tekemään viisumin epäämis- ja mitätöintipäätökseen sekä sellaiseen viisumin kumoamispäätökseen, jota ei ole tehty viisuminhaltijan pyynnöstä, saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä edustustolta siten kuin hallintolain 7 a luvussa säädetään. Kun kyse on unionin kansalaisen tai häneen rinnastettavan perheenjäsentä koskevasta viisumin epäämis-, mitätöinti- tai kumoamispäätöksestä, johon sovelletaan 10 lukua, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Suomen edustuston oikaisuvaatimukseen tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Rajatarkastusviranomaisen, poliisin tai Maahanmuuttoviraston viisumisäännöstön nojalla tekemään viisumin epäämis- ja mitätöintipäätökseen sekä sellaiseen viisumin kumoamispäätökseen, jota ei ole tehty viisuminhaltijan pyynnöstä, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

190 b § (19.2.2016/132)

Oikaisuvaatimuksen käsittely

Viisumin epäämis-, mitätöinti- ja kumoamispäätöstä koskeva oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytyksiä. Oikaisuvaatimusta koskevan asian saa ratkaista asianosaista kuulematta, jollei kuuleminen ole erityisestä syystä tarpeen.

Oikaisuvaatimukseen annettavan päätöksen perustelut voidaan jättää esittämättä siltä osin kuin kyse on viisumin epäämis-, mitätöinti- tai kumoamispäätöksen perusteena olevasta toisen Schengen-valtion tai kolmannen maan viranomaiselta saadusta viisuminhakijaa tai viisuminhaltijaa koskevasta tiedosta taikka tiedosta, jonka mukaan viisuminhakija tai viisuminhaltija saattaa vaarantaa Schengen-valtion yleistä järjestystä tai turvallisuutta taikka sen kansallista turvallisuutta tai suhteita vieraaseen valtioon.

191 § (30.12.2013/1218)

Valituskiellot

Seuraaviin tämän lain nojalla tehtyihin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:

1) viisumisäännöstön mukaista viisumihakemuksen jättämiseen liittyvää velvollisuutta, Suomen edustuston toimivaltaa, viisumihakemuksen tutkittavaksi ottamista, hakemuksen käsittelyn keskeyttämistä, hakemuksen siirtämistä edustetun Schengen-valtion viranomaiselle ja viisumin jatkamista koskeva päätös sekä päätös, jolla viisumi on myönnetty; (19.2.2016/132)

2) ulkoasiainministeriön päätös oleskeluluvan myöntämisestä Suomessa olevan ulkomaan edustuston henkilökuntaan kuuluvalla tai hänen perheenjäsenellään taikka päätös hänelle myönnetyn oleskeluluvan peruuttamisesta;

3) päätös oleskeluluvan myöntämisestä pakolaiskiintiössä Suomeen otettavalle ulkomaalaiselle;

- 4) päätös oleskeluluvan myöntämisestä muun humanitaarisen maahanmuuton perusteella;
  - 5) päätös oleskeluluvan myöntämisestä tilapäisen suojelun perusteella turvapaikkahakemuksen käsittelyn ollessa kesken;
- 6 kohta on kumottu L:lla 19.2.2016/132.*
- 7) päätös, jossa turvapaikkahakemuksen käsittelyn on todettu raukeavan 111 §:n 2 momentin nojalla;
  - 8) päätös, jossa asian on todettu raukeavan sen johdosta, että hakija on peruuttanut hakemuksensa tai todennäköisesti muuttanut pois Suomesta;
  - 9) työ- ja elinkeinotoimiston 75 §:n nojalla antama ennakkotieto;
  - 10) päätös 52 b §:n mukaisesta harkinta-ajasta ja sen keskeyttämisestä.

191 a § (19.2.2016/132)

191 a § on kumottu L:lla 19.2.2016/132.

192 §

Toimivaltainen hallinto-oikeus

Toimivaltainen käsittelemään 190 §:ssä tarkoitetun valituksen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä päätöksen tehneen viranomaisen toimialue on tai toimipaikka sijaitsee. Jos päätöksen tehneen viranomaisen toimialue käsittää koko maan, toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirin alueella asianosainen asuu.

Perhesiteen perusteella myönnettävää oleskelulupaa koskevassa asiassa toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirin alueella valittajana oleva perheenjäsen tai asiassa muutoin kuultava perheenjäsen asuu. Jos tällaisia perheenjäseniä asuu Suomessa eri tuomiopiireissä, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus.

Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupaa koskevassa asiassa toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirin alueella hakija asuu. Jollei hakija asu Suomessa, elinkeinonharjoittajan oleskelulupaa koskevassa asiassa toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja työntekijän oleskelulupaa koskevassa asiassa hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä hakemuksessa tarkoitetun työnantajan toimipaikka sijaitsee.

Helsingin hallinto-oikeus on toimivaltainen käsittelemään ulkomailla asuvan henkilön valituksen, jollei asiaan 2 tai 3 momentissa tarkoitettu tavoin liity Suomessa asuvaa henkilöä tai työnantajaa.

193 § (8.5.2009/323)

Valitus Helsingin hallinto-oikeuteen

Maahanmuuttoviraston päätöksestä valitetaan Helsingin hallinto-oikeuteen, jos päätös koskee:

- 1) hakemusta turvapaikan tai toissijaisen suojelun perusteella myönnettävän oleskeluluvan saamiseksi; (29.4.2016/332)
- 2) tilapäisen suojelun saamiseksi tehdyn hakemuksen hylkäämistä;
- 3) maasta poistamista, maahantulokiellon määräämistä tai Suomessa myönnetyn matkustusasiakirjan peruuttamista ja päätös liittyy turvapaikkamenettelyssä tai tilapäistä suojelua koskevassa menettelyssä tehtyyn hylkäävään päätökseen;
- 4) pakolaisaseman lakkauttamista ja siihen liittyvää pakolaisen matkustusasiakirjan peruuttamista tai toissijaisen suojeluaseman lakkauttamista ja siihen liittyvän muukalaispassin peruuttamista;

5) pakolaisaseman ja siihen liittyvän pakolaisen matkustusasiakirjan peruuttamista tai toissijaisen suojeluaseman ja siihen liittyvän muukalaispassin peruuttamista.

Helsingin hallinto-oikeuden on käsiteltävä valitus 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettussa asiassa kiireellisenä. (12.8.2016/646)

194 § (30.12.2013/1218)

Työnantajan valitusoikeus

Työnantajalla on oikeus valittaa työntekijän oleskelulupaa koskevasta päätöksestä siltä osin kuin kyse on 73 §:n mukaisista edellytyksistä, jotka työvoimaviranomainen ratkaisee.

195 § (9.11.2007/973)

Maahanmuuttoviraston valitusoikeus

Maahanmuuttovirastolla on oikeus valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla Maahanmuuttoviraston päätös on kumottu tai sitä on muutettu.

196 § (12.8.2016/646)

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee viisumin epäämistä, mitätöimistä tai kumoamista, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitus ja valituslupahakemus tulee 190 §:n 3 momentissa tarkoitettussa asiassa tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valituslupa voidaan myöntää, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi tai jos luvan myöntämiseen on muu erityisen painava syy.

Korkeimman hallinto-oikeuden on käsiteltävä valitus 193 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettussa asiassa kiireellisenä.

197 §

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava päätöksen tehneelle viranomaiselle, jonka on toimitettava oma lausuntonsa ja asian ratkaisemisen perusteena olleet asiakirjat viipymättä hallinto-oikeudelle.

Turvapaikka-asioissa valituskirjelmän saa toimittaa myös Helsingin hallinto-oikeudelle.

Maahanmuuttoviraston on välittömästi valituksesta tiedon saatuaan toimitettava päätöksensä perusteena olevat asiakirjat hallinto-oikeuden käyttöön. (29.6.2016/501)

L:lla 501/2016 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.1.2017. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Turvapaikka-asioissa valituskirjelmän saa toimittaa myös Helsingin hallinto-oikeudelle taikka poliisille. Maahanmuuttoviraston on välittömästi valituksesta tiedon saatuaan toimitettava päätöksensä perusteena olevat asiakirjat hallinto-oikeuden käyttöön. (9.11.2007/973)

Ulkomailla valituskirjelmän saa toimittaa Suomen edustustolle. Säilöön otettu saa toimittaa valituskirjelmänsä säilöönottotilasta vastaavalle. Valituskirjelmän vastaanottaneen on huolehdittava siitä, että valituskirjelmä toimitetaan viipymättä päätöksen tehneelle viranomaiselle. Hallinto-oikeudelle on samalla ilmoitettava tehdystä valituksesta.

197 a § (12.8.2016/646)

Lisäselvityksen toimittamiselle asetettava määräaika

Hallintotuomioistuin voi ulkomaalaisasiaa käsitellessään asettaa asian laatuun nähden kohtuullisen määräajan, jonka kuluessa osapuolten on toimitettava mahdollinen lisäselvitys asiassa. Jos osapuoli toimittaa lisäselvitystä määräajan jälkeen, tuomioistuin voi jättää sen huomioon ottamatta.

198 § (12.8.2016/646)**Valituksen tekeminen valituslupa-asiassa**

Valituslupa-asiassa valitus ja valituslupahakemus toimitetaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituslupahakemuksessa on ilmoitettava syyt, joiden vuoksi hakija katsoo, että valitusluvan myöntämiseen on 196 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruste.

Valitus ja valituslupahakemus voidaan toimittaa Suomen edustustolle, jos valittaja ei enää oleskele Suomessa. Säilöön otettu saa toimittaa valituksensa ja valituslupahakemuksensa säilöönottotilasta vastaavalle. Valituksen ja valituslupahakemuksen vastaanottaneen on viipymättä toimitettava ne korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

198 a § (12.6.2009/432)**Kansainvälistä suojelua koskevan asian raukeaminen hallintotuomioistuimessa**

Hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus voi tehdä päätöksen kansainvälistä suojelua koskevan muutoksenhakuasian raukeamisesta, jos valittaja on oma-aloitteisesti, ilman viranomaistoimenpiteitä, poistunut Suomesta tai hänen katsotaan todennäköisesti poistuneen Suomesta 95 c §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

198 b § (6.3.2015/194)**Täytäntöönpanoa koskeva hakemus eräissä kansainvälistä suojelua koskevista asioissa**

Jos päätös käännyttämisestä on tehty 95 b, 103 tai 104 §:n nojalla, täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskeva hakemus on tehtävä seitsemän päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu tiedoksi hakijalle. Määräaikaan sisältyy vähintään viisi arkipäivää.

199 § (6.3.2015/194)**Täytäntöönpanoa koskevan hakemuksen ratkaiseminen**

Hallinto-oikeus voi ratkaista täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevan hakemuksen ilman viranomaisen toimittamia asiakirjoja, jos asian ratkaisemiseksi tarpeelliset seikat käyvät ilmi valituskirjelmästä tai muutoin. (12.8.2016/646)

Hallinto-oikeuden päätökseen täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevassa asiassa ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Korkein hallinto-oikeus voi 1 momentissa säädetyin edellytyksin ratkaista täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevan hakemuksen ilman asiassa kertyneitä asiakirjoja. (12.8.2016/646)

Edellä 198 b §:ssä tarkoitettua hakemusta koskeva päätös on tehtävä seitsemän päivän kuluessa. Määräaikaan sisältyy vähintään viisi arkipäivää.

200 § (4.3.2011/195)**Täytäntöönpanokelpoisuus**

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä maastapoistamisesta, johon saa hakea muutosta valittamalla, ei saa panna täytäntöön ennen kuin asia on lainvoimaisesti ratkaistu, jollei tässä laissa toisin säädetä. Jos asiassa tarvitaan valituslupa korkeimmalta hallinto-oikeudelta, valitus ei estä täytäntöönpanoa, ellei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Schengenin rajasäännösten perusteella tehty päätös pääsyn epäämisestä voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. (30.12.2013/1214)

Lainvoimaista päätöstä tai päätöstä, joka tämän lain mukaan on muutoin pantavissa täytäntöön, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön, jos on syytä epäillä, että ulkomaalaisen palauttaminen alkuperämaahan tai muuhun maahan saattaa hänet 147 §:ssä tarkoitettuun vaaraan.

Päätöstä maastapoistamisesta ei saa panna täytäntöön 147 a §:n nojalla vapaaehtoiselle paluulle annetun määräajan kuluessa. Täytäntöönpano on kuitenkin sallittua silloin, kun on olemassa pakenemisen vaara tai henkilön katsotaan olevan vaaraksi yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle.

200 a § (22.5.2015/674)

Maasta karkottamisen täytäntöönpano tilapäisen esteen poistuessa

Päätös maasta karkottamisesta, joka perustuu 51 §:ssä tarkoitetun tilapäisen oleskeluluvan myöntämiselle säädetyn oleskelun perusteen poistumiseen, voidaan panna täytäntöön aikaisintaan kahdeksantena päivänä sen jälkeen, kun päätös on annettu tiedoksi hakijalle, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Ennen täytäntöönpanoa on varmistuttava siitä, että määräaikaan on sisältynyt vähintään viisi arkipäivää.

201 § (6.3.2015/194)

Käännyttämispäätösten täytäntöönpano

Päätös käännyttämisestä voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Maahanmuuttoviraston päätöstä käännyttämisestä, kun ulkomaalainen on hakenut oleskelulupaa kansainvälisen suojelun perusteella, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön, ennen kuin asia on lainvoimaisesti ratkaistu, ellei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä. Jos asiassa tarvitaan valituslupa korkeimmalta hallinto-oikeudelta, valitus ei estä täytäntöönpanoa, ellei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Jos päätös käännyttämisestä on tehty 95 b §:n taikka 103 §:n 2, 3 tai 4 kohdan nojalla, päätös voidaan panna täytäntöön sen jälkeen, kun se on annettu hakijalle tiedoksi, jollei hallinto-oikeus toisin määrää.

Päätös, joka on tehty turvallisesta turvapaikkamaasta tulleen ulkomaalaisen käännyttämisestä 103 §:n 1 kohdan nojalla tai sellaisen ulkomaalaisen käännyttämisestä 104 §:n nojalla, jonka hakemus on katsottu ilmeisen perusteettomaksi, voidaan panna täytäntöön aikaisintaan kahdeksantena päivänä sen jälkeen, kun päätös on annettu tiedoksi hakijalle, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Täytäntöönpanoa ennen on varmistauduttava siitä, että määräaikaan on sisältynyt vähintään viisi arkipäivää.

Päätöstä käännyttämisestä ei saa panna täytäntöön 2 ja 3 momentissa säädetyllä tavalla, ennen kuin 198 b §:ssä tarkoitettu hakemus on ratkaistu.

Toisen 102 §:ssä tarkoitetun uusintahakemuksen jättäminen ei estä 103 §:n 4 kohdan nojalla tehdyn lainvoimaisen käännyttämis päätöksen täytäntöönpanoa.

Jos hakija peruuttaa valituksensa kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa, 102 §:ssä tarkoitettu uusintahakemus ei estä aikaisemman hakemuksen johdosta annetun lainvoimaisen käännyttämis päätöksen täytäntöönpanoa. (12.8.2016/646)

202 §

Suostumus täytäntöönpanoon

Käännyttämistä ja maasta karkottamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin päätös on saanut lainvoiman, jos käännytetty tai maasta karkotettu kahden esteettömän todistajan läsnä ollessa ilmoittaa suostuvansa päätöksen täytäntöönpanoon ja allekirjoittaa päätökseen tästä tehdyn merkinnän.

202 a § (26.6.2009/458)

202 a § on kumottu L:lla 26.6.2009/458.

14 luku

Erinäiset säännökset

203 §

Tulkitseminen ja kääntäminen

Viranomaisen on huolehdittava tulkimisesta tai kääntämisestä, jos ulkomaalainen ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi:

- 1) turvapaikkamenettelyssä käsiteltävässä asiassa;
- 2) käännättämistä tai maasta karkottamista koskevassa asiassa; taikka
- 3) asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta.

Viranomaisen voi asian selvittämiseksi tai asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi huolehtia tulkitsemisesta tai kääntämisestä muussakin kuin 1 momentissa tarkoitetussa asiassa.

Hallintotuomioistuimen velvollisuudesta huolehtia tulkitsemisesta tai kääntämisestä säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Viranomaisen tai tuomioistuimen velvollisuus huolehtia kääntämisestä tai tulkitsemisesta ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn.

Asianosaisella on oikeus saada häntä koskevasta päätöksestä tieto äidinkielellään tai kielellä, jota hänen perustellusti voidaan olettaa ymmärtävän. Tieto päätöksestä annetaan tulkitsemalla tai kääntämällä.

204 §

Tiedoksiantotavat

Tämän lain nojalla tehtyjen päätösten tiedoksianto toimitetaan tavallisena tai todisteellisena tiedoksiantona taikka yleistiedoksiantona siten kuin tässä laissa tarkemmin säädetään. Viranomaisten päätösten tiedoksiantoon sovelletaan muutoin hallintolakia, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Hallintotuomioistuinten päätösten tiedoksiantoon sovelletaan hallintolainkäyttölain 55 §:ää, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Viranomaisten ja tuomioistuinten päätösten ja muiden asiakirjojen sähköiseen tiedoksiantoon sovelletaan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003).

204 a § (25.3.2011/266)

Tiedoksianto viisumiasiassa

Viisumin epäämis-, mitätöinti- tai kumoamispäätös katsotaan annetuksi tiedoksi seitsemäntenä päivänä viisumisäännösten VI liitteen mukaiseen vakiolomakkeeseen merkitystä päiväyksestä, jollei muuta näytetä.

Edellä 190 a §:n 1 momentissa tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettua päätöstä koskeva tiedoksianto saadaan toimittaa lähettämällä päätös postitse ulkomaalaisen ilmoittamaan osoitteeseen taikka luovuttamalla päätös ulkomaalaiselle päätöksen tehneen viranomaisen luona. Päätös katsotaan annetuksi tiedoksi seitsemäntenä päivänä päätökseen merkitystä päiväyksestä, jollei muuta näytetä. (19.2.2016/132)

205 § (29.4.2016/332)

Tiedoksianto Suomessa

Tavallinen tiedoksianto toimitetaan kirjeellä vastaanottajalle. Vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan kuitenkin tulleen Maahanmuuttoviraston tietoon kirjeen saapumispäivänä. Tavallista tiedoksiantoa saadaan käyttää päätöksissä, jotka ovat hakijalle myönteisiä.

Tiedoksianto on muutoin toimitettava postitse saantitodistusta vastaan. Päätös voidaan myös luovuttaa tiedoksiannon vastaanottajalle tai tämän edustajalle. Tiedoksiannosta on tällöin laadittava kirjallinen todistus, josta käyvät ilmi tiedoksiannon toimittaja ja vastaanottaja sekä tiedoksiannon ajankohta.

Jos viranomaisen katsoo siihen olevan aihetta, tiedoksianto voidaan toimittaa haastetiedoksiantona. Haastetiedoksiantoon sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa säädetään. Haastetiedoksiannon toimittaa poliisi tai rajatarkastusviranomaisen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa tiedoksianto on aina toimitettava todisteellisesti siten kuin 2 ja 3 momentissa säädetään. Tiedoksiannon toimittaa

Maahanmuuttovirasto tai Maahanmuuttoviraston pyynnöstä poliisi, jos se voi tarkoituksenmukaisesti huolehtia tiedoksiantotehtävästä. Jos on tehty päätös hakijan maasta poistamiseksi, tiedoksiannon toimittaa poliisi tai poliisiin pyynnöstä Maahanmuuttovirasto, jos se voi tarkoituksenmukaisesti huolehtia tiedoksiantotehtävästä.

Jos tiedoksiannon vastaanottaja piileskelee tai välttelee tiedoksisaantia taikka hänen olinpaikastaan ei muutoin ole tietoa, sovelletaan hallintolain 61 §:n säännöksiä sijaistiedoksiannosta.

206 §

Tiedoksianto ulkomailla

Tiedoksianto ulkomaille toimitetaan tämän lain tai asianomaisen vieraan valtion lainsäädännön mukaan, jollei Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista muuta johdu.

Tiedoksianto ulkomaille saadaan toimittaa lähettämällä päätös postitse ulkomaalaisen ilmoittamaan osoitteeseen. Tiedoksiantoon saadaan käyttää tavallista kirjettä, jos päätös on hakijalle myönteinen. Hakijan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi. Muutoin postitse tapahtuvaan tiedoksiantoon on käytettävä kansainvälistä saantitodistusmenettelyä tai muuta vastaavaa todisteellista menettelyä, jota on mahdollista käyttää asianomaisessa valtiossa.

Jollei ulkomaalainen ole ilmoittanut osoitettaan ulkomailla, tiedoksianto voidaan toimittaa lähettämällä päätös Suomen edustustoon, toisen Schengen-valtion edustustoon tai ulkoiselle palveluntarjoajalle siinä valtiossa, jonka kansalainen ulkomaalainen on tai jossa hän oleskelee. Tiedoksiannosta on laadittava kirjallinen todistus, josta käyvät ilmi tiedoksiannon toimittaja ja vastaanottaja sekä tiedoksiannon ajankohta. Jollei päätöstä voida luovuttaa ulkomaalaiselle tai hänen edustajalleen, päätöksen tiedoksiannon toimittamatta jäämisestä on ilmoitettava päätöksen tehneelle viranomaiselle. (22.5.2015/675)

Jos ulkomaille tarkoitettua tiedoksiantoa ei saada toimitetuksi, asiakirja annetaan tiedoksi Suomessa yleistiedoksiannolla siten kuin siitä säädetään hallintolain 62 §:ssä. Kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa yleistiedoksiantoa ei kuitenkaan käytetä.

206 a § (29.6.2016/505)

Tiedon antaminen turvapaikan saaneen tai pakolaiskiintiössä Suomeen otetun henkilön perheenjäsenen oikeudesta oleskelulupa

Turvapaikan antamista tai henkilön ottamista Suomeen pakolaiskiintiössä koskevan päätöksen tiedoksi antamisen yhteydessä on annettava tieto mahdollisuudesta oleskeluluvan myöntämiseen perheenjäsenelle toimeentuloedellytyistä soveltamatta siten kuin 114 §:n 4 momentin 1 kohdassa säädetään.

207 §

Yhteystietojen ilmoittaminen

Se, jonka asiaa viranomaisena käsittelee, on velvollinen ilmoittamaan yhteystietonsa ja niiden muutokset.

208 § (30.12.2014/1341)

Tiedottaminen yhdenvertaisuusvaltuutetulle

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tietoon on saatettava tämän lain mukaiset päätökset, jotka koskevat oleskeluluvan myöntämistä kansainvälisen suojelun tai tilapäisen suojelun perusteella taikka ulkomaalaisen käännyttämistä, maasta karkottamista tai pääsyn epäämistä. Yhdenvertaisuusvaltuutetun tietoon on viipymättä saatettava myös ulkomaalaisen säilöönottoa koskevat päätökset. Yhdenvertaisuusvaltuutetun pyynnöstä hänen tietoonsa on saatettava muutkin tämän lain mukaiset päätökset sekä 152 b §:ssä tarkoitetun maasta poistamisen täytäntöönpanon valvonnan edellyttämät tarpeelliset tiedot.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun oikeudesta saada tietoja säädetään yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain (1326/2014) 4 §:ssä.

209 § (30.12.2014/1341)

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kuuleminen

Yhdenvertaisuusvaltuutetulla on oikeus pyynnöstään tulla kuulluksi yksittäisessä asiassa, joka koskee turvapaikanhakijaa tai ulkomaalaisen maasta karkottamista. Asian ratkaiseva viranomainen voi tapauskohtaisesti asettaa yhdenvertaisuusvaltuutetulle kohtuullisen määräajan lausunnon antamiselle.

210 § (22.7.2011/886)

Maahanmuuttoviraston oikeus ratkaista poliisilaitoksen toimivaltaan kuuluva asia

Maahanmuuttovirasto voi ottaa ratkaistavakseen asian, joka tässä laissa säädetään kuuluvaksi poliisilaitoksen ratkaistavaksi.

Poliisilaitos voi saattaa toimivaltaansa kuuluvan asian Maahanmuuttoviraston ratkaistavaksi, jos asia on laadultaan sellainen, että sen selvittäminen ja ratkaiseminen edellyttää Maahanmuuttoviraston asiantuntemusta taikka jos asialla on merkitystä lain soveltamisen kannalta muissa samankaltaisissa tapauksissa.

211 § (9.11.2007/973)

Ulkomaalaisten työntekijäin työsuhde- ja oleskelulupa-asioiden neuvottelukunta

Sisäasiainministeriön yhteyteen voidaan asettaa ulkomaisen työvoiman työsuhteiden ehtojen valvontaa varten ulkomaalaisten työntekijäin työsuhde- ja oleskelulupa-asioiden neuvottelukunta. Neuvottelukunnan tehtävänä on ulkomaalaisten työntekijöiden työsuhteiden ehtojen ja työntekijäin oleskelulupien valvontaa koskevissa asioissa edistää yhteistyötä ja tiedonkulkua viranomaisten välillä, seurata ulkomaalaisten työntekijöiden työsuhde- ja lupavalvonnan kehitystä sekä antaa lausuntoja näistä asioista.

Sisäasiainministeriö nimittää neuvottelukunnan jäsenet. Neuvottelukunnassa tulee olla valvonnan kannalta tarpeellisten viranomaisten ja hallinnonalojen edustus. Neuvottelukunta toimii yhteistyössä keskeisten työmarkkinajärjestöjen kanssa. Tarkemmat säännökset neuvottelukunnan kokoonpanosta, tehtävistä, työskentelytavoista ja toimikaudesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

212 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvovat Maahanmuuttovirasto, poliisi ja rajavartiolaitos. (9.11.2007/973)

Ulkomaalaisten maahantuloa ja maastalähtöä koskevien säännösten noudattamista valvovat rajatarkastusviranomaiset.

213 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

213 a § (28.11.2014/972)

Konsulipalvelujen antaminen Suomen edustustoissa

Siitä, mitkä Suomen edustustoista hoitavat tässä laissa edustustolle säädetyt tehtävät, säädetään konsulipalvelulain (498/1999) 9 §:ssä ja sen nojalla annetussa asetuksessa.

15 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

214 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2004.

Tällä lailla kumotaan 22 päivänä helmikuuta 1991 annettu ulkomaalaislaki (378/1991) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

215 §

Siirtymäsäännökset

Ennen lain voimaantuloa vireille tulleisiin asioihin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Uutta käsittelyä varten palautettuihin asioihin sovelletaan kuitenkin tämän lain säännöksiä.

Lain voimaan tullessa vireillä oleva oleskelulupa-asia raukeaa, jos kysymys on tapauksesta, jossa tämän lain mukaan ei tarvita oleskelulupaa.

Edellä 13 §:ssä säädettyä edellytystä lapsen valokuvasta ulkomaalaisen passissa sovelletaan vain lain voimaantulon jälkeen myönnettyihin passeihin.

Edellä 56 §:ssä säädettyä pysyvän oleskeluluvan myöntämisen edellytystä 4 vuoden asumisajasta sovelletaan tämän lain voimaantulon jälkeen alkaneeseen jatkuvaluonteiseen oleskeluun. Jos jatkuvaluonteinen oleskelu on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

HE 28/2003, HE 151/2003, SuVM 1/2004, HaVM 4/2004, EV 37/2004, Neuvoston direktiivi 01/55/EY ; EYVL N:o L 212, 7.8.2001, s. 12, neuvoston direktiivi 01/40/EY ; EYVL N:o L 149, 2.6.2001, s. 34–36, neuvoston direktiivi 01/51/EY ; EYVL N:o L 187, 28.6.2001, s. 45–46, neuvoston direktiivi 68/360/ETY ; EYVL N:o L 257, 19.10.1968, s. 13–16, neuvoston direktiivi 64/221/ETY ; EYVL N:o L 56, 4.4.1964, s. 850–853, neuvoston direktiivi 72/194/ETY ; EYVL N:o L 121, 26.5.1972, s. 32, neuvoston direktiivi 73/148/ETY ; EYVL N:o L 172, 28.6.1973, s. 14–16, neuvoston direktiivi 75/34/ETY ; EYVL N:o L 14, 20.1.1975, s. 10–13, neuvoston direktiivi 75/35/ETY ; EYVL N:o L 14, 20.1.1975, s. 14, neuvoston direktiivi 90/364/ETY ; EYVL N:o L 180, 13.7.1990, 26–27, neuvoston direktiivi 90/365/ETY ; EYVL N:o 180, 13.7.1990, s. 28–29, neuvoston direktiivi 93/96/ETY ; EYVL N:o L 317, 18.12.1993, s. 59–61

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen:

9.7.2004/653:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2004.

HE 34/2004, LaVM 4/2004, EV 82/2004, Neuvoston puitepäätös 2002/629/YOS; EYVL N:o L 203, 1.8.2002, s. 1, Neuvoston puitepäätös 2002/946/YOS; EYVL N:o L 328, 5.12.2002, s. 1, Neuvoston direktiivi 2002/90/EY; EYVL N:o L 328, 5.12.2002, s. 17, Neuvoston puitepäätös 2004/68/YOS; EUVL N:o L 13, 20.1.2004, s. 44

15.7.2005/581:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2005.

HE 6/2005, HaVM 12/2005, EV 92/2005

20.1.2006/34:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2006.

HE 78/2005, HaVM 21/2005, EV 169/2005

20.1.2006/49:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2006.

HE 94/2005, TyVM 7/2005, EV 178/2005

19.5.2006/380:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2006.

HE 198/2005, HaVM 3/2006, EV 33/2006, Neuvoston direktiivi 2003/86/EY, (32003L0086); EYVL N:o L 251, 3.10.2003, s. 12

2.6.2006/420:

Tämä laki tulee voimaan 5 päivänä kesäkuuta 2006.

HE 46/2006, TyVM 3/2006, EV 50/2006

21.7.2006/619:

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä heinäkuuta 2006

HE 32/2006, HaVM 11/2006, EV 89/2006, Neuvoston direktiivi 2004/81/EY; EYVL N:o L 261, 6.8.2004, s.19-23

21.7.2006/673:

Tämä laki tulee voimaan 21 päivänä elokuuta 2006.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

HE 25/2005, HaVM 13/2006, EV 92/2006

29.9.2006/849:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2006.

HE 90/2005, HaVM 14/2006, EV 94/2006

8.12.2006/1158:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2007.

HE 31/2006, HaVM 21/2006, EV 150/2006, Neuvoston direktiivi 2003/9/EY; EYVL N:o L 31, 6.2.2003, s. 18 ja 2004/83/EY; EYVL N:o L 304; 30.9.2004, s. 12

16.3.2007/283:

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

HE 243/2006, HaVM 36/2006, EV 301/2006, Neuvoston direktiivi 2003/110/EY, EYVL N:o L 321, 25.11.2003

23.3.2007/358:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2007.

HE 94/2006, HaVM 35/2006, EV 295/2006,, Neuvoston direktiivi 2003/109/EY (32003L0109); EYVL N:o L 16, 23.1.2004, s. 44

23.3.2007/360:

Tämä laki tulee voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2007.

HE 205/2006, HaVM 34/2006, EV 285/2006, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivit 2004/38/EY; (32004L0038); EYVL N:o L 158, 30.4.2004, s. 77, 2004/38/EY (32004L0038R(01)); EYVL N:o L 229, 29.6.2004, s. 35 ja 2004/38/EY (32004L0038R(02)); EYVL N:o L 197, 28.7.2005, s. 34

13.4.2007/486:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2007.

HE 277/2006, HaVM 42/2006, EV 319/2006, Neuvoston direktiivi 2004/114/EY ; (32004L0114); EYVL N:o L 375, 23.12.2004, s. 12 ja EYVL N:o L 153M, 7.6.2006, s. 330

25.5.2007/619:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2007.

HE 156/2006, HaVM 37/2006, EV 311/2006

9.11.2007/973:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

HE 90/2007, PeVM 4/2007, EV 48/2007

21.12.2007/1279:

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

HE 115/2007, LiVM 13/2007, EV 111/2007

8.8.2008/516:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

HE 167/2007, HaVM 6/2008, EV 64/2008, Neuvoston direktiivi 2005/71/EY ; EYVL N:o L 289, 3.11.2005, s. 15

8.5.2009/323:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2009.

Ulkomaalaiselle, jolla on lain voimaan tullessa voimassa olleen 51 §:n mukainen tilapäinen oleskelulupa, myönnetään jatkolupa 51 a §:n tai 88 a §:n perusteella, jos aikaisemman oleskeluluvan myöntämisen perusteena on ollut se, että asianomaisen maasta poistaminen ei ole ollut tosiasiasa mahdollista. Luvan myöntäminen edellyttää, että maasta poistaminen ei ole edelleenkaan mahdollista. Kihlakunnan poliisilaitos saattaa tällaiset jatkolupahakemukset Maahanmuuttoviraston ratkaistaviksi 210 §:n 2 momentin nojalla.

HE 166/2007, HaVM 26/2008, EV 4/2009

12.6.2009/432:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2009.

HE 86/2008, HaVM 2/2009, EV 36/2009

26.6.2009/458:

Tämä laki tulee voimaan 29 päivänä kesäkuuta 2009.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

HE 234/2008, HaVM 9/2009, EV 97/2009

22.12.2009/1426:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

HE 161/2009, HaVM 18/2009, EV 205/2009

21.5.2010/432:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2010.

HE 77/2009, HaVM 4/2010, EV 67/2010

11.6.2010/549:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2010.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Edellä 81 §:n 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa maahan saapuneiden ulkomaalaisten työnteko-oikeuteen, jos he eivät hakemuksen jätettyään ole olleet maassa kolmea kuukautta tai jos he ovat olleet maassa yli kolme kuukautta, mutta eivät ole tehneet ansiotyötä.

HE 240/2009, HaVM 5/2010, EV 79/2010

17.12.2010/1152:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

HE 186/2010, HaVM 19/2010, EV 192/2010

21.1.2011/57:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan oleskelulupahakemukseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Niihin entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin, jotka itse, joiden vanhemmista toinen tai joiden neljästä isovanhemmasta ainakin kaksi on tai on ollut merkittynä asiakirjaan kansallisuudeltaan suomalaiseksi ja joilla on riittävä suomen tai ruotsin kielen taito, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos hakija on ilmoittautunut Suomen edustustolle paluumuuttajaksi viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2011 ja on jättänyt oleskelulupahakemuksensa viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2016. Oleskeluluvan myöntäminen ei kuitenkaan edellytä, että hakija on osallistunut lähtömaassa järjestettyyn paluumuuttovalmennukseen.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun henkilön perheenjäsenen ja hänen huollettavanaan olevan lapsen osalta sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos oleskelulupahakemus on jätetty viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2016.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

HE 252/2010, HaVM 23/2010, EV 220/2010

4.3.2011/195:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2011.

HE 208/2010, HaVM 30/2010, EV 308/2010, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/115/EY; EYVL N:o L 348, 24.12.2008, s. 98

25.3.2011/266:

Tämä laki tulee voimaan 5 päivänä huhtikuuta 2011.

Edellä 191 a §:ssä säädettyä oikaisuvaatimusmenettelyä sovelletaan vain lain voimaantulon jälkeen tehtyihin päätöksiin.

HE 275/2010, HaVM 36/2010, EV 346/2010

10.6.2011/631:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Tätä lakia sovelletaan sellaiseen lain voimaan tullessa vireillä olevaan oleskelulupaan ja kansainvälistä suojelua tai oleskelukorttia koskevaan hakemukseen, jonka hakija on jättänyt Suomessa ja johon tehdään päätös tämän lain voimaantulon jälkeen. Hakemusta täydennetään hallintolain 22 §:n nojalla antamalla sormenjäljet.

Lakia sovelletaan myös sellaiseen lain voimaan tullessa vireillä olevaan oleskelulupaa koskevaan hakemukseen, jonka perusteella ulkomailla oleskelevalle hakijalle myönnetään oleskelulupakortti 20 päivänä toukokuuta 2012 tai sen jälkeen. Hakemusta täydennetään hallintolain 22 §:n nojalla antamalla sormenjäljet.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

HE 104/2010, HaVM 39/2010, EV 362/2010

17.6.2011/749:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2011.

HE 266/2010, HaVM 38/2010, EV 357/2010

22.7.2011/886:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 224/2010, HaVM 42/2010, EV 371/2010

9.12.2011/1252:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

HE 73/2011, HaVM 3/2011, TyVL 5/2011, EV 58/2011

16.12.2011/1338:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

HE 37/2011, HaVM 5/2011, EV 67/2011, Neuvoston direktiivi 2009/50/EY (EYVL K 155, 18.6.2009, s. 17)

16.12.2011/1339:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 37/2011, HaVM 5/2011, EV 67/2011, Neuvoston direktiivi 2009/50/EY (EYVL K 155, 18.6.2009, s. 17)

20.7.2012/449:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2012.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

HE 3/2012, HaVM 14/2012, EV 69/2012, Euroopan Parlamentin ja Neuvoston direktiivi 2009/52/EY (32009L0052); EUVL N:o L 168, 30.6.2009, s. 24

20.7.2012/450:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2012.

HE 3/2012, HaVM 14/2012, EV 69/2012, Euroopan Parlamentin ja Neuvoston direktiivi 2009/52/EY (32009L0052); EUVL N:o L 168, 30.6.2009, s. 24

21.12.2012/978:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2013.

HE 145/2012, HaVM 21/2012, EV 150/2012

28.6.2013/506:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

HE 15/2013, HaVM 7/2013, EV 77/2013

13.9.2013/668:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2013.

HE 29/2013, HaVM 9/2013, EV 85/2013

13.9.2013/669:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2013.

HE 29/2013, HaVM 9/2013, EV 85/2013

30.12.2013/1176:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 16/2013, HaVM 20/2013, EV 207/2013

30.12.2013/1214:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Sen 13–15 § tulevat kuitenkin voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

HE 134/2013, HaVM 19/2013, EV 202/2013

30.12.2013/1218:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 139/2013, HaVM 21/2013, EV 208/2013

30.12.2013/1261:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

HE 180/2013, HaVM 25/2013, EV 215/2013

6.6.2014/422:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014.

HE 9/2014, HaVM 7/2014, EV 30/2014

19.9.2014/755:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015. Lain 179 §:n 1 momentti tulee voimaan kuitenkin vasta 1 päivänä heinäkuuta 2015.

HE 220/2013, HaVM 19/2014, EV 83/2014

28.11.2014/972:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

HE 102/2014, UaVM 12/2014, EV 129/2014

30.12.2014/1341:

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Tämä laki on voimassa L:n 1347/2014 mukaisesti 1.1.2015 alkaen.

HE 19/2014, HE 111/2014, TyVM 11/2014, EV 223/2014

6.2.2015/90:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2015.

HE 65/2014, HaVM 38/2014, EV 248/2014

6.2.2015/93:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2015.

HE 219/2014, HaVM 29/2014, EV 173/2014, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/52/EY (32009L0052) ; EUVL N:o L 168, 30.6.2009, s. 24

6.3.2015/193:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2015.

HE 169/2014, HaVM 45/2014, EV 279/2014

6.3.2015/194:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2015.

HE 218/2014, HaVM 42/2014, EV 272/2014, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU (32013L0032); EYVL N:o L 180, 29.6.2013, s.60

10.4.2015/377:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.

HE 155/2014, TyVM 15/2014, EV 307/2014

10.4.2015/389:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2015.

HE 266/2014, HaVM 58/2014, EV 352/2014

24.4.2015/507:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2015.

HE 288/2014, HaVM 44/2014, EV 280/2014

22.5.2015/630:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2015.

HE 174/2014, HaVM 53/2014, EV 339/2014

22.5.2015/674:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2015.

HE 170/2014, HaVM 47/2014, EV 314/2014

22.5.2015/675:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2015.

HE 295/2014, HaVM 59/2014, EV 354/2014

29.5.2015/689:

Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä kesäkuuta 2015.

HE 2/2015, HaVM 1/2015, EV 1/2015

26.6.2015/813:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2015.

HE 172/2014, HaVM 56/2014, EV 355/2014, Neuvoston direktiivi 2003/9/EY (32003L0009); EYVL N:o L 031, 27.1.2003, s. 18-25

11.12.2015/1445:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

HE 56/2015, HaVM 8/2015, EV 27/2015

19.2.2016/132:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2016.

HE 54/2015, HaVM 9/2015, EV 41/2015

22.4.2016/291:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016.

HE 14/2016, StVM 3/2016, EV 26/2016

29.4.2016/332:

Tämä laki tulee voimaan 16 päivänä toukokuuta 2016.

HE 2/2016, HaVM 3/2016, EV 38/2016

17.6.2016/454:

Tämä laki tulee voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2016.

HE 39/2016, TyVM 3/2016, EV 68/2016, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/67/EU (32014L0067); EUVL N:o L 159, 28.5.2014, s. 11, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi

2014/67/EU (32014L0054); EUVL N:o L 128, 30.4.2014, s. 8, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/71/EY (31996L0071); EYVL N:o L 18, 21.1.1997, s. 1

29.6.2016/501:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Sen 98 a § tulee kuitenkin voimaan vasta 20 päivänä heinäkuuta 2018.

Lain 4 §:n 2 momenttia, 95 b §:n 1 ja 2 momenttia, 96 §:n 1 momenttia, 97, 116 ja 117 §:ää sekä 197 §:n 2 momenttia sovelletaan kuitenkin jo 1 päivästä heinäkuuta 2016.

Poliisiin muut kuin poliisivirat ja niihin määrätyt virkamiehet, joiden tehtävät siirtyvät Maahanmuuttovirastolle, siirretään Maahanmuuttovirastoon lain voimaan tullessa edellyttäen, että virka siirretään virkamiehen työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 9 §:ssä tarkoitetulla työssäkäyntialueella tai -alueelle.

HE 64/2016, HaVM 7/2016, EV 73/2016, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU (32013L0032); EYVL N:o L 180, 29.6.2013, s.60

29.6.2016/505:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2016.

Jos päätös kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseen on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan turvapaikan saaneen ulkomaalaisen perheenjäsenen oleskelulupahakemukseen ja sen jatkolupahakemukseen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos päätös pakolaisen hyväksymisestä Suomeen pakolaiskiintiössä on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan hänen perheenjäsenen oleskelulupahakemukseen ja sen jatkolupahakemukseen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

HE 43/2016, HaVM 11/2016, EV 100/2016, Neuvoston direktiivi 2003/86/EY (32003L0086); EUVL N:o L 251, 3.10.2003, s.12

12.8.2016/646:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2016.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

HE 32/2016, LaVM 7/2016, EV 102/2016

[Finlex](#) > [Lainsäädäntö](#) > [Ajantasainen lainsäädäntö](#) > [Vuosi 2004](#) > 30.4.2004/301

Finlex® on oikeusministeriön omistama oikeudellisen aineiston julkinen ja maksuton Internet-palvelu.

Finlexin sisällön tuottaa ja sitä ylläpitää Edita Publishing Oy. Oikeusministeriö tai Edita eivät vastaa tietokantojen sisällössä mahdollisesti esiintyvistä virheistä, niiden käytöstä käyttäjälle aiheutuvista välittömistä tai välillisistä vahingoista tai Internet-tietoverkossa esiintyvistä käyttökatkoista tai muista häiriöistä.